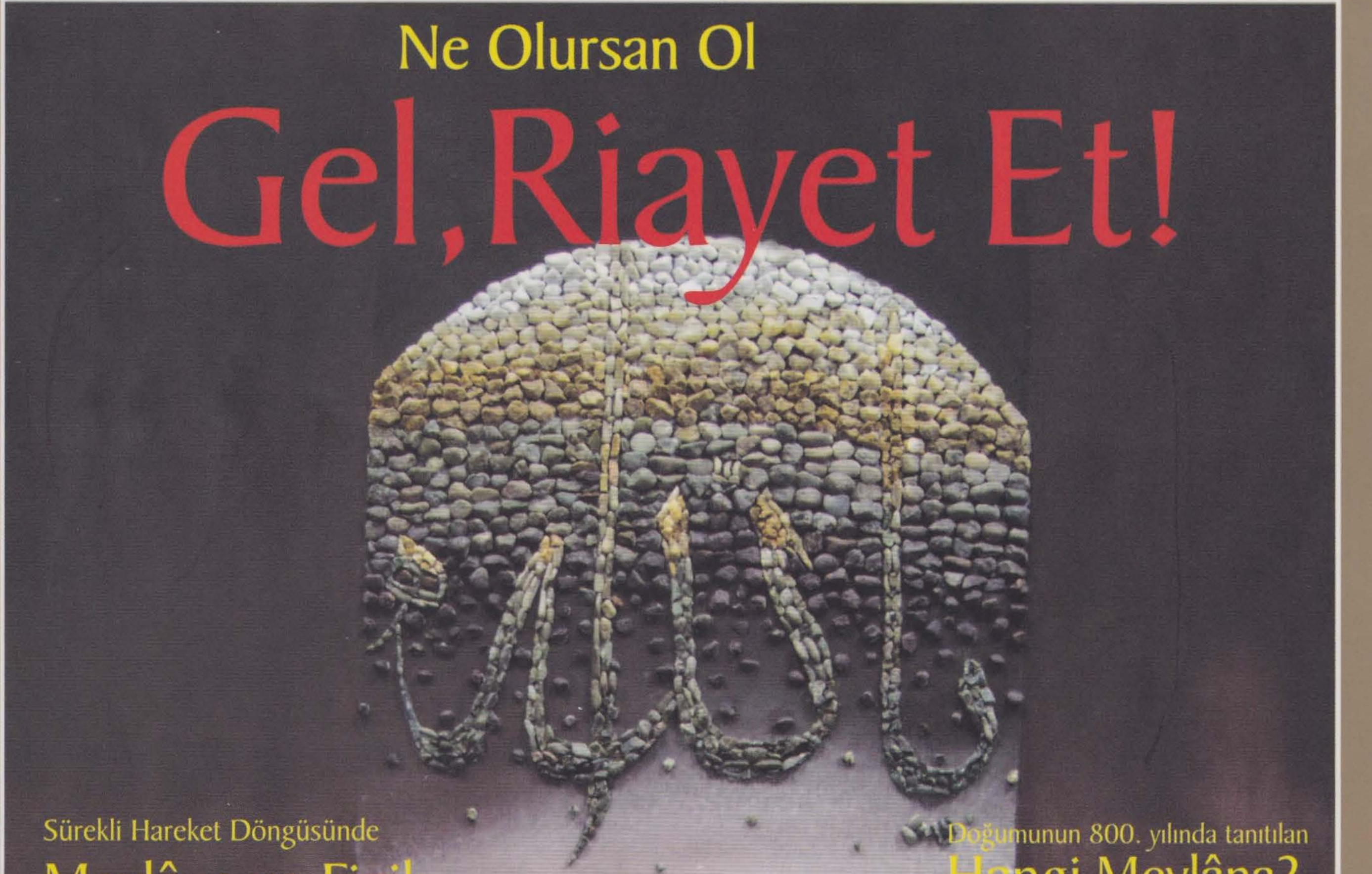
Kasr-ı

Ârifân

ISSN 1307-7902

Kasr-ı Hinduvân'dan Kasr-ı Ârifân'a...

Ne Olursan Ol

Gel, Riayet Et!

Sürekli Hareket Döngüsünde

Mevlâna ve Fizik

Doğumunun 800. yılında tanıtılan

Hangi Mevlâna?

ABD'de 'Sahte Semazen' Operasyonu

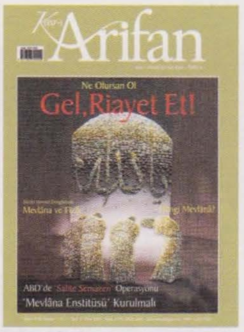
'Mevlâna Enstitüsü' Kurulmalı

Tevessül Çeşitleri II

Ahmet Mahmut Ünlü

Kasr-ı Ârifân Dergisi - Yıl: 1 - Sayı: 3 - Aralık 2007 - Fiyatı: 5 YTL. (KDV dahil) - www.arifandergisi.com - ISSN: 1307-7902

İÇİNDEKİLER

Aralık - 2007
Sayı: 3
Yıl: 1
ISSN NO: 1307-7902

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
Bekir ÇALI

Genel Yayın Yönetmeni
Şükrullah DOLU

Yayın Danışmanı
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

Pazarlama - Dağıtım
Nusret TEZCAN

Editör
Rabbani DÜZ

Grafik Uygulama
Selçuk ESER

Reklam
Hakan SELÇUK

Yurtiçi Abonelik Bedeli (yıllık)
50.- YTL.

Yurdışı Abonelik Bedeli (yıllık)
60 Euro / 85 $

Abonelik için Banka Hesap No

Kuveyt Türk (Bağcılar Şubesi) 734218-1 No. Hes.
Albaraka Türk (Bağcılar Şubesi) 465001-1 No. Hes.
Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-1 No. Hes.
Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-101 ($) No. Hes.
Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-102 (Euro) No. Hes.

Posta Çeki
Posta Çeki 5496163 Bekir ÇALI

Adres
Fevzi Çakmak Mahallesi Dağyolu Caddesi
2/1 Sokak Yılmazer İş Merkezi No: 1/5
Bağcılar / İSTANBUL
Telefon: 0212 634 01 71
Faks: 0212 634 01 90
www.arifandergisi.com
bilgi@arifandergisi.com

Yayın Türü
Yerel, Süreli, Aylık

Basım Yeri
MİLSAN
Cemal Ulusoy Cd. No: 38/A
Bahçelievler / İSTANBUL
Tel: 0212 697 10 00

Ârifân'dan...

Şevket Eygi, "Yahudi Türkler yahut Sabetaycılar" isimli eserinde Mevlevi şeyhliğine kadar yükselen hahamların olduğunu belgeleriyle açıklıyor. "Hem haham, hem şeyh. Olacak iş değil ama olmuş işte" diyerek hayretini dile getiren Şevket Eygi, Sabetaycıların Bektaşiliğe de nüfuz ettiklerini kaydederek şöyle devam ediyor, "Mevleviliğe, Bektaşiliğe, Melamiliğe giren Sabetaycılar, bu yolları Sünnî çizgiden uzaklaştırmak, yeni ve reformcu bir İslâm yorumu getirmek için gayret sarfetmişler ve hayli de başarı kazanmışlardır." Sahih itikad çizgisinde olmak ve şer'î dairenin dışına çıkmamak şartıyla Mevleviliğe de, Bektaşiliğe de ve Melamiliğe de hürmeti bulunduğunu vurgulayan Eygi, bu tarikatların Sabetaycılar tarafından manipüle edilmesini kabul edemeyeceğini yazıyor. İşte bizim de kabul edemeyeceğimiz bu durum. Bu nedenle dosya başlığımızı, "Doğumunun 800. Yılı Kutlanan Hangi Mevlâna?" şeklinde koyduk. Yani Şevket Eygi'nin de dikkat çektiği gibi aslından uzaklaştırılmış Mevlâna ve Mevlevilik mi, yoksa İslâm'ın temel umdeleriyle çelişmeyen orijinal Mevlevîlik mi? Bugün tanıtımı yapılanın aslından uzaklaştırılmış Mevlevîlik olduğunu üzülerek belirtmek durumundayız.

'Ezber Bozacak' Gerçekler

Kültür Bakanı'nın verdiği bilgiye göre doğumunun 800. yılı kutlanan Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî ile ilgili olarak 100'e yakın etkinlik gerçekleştirilmiş ve yenileri de yapılmaya devam ediyor. Ancak Hz. Mevlâna'dan istifâde edebilmek için, O'nu doğru bir şekilde tanımak lâzım. Çünkü İngiliz edibi William Dalrymple'ın da ifade ettiği gibi, "Türk Devleti'nin gözünde Mevlevîler, sadece turist çekmek için kullanılabilecek müze kültüründen başka bir şey değildir" anlayışıyla yapılan tanıtımların uzun vadede kimseye bir faydası olmayacağı ortada. Yeri gelmişken Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün sitesi (http://www.konyakultur.gov.tr) ve yayınlarıyla konuya bir derinlik kattığını ifade etmeliyiz. Emeği geçenlere müteşekkiriz.

Dergimizin ilerleyen sayfalarında Hz. Mevlâna ile ilgili, 'Ezber bozacak' başka gerçekleri de bulabilirsiniz. Gelecek sayılarda buluşmak dileğiyle...

Tevessül Çeşitleri II

Rasullerin, nebîlerin ve velilerin, vefatlarından sonra da yardımları vardır. Çünkü peygamberlerin mucizeleri ve velilerin kerametleri ölümlerinden sonra kesilmez. Zira birçok sağlam hadîs-i şerîfte varid olduğu üzere, peygamberler kabirlerinde diridirler, namaz kılarlar, hacca giderler, dolayısıyla onların yardımları mucizelerinden sayılır. Şehitler de diridirler, gündüz gözüyle âşikâre kâfirlerle harbettikleri açıkça görülmüştür. Velilerin yardımı ise onların kerametleridir.

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
bilgi@arifandergisi.com

Evvelki yazımızda tevessülün çeşitlerine dair bazı örnekler ve deliller zikrettiysek de, ihtilaf edilen 4,7, 8, 9 ve 10. maddeyle alâkalı delilleri bu yazımıza havâle etmiştik. Bu arada birçok engelle, özellikle hastaneye kalkacak derecede hastalıklarla boğuşmama rağmen yine de size verdiğim sözde durmak gayesiyle ve gayretiyle bu yazımı hazırlamaya beni muvaffak kılan Rabbime hamd-ü senâlar ve vefâtından sonra da bizim her halimize şahit olduğuna ve bizden himmetini esirgemediğine inandığım Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'e ve âl-i ashâbına salât-u selâmlar, talim ve terbiyeleriyle Ehl-i Sünnet çizgisinde kalmaya muvaffak kılındığımız kıymetli Üstâdımız Hacı Mahmud Efendi (Kuddise sirruhû) Hazretlerine hayırlı uzun ömür, sıhhat-ü âfiyet ve fevka't-tecellîler ile dualardan sonra konuya girecek olursak; 4. maddede zikredilen: Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ve salihler ile Allâh'a ant verilmesinin meşrûiyetinin delili: "Şüphesiz Allâh'ın öyle kulları vardır ki, (herhangi bir konuda) Allâh'a ant verseler, mutlaka Allâh onları doğru çıkarır (istediklerini yapar)" meâlindeki hadîs-i şeriftir. (Buhârî, Tefsîr, 113, no:4335, 4/1685-86; Hâkim, el-Müstedrek, no: 7932, 7/15-16)

Bu zatların kendileri adına Allâh'a ant vermeleri meşrû iken, bu zatları Allâh için sevenlerin onlar adına Allâh'a ant vermeleri nasıl câiz olmasın?

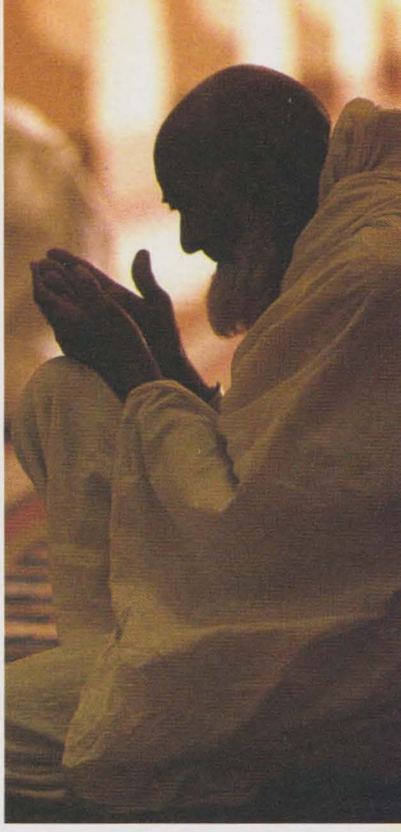
Peygamber Efendimiz (s.a.v.) diğer peygamberleri vasıta etmiş midir?

7. maddeyle ilgili konuşacak olursak; Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in ve velilerin hakkı ile tevessülde bulunmak, bunun meşrûiyetinin delili, İbn-i Mâce'nin Bilâl ve Ebû Sa'îd el-Hûdrî (Radıyallâhu anhüma) gibi zatlardan naklettiği namaza çıkma duasıdır. Buna göre Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) namaza çıkarken: "Ey Allâhım! Ben Senden, Senden isteyenlerin hakkı hürmetine ve Sana (ibadete) doğru şu yürüyüşümün bahşı hürmetine... İstiyorum ki, beni ateşten sığındırasın, beni cennete sokasın ve benim günahlarımı bağışlayasın, çünkü günahları Senden başkası affedemez" derdi ve bunu okuyanlara büyük mükâfatlar vaad ederdi. (İbn-i Mâce, Mesâcid, 14, no:778, 1/256)

Selef-i sâlihîn (geçmiş büyükler) ve onların peşi sıra gelenler bu dua ile amel ederlerdi ve buna kimse itiraz etmezdi. Yine böylece Taberânî, İbn-i Hıbbân ve Hâkim'in sahih kabul ettiği bir rivâyete göre Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Hz. Ali'nin annesi Fâtıma binti Esed (Radıyallâhu anha) ' i kabre indirirken yaptığı duada: "Ey Allâh! Peygamberin ve ondan önceki peygamberler hakkı için annem Fâtıma binti Esed'i bağışla ve kabrini genişlet" demiştir. (Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, no:871,24/352)
Zaten "Onların hakkı" demek onların Allâh katındaki derece ve makamları demektir, yoksa Allâh-u Te'âlâ'ya bir şey vacip olur anlamında değildir.
8. maddede konu edilen "Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in ve salihlerin zatlarıyla tevessülün meşrûluğunun deliline gelince, Yahudilerin evvelce Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) hürmetine düşmanları olan kitapsızlara karşı yardım istedikleri: "Onlar daha (Muhammed gönderilmeden) önce fetih istiyorlardı" (Bakara:89) âyetiyle açıklanmıştır. Nitekim Celâleyn gibi en kısa tefsîr dahil bütün tefsîrlerde ittifakla zikredildiği üzere; Yahudiler bir harpte zora düşseler Tevrât'ı çıkarıp, parmaklarını Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)' in ismi ve vasfı geçen yerin üzerine koyarak:"Ey Âllâh! Âhir zamanda gönderilecek peygamber hürmetine bize yardım et" diye dua ederler ve mutlaka icâbet olunurlardı. Allâh-u Te'âlâ onların bu duasından dolayı kendilerine kızmamış, bilakis bu kadar net bir şekilde tanıdıkları o zat kendilerine geldiğinde onu inkâr ettikleri için onları lanetlemiştir. (Bakara:89)

Efendimizin (sav) âmâya öğrettiği dua neydi?

Nesâî, İbn-i Mâce ve Tirmizî gibi bir çok muteber kaynakta Osman ibn-i Huneyf (Radıyallâhu anh)'dan rivâyet edilen âmânın hadîsi de bu maddenin en büyük delilidir. Şöyle ki, bir âmâ Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'e gelerek: "Yâ Rasûlüllâh, Allâh'a dua et de, bana âfiyet versin" dedi. Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) "İstersen dua edeyim, istersen sabret" buyurdu. O, "Dua et" deyince, Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ona abdest almasını ve güzelce abdest aldıktan sonra, iki rekat namaz kılarak: "Ey Allâh! Ben Senden istiyorum ve rahmet peygamberi olan Muhammed Peygamberin ile Sana yöneliyorum. Ey Muhammed! Ben bu isteğimin yerine gelmesi hususunda seninle Rabbime yöneldim! Ey Allâh! Onun benim hakkımdaki şefaatini kabul et" diye dua etmesini emretti. İbn-i Huneyf (Radıyallâhu anh) şöyle anlattı: "Vallahi biz henüz meclisten ayrılmamıştık, çok da uzun konuşmamıştık, o âmâ kişi yanımıza geldiğinde sanki onda hiçbir hastalık yokmuş gibi gözleri açılmıştı." (İbn-i Mâce, İkamet, 189, no:1385, 1/441; Tirmizî, De'avât, 119, no: 3578, 51569; Ahmed ibn-i Hanbel, el-Müsned, no: 17240-41, 6/106; Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, no:8311, 9/30; Hâkim, el-Müstedrek, no: 1180, 1909, 4/ 458,700)
Bu hadîsi büyük hadîs hafızları kitaplarında zikretmişlerdir ki, İbn-i Huzeyme, Tirmizî, İbn-i Mâce, Hâkim, Nesâ'î, Taberânî, Beyhakî, İbn-i Hıbbân, Ebû Nu'aym ve Münzirî (Rahimehümüllâh) bunlardan bir kaçıdır. Tevessülü yasaklayanların başı olan İbn-i Teymiyye bile bir çok kitabında bu hadîsin sahih olduğunu söylemeden edememiştir. Bu duanın Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in huzurunda yapıldığını söylemek davasız delildir, aksine âmânın abdest almaya gitmesi ve râvinin: "Yanımıza geldiğinde gözü açılmıştı" demesi Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in huzurunda yapılmadığının delilidir. Yine böylece bunu Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in sağlığına bağlamanın bir delili yoktur. Aksine hadîsin râvisi Osman ibn-i Huneyf, Hz. Osman (Radıyallâhu anh) zamanında ona bir işi düşen, fakat Osman (Radıyallâhu anh)'ın ilgisine nâil olamayan kişiye bu abdesti, namazı ve duayı yaptıktan sonra Osman (Radıyallâhu anh)'ın yanına gitmesini tavsiye etmiş; adam bunu yapıp halifenin kapısına gidince, kapıcı gelip elinden tutarak onu halifenin huzuruna sokmuş, Osman (Radıyallâhu anh) da onu alıp yanına oturtmuş ve işini görmüştür. Hatta o kişi Osman ibn-i Huneyf'in Osman (Radıyallâhu anh)'la kendisi hakkında konuştuğunu sanmış, konuşmadığını duyunca da şaşırıp kalmıştır. Taberânî ve Beyhakî bu ilâvenin de sahih olduğunu söylemişlerdir. Zaten Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bu duayı kendi huzuruna ve hayatına tahsis etmemiş, bilakis "Bir ihtiyacın olursa, yine böyle yap" buyurmuştur. (Ebu'l Haseneyn el-İdrîsî, er-Resâil fî tahkîki'l-mesâil, 1/35)

Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in ümmetine şirk olacak ya da şirke sebebiyet verecek şeyleri öğretmiş olmasını bir Müslüman nasıl düşünebilir? Bilakis onun öğrettiği tevessül, istiğâse, istişfâ' ve teberrük (aracı yapmak, yardım istemek, şefaat talep etmek ve bereketlenmek) gibi mefhumların tamamı kâmil imanı mûcip olan üstünlüklerdir.

İnşâallâh bundan sonraki yazılarımda sırasıyla "Tevessül edilen kişinin ölü veya diri olmasının fark etmeyeceği", "İstiğâse (peygamberler ve velîlerden yardım istemek", "Müşriklerin putlara ibadetiyle müminlerin tevessülünün hiçbir alâkası olmadığı", "Teberrük (peygamberlerin ve velîlerin sakalı, sarığı vesâir kutsal emânetleriyle bereketlenmek)" gibi önemli konuları tafsîlatıyla ele almaya çalışacağım.

Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bu hadîs-i şerîfte dara düşenlere, kendisine nidâ etmelerini emretmektedir. Çünkü Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) o kişiye "Ey Allâh!" demesini emretmekle yetinmemiş, bilakis onun ardından: "Sana rahmet peygamberi Muhammed peygamberinle yöneliyorum" demesini emretmiş, bununla da iktifâ etmeyip bizzat kendisini muhatap alarak ona nida etmek üzere: "Ya Muhammed! Ben Seninle Rabbime yöneliyorum" demesini emretmiştir ki bunun, ondan tam anlamıyla şefaat istemeyi ve himmet-meded talep etmeyi emretmekten başka manası yoktur. Âlimler, Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in, ümmetinden birine yaptığı emrin, bütün zamanlarda bulunan, huzurundaki ve gıyabındaki, hayatındaki ve vefatından sonraki tüm ümmetlere yönelik olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Ancak bu emrin özelliğine dair bir delil bulunması müstesnâ ki, konumuzda böyle bir şey söz konusu değildir. Aksine Osman ibn-i Huneyf gibi bir sahâbînin anlayışına bakılırsa böyle bir tahsisin olmadığı, dolayısıyla bu emrin Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in vefatından sonra da geçerli olduğu kolaylıkla anlaşılır. Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bir mucize olarak sağlığında ve vefatından sonra ümmetine yetişmektedir. İbn-i Teymiyye'den önce hiç bir âlimin tevessüle şirk dediği, haramlık bir yana, mekruh bile dediği işitilmemiştir. Aksine Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'i aracı yapmanın, ona salavât okumak gibi duanın sünnetlerinden olduğunu söylemişlerdir. Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in ümmetine şirk olacak ya da şirke sebebiyet verecek şeyleri öğretmiş olmasını bir Müslüman nasıl düşünebilir? Bilakis onun öğrettiği tevessül, istiğâse, istişfâ' ve teberrük (aracı yapmak, yardım istemek, şefaat talep etmek ve bereketlenmek) gibi mefhumların tamamı kâmil imanı mûcip olan üstünlüklerdir. Osman ibn-i Huneyf'in Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in vefatından sonra başkalarına bu duayı öğretmesini sünnete muhalif sayanlar İbn-i Ömer (Radıyallâhu anhüma) nın yaptığına ne diyecekler? Nitekim bir kere onun ayağı uyuştuğunda ona: "En sevdiğini an" denilince, "Yâ Muhammed!" diye Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'e nida etti ve uyuşması hemen geçti. (Buhârî, el-Edebü'l –Müfred, no:993, sh:261-262)

Bu câhiller sünneti bu yüce sahabîlerden daha iyi bildikleri iddiasındaysalar, zaten muhatap alınmaya değer değildirler. Bilmediğini bilmemek demek olan cehl-i mürekkepten Allâh'a sığınırız.

Müridânın Şeyhinden himmet talebi caiz midir?

Gelelim müritlerin şeyhlerinden "Yâ Şâh-ı Nakşibend! Yetiş!", "Yâ Abde'l-Kâdir-i Geylânî! Himmet et!" gibi sözlerle himmet istemelerine: Şâfi'î ulemâsından Allâme Şihab er-Remlî (Rahimehullâh)'a, "Bazı insanlar zorluklarla karşılaştıklarında: 'Ya Şeyh filan!' gibi nidalarla, peygamberlerden, velilerden, âlimler ve salihlerden istiğâsede bulunuyor (meded dileniyor)'lar, bu câiz midir? Bu zatların, vefatlarından sonra bir iğâseleri (yardımları) var mıdır?" diye sorulduğunda şöyle cevap vermiştir: "Rasullerin, nebîlerin ve velilerin, vefatlarından sonra da yardımları vardır. Çünkü peygamberlerin mucizeleri ve velilerin kerametleri ölümlerinden sonra kesilmez. Zira birçok sağlam hadîs-i şerîfte varid olduğu üzere, peygamberler kabirlerinde diridirler, namaz kılarlar, hacca giderler, dolayısıyla onların yardımları mucizelerinden sayılır. Şehitler de diridirler, gündüz gözüyle âşikâre kâfirlerle harbettikleri açıkça görülmüştür. Velilerin yardımı ise onların kerametleridir." (Fetâve'r-Remlî, fî hâmişi'l-Fetâve'l-Kübrâ, libni Hacer el-Heytemî, 4/382, el-Fetâve'l-Hayriyye, fî hâmişi'l-Ukûdi'd-Dürriyye fî Tenkîhi'l-Hâmidiyye, 2/279-280, Tehânevî, Ahkamü'l-Kur'an, 3/67, Nebhânî, Şevâhidü'l-Hak, sh:141)

İnşâallâh bundan sonraki yazılarımda sırasıyla "Tevessül edilen kişinin ölü veya diri olmasının fark etmeyeceği", "İstiğâse (peygamberler ve velîlerden yardım istemek", "Müşriklerin putlara ibadetiyle müminlerin tevessülünün hiçbir alâkası olmadığı", "Teberrük (peygamberlerin ve velîlerin sakalı, sarığı vesâir kutsal emânetleriyle bereketlenmek)" gibi önemli konuları tafsîlatıyla ele almaya çalışacağım. Muvaffakiyetim ancak Allâh'ın yardımıyladır. Ancak O'na tevekkül ettim ve sadece O'na yönelirim.

Yazılarımızı dikkatle takip edenler, imanlarını arttıracak, rağbetlerini kuvvetlendirecek, rahmetlere koşturacak ve icâbet eserlerini gösterecek nice ilimlere ulaşacaklardır. Allâh'a, Rasûlüne ve dostlarına emanet ederim!

Ehlûllaha Muhabbetin Fazileti Buğzetmenin Felaketi

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER
mozsimsekler@hotmail.com

Kişi Sevdiğiyle Beraberdir 203. MEKTÛB

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri bu mektubu molla Hüseyin'e yazmıştır.

Mektup, bu taifeye (Allah Dostlarına) karşı muhabbet etmeye teşvik etmek ve bir nebzede olsa o büyük zatları medhetmek hakkındadır.

Allah-û Teâlâ hazretleri hâllerinizi güzel eylesin, amellerinizi düzeltsin.

Fakirlere (Dervişlere, her zaman her işte yalnız Allah-û Teâlâ'ya muhtaç olduğunu bilen ve ihtiyaçlarını Allah'a arz eden bu yolun saliklerine) olan sevgi ve muhabbeti haber veren kıymetli mektubunuzun gelmesiyle, aşırı bir mutluluk hâsıl oldu.

Bu yolun yolcularına, olan sevginizden bahsetmeniz, bizi son derece memnun edip sevindirdi.

Sübhan olan Allah-û Teâlâ bu taifeye, Allah dostlarına olan muhabbetinizi gün be gün ziyade eylesin, artırsın. Ve Onlara olan tevazunuzu ve onlara iltica edip yönelmenizi de ömür sermayeniz kılsın.

"Kişi sevdiğiyle beraberdir" hadisi şerifinin hükmü gereğince, Allah dostlarını sevenler onlarla beraberdirler. O zatlar öyle kimselerdir ki, onlarla oturanlar şekavetten, (kâfirlikten fasıklıktan, Allah'a isyan etmekten) korunurlar.

Peygamber Efendimiz Sallallahü Aleyhi Vesellem bir Hadisi şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır:

Kiramen Kâtibin (İnsanların yaptığı her şeyi yazan meleklerin) dışında, Allah'ın bir takım melekleri vardır ki, bu melekler caddelerde ve sokaklarda dolaşırlar. (Niçin?) Allah-û Teâlâ'yı zikreden kimseleri ararlar. Allah'ı zikredenleri bulunca:

Aradığınıza geliniz! diye birbirlerine seslenirler.

Ve Kanatlarıyla onları kuşatıp sararlar. (O kadar çokturlar ki) Allah'ı zikredenlerle, gökyüzü arasını doldururlar. Zikir ehli dağılınca, (melekler) semaya huruç edip yükselirler.

Allah-û Teâlâ, kullarının her halini iyi bildiği halde meleklere sorar:

Kullarımı nasıl buldunuz?

Melekler der ki:

Ya Rabbi! Sana hamd ve sena ediyorlar, Senin büyüklüğünü, yüceliğini söylüyorlar, Seni tesbih ediyorlar.

Bunun üzerine Aziz ve Celil olan Allah-û Teâlâ buyurur ki:

Onlar Beni gördüler mi?

Melekler şöyle derler:

Hayır, Ya Rabbi! Görmediler.

Allah-û Teâlâ tekrar buyurur:

Eğer Beni görselerdi, nasıl olurlardı?

Melekler cevap verir:

Daha çok hamd ederler, daha çok tesbîh ederler ve daha çok tekbir getirirlerdi.

Allah-û Teâlâ sorar:

Onlar Benden ne istiyorlar?

Melekler derler ki:

Senden cennetini istiyorlar.

Allah-û Teâlâ buyurur:

Onlar cenneti gördüler mi?

Melekler:

Görmediler, derler.
Allah-û Teâlâ:
Onu görselerdi, nasıl olurlardı? diye buyurur.
Melekler cevaben derler ki:
Daha çok talep ederler ve daha çok isterlerdi.
Sonra melekler şöyle derler:
Yâ Rabbî! Bu taife (Seni zikretmek için toplanmış olan bu kullar) Cehennemden korkuyorlar. Ve ondan Sana sığınıyorlar.
Allah-û Teâlâ:
Onlar Cehennemi gördüler mi? diye sorar
Melekler derler ki:
Hayır görmediler.
Allah-û Teâlâ tekrar sorar:
Onu görselerdi, nasıl olurlardı?
Melekler cevap verir:
Onu görselerdi, elbette o ateşten Sana daha fazla sığınır ve ateşten kaçmanın yolunu daha çok ararlardı.
Bunun üzerine noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah-û Teâlâ, meleklere şöyle buyurur:
Şâhid olunuz ki, Ben onların hepsini bağışladım.
Melekler derler ki:
Ya Rabbi! O zikredenlerin arasında bir kimse var ki, zikir için onlarla beraber değildi.
Bilakis oraya dünyevi bir haceti için gelmişti.
Sübhan olan Allah-û Teâlâ buyurur ki:
(Bir Hadis-i Kudsi'de geçen) "Ben, Beni zikredenlerin meclisinde onlarla beraberim" hükmüne göre, Onlar Benim meclis arkadaşlarımdır. Onlar (Ehlûllah) öyle kimselerdir ki, onlarla oturan bedbaht olmaz.
Bu hâdis-i şeriften ve (bundan evvel yukarıda) geçen (Kişi, sevdiği ile beraberdir) hâdis-i şerifinden açıkça anlaşılacağı üzere; Allah dostlarını sevenler onlarla beraber olur.
Onlarla beraber olan kimseler ise mahrum olmaz!
Allah-û Teâlâ, bizi ve sizi bu büyük zatların sevgisi üzerine Haşimi ve Ümmi olan Peygamber Efendimizin hürmetine daim eylesin. Ki, O'nu ananlar andıkça, gafiller de O'nu anmayı ihmal ettikçe Allah O'na salât etsin. (Her daim uyanıklar ve gafiller olacağına göre, kıyamete kadar Salât ve Selam, Nebiyy-i Haşimi Ümmi olan Efendimiz üzerine olsun)
Şeyh Meyan İlahdâd'ın mektubunda, (Manevi) hallerinizden bahsetmişsiniz. Bilesin ki; bu gibi yokluklar ve sıkıntılar, bu yolun yolcularının başına çoğu kez gelebilir.
Her ele geçen şeyle yetinmeyip, yüksek himmetli olman gerekir.

Hayallerinizle başkaları yetinse bile,
Ben oyum ki, yetinmem visalin ile...

Bu taife (Ehlûllah) ile sohbet etmek, (Bu büyüklerle birlikte bulunmak) Dinin gereklerindendir. Sübhan olan Allah bizi onların sohbetlerinde daim kılsın.

Aşk sarhoşlarıyla ol, mey yoksa da koku geçer.
Koku dahi olmasa, onları görmek de yeter.

Dünyevi ve Uhrevi Saadetin Başı
235. MEKTÛB

Bu mektup, Molla Abdülğafûr es-Semerkandî, Hâcı bey Ferketi ve Hâce Eşref Kâbilîye yazılmışdır.
Mektup; bu yolun büyüklerini sevmenin, dünya ve âhiret saadetinin sermayesi olduğu ve bununla ilgili konular hakkındadır.
Allah-û Teâlâ'ya hamd, Habibine salât edip duaları da ilettikten sonra, hakiki dostlara ve gerçekten özleyenlere (Bizi görmeye can atan sevenlerimize) malum olsun ki, sevgi ve muhabbetinizin çokluğunu ve bir an önce kavuşmak istediğinizi haber veren kıymetli mektuplarınızın gelişi, bizleri çok sevindirdi.
Allah-û Teâlâ, sizi bu muhabbet üzere sabit kılsın.
Size gereken şey; Bu muhabbet üzere istikamet ve devam üzere olmayı, Sübhan olan Allah-û Teâlâ'dan istemenizdir. Hem de Ehlûllah'a olan bu muhabbetin, dünyevi ve uhrevi saadetin başı olduğunu bilerek ve buna inanarak...

(Ehlûllah'ı sevmek çok önemlidir, zira) Şer'i hükümleri işlemeye muvaffak olmak bu muhabbetin neticesidir. Batıni cemiyeti tahsil etmek, (gönül birliğini kalp huzurunu temin edip, kalbin her an Allah-û Teâlâ ile olması) dahi bu muhabbetin bir meyvesi ve neticesidir.
Dünyanın bütün karanlıkları, sıkıntıları ve zulmetleri insanın içine, gönlüne dökülse, eğer bu muhabbet (gönülde) bulunuyorsa, asla gamlanmamak ve hiç üzülmemek gerekir. Hatta bırak üzülmeyi, gönlünde Allah Dostlarının sevgisi var diye ümitvar olmak gerekir. (Ancak, bunun tam aksi) Dağlar misali nurlar ve manevi haller kalbe akıtılsa, ama bu (Allah Dostlarına olan) muhabbetten kıl kadar eksilmiş olsa, bunun perişanlıktan ve felâketten başka bir şey olmadığını bilmelidir. Ve bunu istidrac saymak gerekir. İstidrac; Allah'a isyanda çok ileri giden kâfir ve fâsıklarda görülen harikulâde ve olağanüstü haller sebebiyle isyanlarını daha da artırıp sonunda helâk olmalarıdır. Yunan filozofları, Hint fakirleri ve Uzakdoğu rahiplerinde görülen bazı kerametvâri haller de istidrac kabilindendir.
İmam-ı Rabbanî Hazretleri buyurmuştur ki: "Kişi Müslüman dahi olsa, Allah'ın emirlerinden ve Ehli Sünnet itikadından kıl kadar ayrılan kimselerde görülen bütün manevi haller ve zevkler de istidractır.
Bu muhabbet ipine sımsıkı sarılarak meşguliyetinize devam edin. Bu kıymetli ömrü faydasız, boş işlerle zâyi etmeyin!

Belanın En Büyüğü
106. MEKTÛB

İmâm-ı Rabbâni Hazretleri bu mektubu, Muhammed Sâdık-ı Keşmirî'ye yazmıştır. Mektup; Bu yolun büyüklerini tanımak sonucu ortaya çıkan muhabbetin, Allah-û Teâlâ'nın en büyük nimetlerinden olduğunu beyan etmektedir.
Kamil bir muhabbetten ve aşırı sevgiden haber veren, beklenen mektubunuz ulaştı. Bunun için Sübhan olan Allah'a şükürler olsun.
Bu yolun büyüklerini tanıma sonucunda ortaya çıkan muhabbet, Allah-û Teâlâ'nın nimetlerinin en büyüklerindendir. Bu nimetle şereflenmek ne büyük bir saadettir.
Şeyhu'l-İslam Herevi Kuddise Sirruhu demiştir ki:
"İlâhî! Veli kullarını nasıl bir cihet üzere yarattın ki, onları bilen seni bulur. Sen'i bulamayan ise onları bilemez."
Bu yolun büyüklerine, Allah'ın veli kullarına buğz etmek öldürücü bir zehirdir. Ve onlara dil uzatmak kötü söz söylemek, ebedi mahrumiyete sebep olur. Böyle bir belaya düçâr olmaktan, Allah Sübhanehü bizi ve sizi kurtarsın.
Şeyhu'l-İslâm (Naz makamında Allah-û Teâlâ 'ya dua ederken) buyurdu ki:
"Ya Rabbi! Her kimi (felâkete) düşürmek dilersen, Onu aleyhimize düşür. Yani: onu gıybetimizi yapmaya ve bizi ayıplamaya düşür." (Allah dostlarının aleyhinde ileri geri konuşan, onlara dil uzatıp kötü söz söyleyen, zaten belanın en büyüğünü bulmuş demektir ki, asla iflah olmaz.)

Hakkın ve has kullarının yardımı yoksa
Tehlikededir kişi, velev ki Melek olsa.

Allah-û Teâlâ'nın, yenilemekle seni nimetlendirdiği Allah dostlarına intisap etmeyi, büyük bir nimet olarak kabul etmen ve Sübhan olan Allah'tan bu hal üzere istikamet istemen gerekir.
Selam olsun, hidayete tabi olanlara ve Muhammed Mustafa'nın yoluna sımsıkı sarılanlara... Salâtlar ve selamlar Onun ve ehlinin üzerine olsun.

İslam'a göre Organ Nakli Caiz mi?

Fatih KALENDER
bilgi@arifandergisi.com

Günümüz âlimleri, yeni bir tedavi şekli olan organ nakli konusunda başlangıçta tereddüt etmişler ancak organ nakli tedavisinin zamanımızda alternatifi olmayan bir tedavi yöntemi olması sebebi ile bu tereddüt ve çekimserlikleri nispi olarak terk etmişlerdir. Belirlenen şartlara riayet edilmesi durumunda organ nakline cevaz verilmektedir. Ancak güzellik için ve zaruret bulunmaksızın organ naklinin caiz olmadığı aşikârdır.

Sizinle buluştuğumuz ilkyazımızda da ifade ettiğimiz gibi, İslam dini tarihsel değil evrensel bir dindir. Dolayısıyla 14 asır öncesindeki insanlara cevap verdiği gibi günümüzün insanlarına da cevap vermeye ve sorunlarını çözmeye muktedirdir. Bu da İslamiyet'in İlâhî bir nizam olduğunun en somut delillerinden biridir. Bu köşemizde sizden gelen sorulara veya merak edilen konulara İslam fıkhı açısından bakmaya çalışıyoruz. Bu sayıdaki soru ve cevabımız organ nakli hakkında.

Günümüz hastanelerinde organ bekleyen nice hastalarımız için umut ışığı olan, bununla beraber dini hassasiyetlerini göz ardı etmeyenleri de düşündüren organ nakli hakkında İslam fıkhının, diğer bir tabirle İslam âlimlerimizin bakışı nedir?

Soruda ifade edilen organ nakli meselesinin dini hükmüne girmeden önce, kısaca organ naklinin tanımını ve tarihçesini vermek isterim.

Organ nakli; vücutta görevini yapamayan bir organın yerine, başka bir canlıdan veya ölüden aynı görevi yapacak bir organın nakledilmesi ile yapılan bir tedavi yöntemidir. 18. yüzyılda başlayan organ nakli, her geçen gün geliştirilerek 19. yüzyılda insandan insana doku ve organ nakline başlanmıştır. Önceleri deri ve kas nakli şeklinde başlayan bu tedavi, giderek gelişmiş; kalp, böbrek ve kemik iliği gibi hayati organların nakli de mümkün olmuştur.

Ancak insandan insana organ nakli böylesine önemli bir tedavi yöntemi olmasının yanı sıra, soruda da temas edildiği gibi bazı dini ve hukuki meseleleri de beraberinde getirmiştir. Lakin şunu da bilmek gerekir ki, organ nakli İslam fıkhına tamamıyla yabancı bir şey değildir. Nitekim ilkyazımızda da temas ettiğimiz gibi, hakkında eski müçtehit imamlarımızdan sarahaten bir bilgiye ulaşamadığımız meselelerde,

benzer konular hakkında yapmış oldukları içtihatlarına rastlamamız mümkün oluyor. Şöyle ki, İslâm âlimlerinin evvelkileri, insanın cüzünden istifade etmenin caiz olup olmaması konusunda tartışmışlardır.

Mezhep Büyüklerine Göre Organ Nakli

El-Fetâve'l-Hindiyye adlı esere baktığımız zaman, Ebû Hanîfe'nin talebelerinden olan ve aynı zamanda da mezhebini tedvin eden, (kayıt altına alan) İmam-ı Muhammed el-Hasan eş-Şeybânî'nin bu konuya ışık tutması açısından şu sözünü görürüz: Kişinin tedavi için koyun, katır, at gibi hayvanların kemiğini kullanması caizdir. Lakin necaseti liaynihi (bizzat necis) olduğu için domuzun, hürmetine (saygınlık ve üstünlüğüne) binaen de insanın kemiğini tedavi için kullanmak tahrîmen mekruhtur.[1]

Bu görüşe göre, ister canlı olsun ister ölü olsun insanın parçasından istifade etmek caiz değildir. Zira insan keremli, saygın, üstün bir varlıktır, cüzlerinin bezl edilmesi (uluorta saçılması) caiz olmaz. Hz. Âîşe'den (radiyallahu anha) rivayet olunduğuna göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) "Ölü bir kimsenin kemiğini kırmak, diri iken kemiğini kırmak gibidir" buyurmuştur. Efendimizin bu hadis-i şerifi, yukarıdaki görüşü kuvvetlendirmektedir.

Şafî uleması ise; "hayvanın cüzünden organından istifade etmek caiz olduğu gibi, zor durumda kalan kimse için de insanın cüzünden-organından istifade etmek caizdir" demişlerdir. Nitekim İmâm-ı Nevevî, El-Mecmû adlı eserinde şöyle buyuruyor: Açlıktan zor durumda kalan kimse ölmüş birini bulsa onun etinden yemesi helaldir zira diri yani hayatta olan kimsenin hürmeti (üstünlülüğü) ölüye nispetle daha fazladır.

Mâlikî fukahası da, insan cüzünden-organından istifadenin caiz olup olmaması konusunda ihtilaf etmişlerdir. Sahih olan görüşe göre ise bunun muzdar (zor) durumda olan kişi için caiz olmasıdır.

Günümüzde Organ Nakli

Günümüzdeki organ naklinin caiz olup olmadığına gelince; güncel olan bu mesele hakkında ne nasslarda (âyet-hadis), ne de elimizde mevcut olan klasik fıkıh kitaplarında açık bir ifadenin bulunmadığı bir gerçektir.

Böyle olunca, günümüz âlimleri yeni bir tedavi şekli olan organ nakli konusunda görüş bildirmede başlangıçta tereddüt etmişler ancak organ nakli tedavisinin zamanımızda alternatifi olmayan bir tedavi yöntemi olması sebebi ile bu tereddüt ve çekimserlikleri nispi olarak terk etmişlerdir.

Daha öncede ifade ettiğimiz gibi hakkında ayet-i kerime ve hadis-i şerif olmayan, evvelki müçtehit imamlarımızdan da hakkında bir bilgi bulunmayan meseleler karşısında ehil olan kişilerin ferdi hüküm vermelerindense, ehil olan âlimlerin bir araya toplanıp konuyla alâkalı kişilerle de istişâre etmek suretiyle aralarında bir hükme bağlamaları daha uygundur. Bundan dolayıdır ki bu konuyla alâkalı ferdi görüşleri nakletmektense konseyin yani âlimler topluluğunun ortak kararını nakletmek daha uygun olacaktır.

Organ Naklini Caiz Yapan Şartlar

1988 tarihinde Suudi Arabistan'ın Cidde şehrinde toplanan İslam Fıkhı Konseyi mensupları, toplantıya gelen tabiplerle de yaptıkları mütaalalarından sonra organ nakli tedavisini belli şartlarla caiz görmüşlerdir.

Yukarda geçen bu komisyon, üyeleri organ nakli tedavisinin caiz olabilmesi için şu şartları ileri sürmüşlerdir:

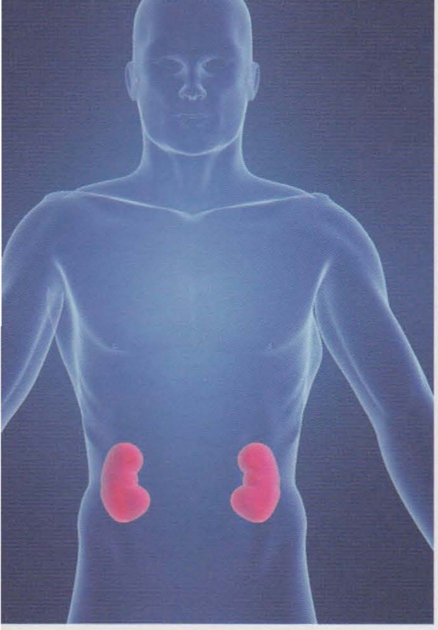
1 - Organ naklinde söz konusu zaruret olması.

2 - Doktorlarda, bu tedavi ile hastanın iyileşmesine dair güçlü kanâat olacak.

3 - Organı alınacak olan kimsenin

Organ nakli; vücutta görevini yapamayan bir organın yerine, başka bir canlıdan veya ölüden aynı görevi yapacak bir organın nakledilmesi ile yapılan bir tedavi yöntemidir. 18. yüzyılda başlayan organ nakli, her geçen gün geliştirilmiş, 19. yüzyılda ise insandan insana doku ve organ nakline başlanmıştır.

Netice olarak, estetik, güzellik için ve zaruret bulunmaksızın organ naklinin caiz olmadığı aşikârdır.

izninin veya öldükten sonra vârisinin izninin alınması.

4 - Organı alınacak olan kişinin ölümünün kesin olması.

Ölümün kesin olması, İslam hukukuna göre kalbin ve beynin her ikisinin ölmesi ile olur. Zira ölünün yıkanması, kefenlenmesi, hanımının iddeti ve miras gibi şer'î olan hükümler, bu ikisinin (kalbin ve beynin) ölümüne bağlıdır. Dolayısıyla kişi tıbben öldü deyip, kalbi daha henüz atarken, uzvun alınıp başkasına nakli caiz değildir. Bu 4. madde hakkında fıkıh konseyi daha sonraki toplantılarında bazı âlimlerin öngörüsüyle birtakım değişikliklere gitmiştir. Onlar: "İnsan vücudunda bulunan bazı organlar, gerçek ölümün yani kalbin ve beynin ölümüyle fonksiyonlarını kaybetmektedirler. Bu durumda da nakil mümkün olmayacaktır. Aynı zamanda tabipler, tıbbi ölümü gerçekleşen kimsenin bir daha hayata geri dönmesinin mümkün olmadığından bahsetmişlerdir." diyerek beyin ölümü gerçekleşenin organlarının naklini caiz görmüşlerse de konseyin ilk toplantıda aldığı karar daha isabetlidir. Zira kendisi hakkında tıbbi ölüm gerçekleşti denip de hayata dönmüş olan insanlara rastlamamız mümkündür. Hatta bunlardan bir tanesi, ölümü gerçekleşti denilip morga dahi kaldırılmıştır. Bu şahıs şuanda Üsküdar da bir camide imamlık vazifesine devam etmektedir. Bu olayların tamamı konseyin ilk kararının doğruluğunu göstermektedir. Dolayısıyla bir kişinin tıbben ölümü vâki oldu diye bıçak altına yatırılıp organlarının alınması, diğer bir tabirle tıbbi ölümünü gerçek ölüme çevirmek kanâatimce doğru değildir. Tabiiki en doğrusunu bilen Allah'tır.

İslam Konseyi'nin, organ naklinin cevazı için koştuğu şartların beşincisi ise; Organın herhangi bir ücret veya karşılıkla alınıp verilmemesidir.

DİPNOTLAR:

1 - El-Fetâve'l-hindiyye c:5 s:354

2 - Ebû Dâvûd, Cenâiz: 64, No: 3208

3 - El-Mecmû c:9 s:27

Organ Naklinde Takip Edilecek Yol

Şu kadar var ki, kişinin organ nakli konusunda evvela aşağıdaki tertibe riayet etmesi de gerekmektedir.

1- Kişinin madenî (platin vs.) eşyalardan istifadesi.

2- Kişinin temiz olan, tezkiye edilmiş (besmeleyle kesilmiş) hayvanın parçasından istifadesi.

3- Domuz ve köpeğin dışında olan hayvanlardan istifadesi.

4- Köpekten istifade mümkün değil ise domuzdan istifadesi.

5- Ölmüş olan insandan istifadesi.

6- Eğer organını veren kişinin sağlığına herhangi bir zarar getirmiyor ise canlı olan insandan istifade etmesi.

Bu meseleyle alakalı şunu da ifade etmek isterim ki, İslâm düşmanlığı yapıp, küfre hizmet eden kimselere, organ bağışlamak doğru değildir.

Bazı âlimlerimiz de bu sıralamayı şöyle yapmışlardır:

1: İnsanın kendi vücudunda olan organının kendisine nakli. Damarı, derisi, kemik parçası vs. cüzlerinin hasta olan kısmına aktarılması gibi.

2: Ölünün parçasından istifade ederek canlı kimseye organını nakletmek.

3: Canlı kimseden, canlı kimseye organ nakletmek.

Bütün bu kısımlar, yukarıdaki şartlara haiz olunca, organ naklinin cevazı hususu, âlimler arasında itibar görmüştür. Ancak canlı kimseden, başka canlı kimseye organ nakline muhalefet eden âlimler, diğer iki kısıma nispetle daha fazladır. Bunun sebebi, insan kendi cüzüne malik (sahip) değildir ki onda tasarruf etsin! Ancak şiddetli zaruret halinde ve organı alınan kimseye hiçbir zarar gelmeyecekse, bu kısıma da yani canlıdan canlıya organ nakline cevaz verilmiştir.

Netice olarak, estetik, güzellik için ve zaruret bulunmaksızın organ naklinin caiz olmadığı aşikârdır.

Yukarıda bahsedilen zaruret, İslâm âlimlerinin beyan ettiği organ veya canın helak olması durumudur. Bu işleme ihtiyaç duyan kimseye, bu işe teşebbüsünden önce bir ilim adamıyla görüşüp istişare yapmasını tavsiye ederiz.

Donmuş kalpleri eriten iksir; SEVGİ

Ömer DÖNGELOĞLU
omerdongeloglu@hotmail.com

Sevgili okuyucu kardeşlerim ve muhterem dostlar, sözlerime kâinatın sahibinin adıyla başlar, O'na nihayetsiz hamdüsenalar ederim. Resulullah Efendimize (sav), âline, ashabına, cümle ehli imana salatü selam ederim. Hepinizi de bu vesileyle saygı ve hürmetlerimle selamlarım.

Her yıl Aralık ayında tekraren anılan Hz. Mevlâna'nın rabbine kavuştuğu ay olması münasebetiyle yine ortalığın Mevlâna işportacılarıyla dolduğunu göreceksiniz Allahüalem. Ne gariptir değil mi her fırsatta İslam'ı ve Müslümanları rencide edici, incitici tavır ve davranışlardan geri durmayan hatta çoğu zaman bundan zevk alan kimi çevreler dahi Mevlâna'yı anma adı altında sevgi eksenli nice faaliyetlerin içinde görülürler! Gerçi bu bile hoş bir şeydir sonuçta bir İslam âliminin, bir tekkenin şeyhi, piri olan Mevlâna Celâleddin eksenli sevgi yaklaşımı sevinilecek bir fotoğraftır. Zaten Hz. Mevlâna'yı diğer şeyh efendilerden, mutasavvıflardan farklı ve cazip kılanda Hz. pir deki hoşgörü, tolerans, sevme eyleminin coğrafyasına pek sınır koymamasıdır. Hz. Mevlâna'nın şahsında gönül pergelini adeta 360 derece açmış bir şeyh efendi durmaktadır karşımızda. Şahsen benim burada itirazım sadece her defasında sanki bilinçli bir şekilde Hz. Mevlâna'nın İslam'ın yetiştirdiği bir alim, terbiyesini Kur'ân'dan almış bir tekkenin dervişi, şeyhine hizmet, hürmet ve muhabbette deryalara dalmış gözü kara tasavvuf ehli sufi değilmiş de yerden öylece bitmiş, köksüz biri, insanlığın ortak yetiştirdiği biri gibi sunulmasınadır.

İlahi Sevginin Hâdimi

Oysa Hz. Pir-Mevlâna 'Ben kuranın kölesiyim, Hz. Muhammed Mustafa (sav)'nın ayağının tozuyum, bundan başka benden kim bir şey naklederse yalancıdır' diyor. Hz. Mevlânâ bir İslam âlimidir, aşığıdır. Peygamberimize sevdalı bir âşıktır. Sevgili peygamberimizi överken şu sözleri ne kadar muhteşemdir; yerlerle gökler arası kadar ağzım olsa ve ben efendimizi övmeye, anlatmaya kalksam yüzlerce kıyamet geçerdi de yinede Resulullah'ı hakkıyla anlatmış olamazdım' diyor. İnsan şu söz karşısında Hz. pire asırların ardından ağzına, sağlık nur içinde yat, şefaati resul üzerine olsun diye dua etmeden geçemiyor. İşte bu saf sevginin kaynağını bize söylüyor. Mevlâna kainatta var olan her şeyin Allah (cc)'ın merhametinin bir eseri olarak yaratıldığına gönülden iman etmiş bir mümindir. Nereye baksa, nereye yönelse her yerde ve her şeyde Rabbül âleminin sevgisini okumakta ve bunun gereği olarak kendisi de yaratılmış her şeye sevgi eksenli bakmış ve öyle yaşamıştır. Bugünkü nesli kuşa bak kuşa numarasıyla kandırmaya çalışanlara bakarsan kâinattaki sevgi ruhu sanki Mevlâna'yla başlamış havası veriliyor. Hâlbuki ilk insan ve atamız Hz. Âdem (a.s)'ın yüzyıllar boyu seherlerde Havva annemizle buluşma aşkıyla yaptığı duaların sevgi ve aşkın tarihinin insanlıkla aynı yaşta olduğunu bize göstermektedir. Hatta rabbimizin insanoğluna ve mevcudata sevgisinin bizim ilimle göremeyeceğimiz kadar eski bir tarihi vardır. Sevgili peygamber efendimizin (s.a.v.) 'Cenab-ı Hâkk'ın kullarına olan merhameti yani sevgisi bir ananın evladına olan sevgisinden daha fazladır.' buyurması neler anlatmıyor ki anlayana değil mi? Yine iki dünyamızın sultanı efendimizin (s.a.v.) 'Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olamazsınız, iman etmedikçe de cennete giremezsiniz' buyurarak imanla sevgiyi birbirine bağlaması ya da nikâhlaması neler anlatmıyor ki? Mevlâna'ya, Yunus'a, Hünkâr Hacı Bektaşi Veliye ve tüm evliyaya kalıp döken Resulullah'ın hadisi şerifleri ve örnek hayatıdır. Diri diri öz kızını kuyulara atarak öldüren aklı ve kalbi donmuş insanlığa bu gidiş yanlıştır diyerek sevgi medeniyetini öğreten Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) dir.

Seven Sevilir...

Dolayısıyla Hz. Mevlâna İslam bahçesinde yetişmiş bir çiçektir. Bize düşen bunun altını ısrarla çizmek ve kendi medeniyetlerinde Mevlâna gibi bir örnek bulamayanlarca ortanın malı gibi göstermelerine izin vermemektir. Tüm insanlığın o büyük Allah dostundan istifade etmesi elbette onur verici bir durumdur. Bizimde o büyük sultandan öğreneceğimiz şey yakınımızdan başlayarak, evimizden, mahallemizden, ülkemizden, din kardeşlerimizden ve rabbimizin yarattığı her şeye sevgi nazarıyla bakmamız gerektiğidir. Sevgisizlik insanı felaketlerin ortasına götürür. Kıskançlık, stres, kin besleme, peşin hükümlü olma, terör ve anarşi gibi bu gün insanlığın dünyasını ve ahiretini karartan acı tablonun inanın tek suçlusu vardır o da sevgisizliktir ve bunu tek ilacı vardır o da insana yaratılan her şeyi sevmeyi öğretmektir. Gariban Anadolu insanının evlatlarını büyük şehirlerde kaybolmasın anasına-babasına, dinine, vatanına faydalı olsun diye cami ve kuran kurslarında, evlerde yer,yurt bulan, ceplerine harçlık olsun diye kapı, kapı dolaşarak onlara burs bulmaya çalışan gönenli Mehmet efendileri, Mehmed Zahid Kotku'ları, Mahmud Efendileri, Said Nursî Efendileri ve daha nicelerini koşturan neydi Allah aşkına söyler misiniz? Seven sevilir kardeşlerim unutmayın ve Allah için birbirimizi sevelim lütfen. Selam ve dua ile hepinizi bu Hac mevsiminde Cenab-ı Hâkka emanet ederim.

Allah sevgisinin ispatı: Kurban ve Teslimiyet

İbrahim Aleyhisselam, Allah için biricik evladını kurban etti. Hiç itiraz etmeden "Neden, Niçin?" demeden, Allah'a mutlak bir itaat ve teslimiyet göstererek... Yeryüzü, tarih boyunca böyle bir imtihan tablosu görmemiş. Melekler bile hayrete düşüyor. Babası İlâhî emri yerine getirmek için yavrusunu yatırmış, çocuk ise kendisini tamamen teslim etmiş. Buradaki asıl maksat Hz. İsmail'in kesilmesi değil, Hz. İbrahim'in kalbindeki Allah sevgisine ortak olan, İlâhî sevgiye karışan evlat sevgisini kesmekti. İbrahim Aleyhisselam, bıçağı oğlunun boğazına sürünce, gönlündeki evlat sevgisini kesmiş ve orada yalnızca Allah sevgisi olduğunu ispatlamıştı.

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER
mozsimsekler@hotmail.com

Kurban Bayramı gelince her birerlerimiz İbrahim ve İsmail Aleyhisselam'ı mutlaka hatırlarız. Allah-u Tealâ'ya karşı gösterdikleri o büyük teslimiyeti ve bunun karşılığı olarak da Mevlâ'nın kendilerine koç ihsan etmesini takdir ve hayranlıkla yâd ederiz.

Bütün dünya Müslümanları olarak kurban bayramı günlerinde, Allah'ın rızasını kazanmak ve O'na yaklaşmak için kurban keser, bu dini vecibemizi yerine getiririz. Böylece, baba-oğul bu iki Peygamberin asırlar önce başarıyla verdikleri imtihanın heyecan ve sevincini tekrar yaşarız.

İbrahim Aleyhisselam, Allah için biricik evladını kurban etti. Bu büyük bir imtihandı ve imtihanların en zoruydu. Bundan önce de zor imtihanlara tâbi tutulmuştu. Malını Allah yolunda sebil edip tüm servetini gözden çıkarmış, Nemrut'un ateşine gözünü kırpmadan atlayıp canını seve seve feda etmişti. Elbette bunlar da zor imtihanlardı fakat bu seferki hepsinden çok daha zordu. Çünkü çok sevdiği yavrusu, ciğerparesi evladını bizzat kendi eliyle Allah için kurban edecekti...

İnsanlık tarihinde eşi benzeri görülmemiş bu imtihan tablosunu, Allah'a karşı müthiş bir teslimiyetin ve sadakatin ispatı olan bu ibret vesikasını, ayeti kerimelerin ışığında kısaca gözden geçirelim:

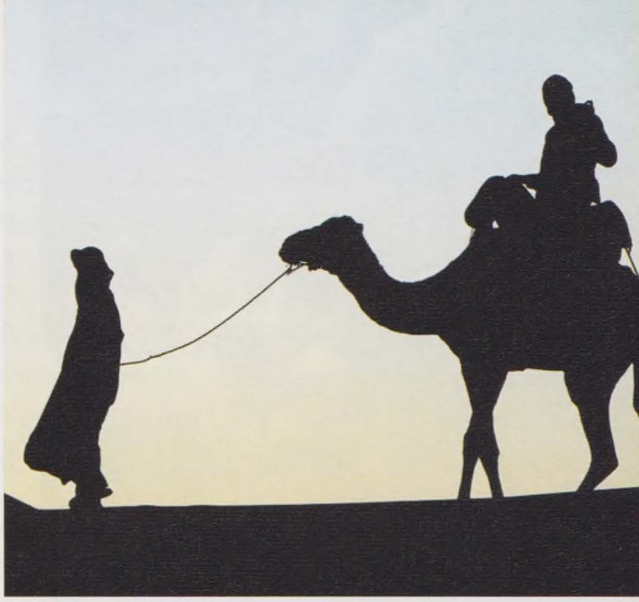
Rivayet edilir ki; İbrahim Aleyhisselam hicretten sonra kavminden ve akrabasından uzak kalmıştı. Bu durum Onun için bir nevi uzlet gibi oldu. Tamamıyla Rabbine yönelip vakitlerini ibadetle geçirmeye başladı. Bu arada "*Rabbim, Bana salihlerden olacak bir evlat ver*" (Saffat: 100) diye, hayırlı bir evlat için dua ediyordu. Bunun için nezirde bulundu. Şayet bir erkek evladı olursa, onu Allah için kurban edecekti.

Mevlâ Tealâ böylesine büyük bir arzuyla dua eden Halil'inin duasını kabul buyurdu ve O'nu bir evlatla müjdeledi. "*Biz de O'nu yumuşak huylu bir oğul ile müjdeledik*" (Saffat: 101) Çok geçmeden İbrahim Aleyhisselam'ın, Hacer anamızdan nur topu gibi bir evladı oldu ve Hz. İsmail dünyaya geldi.

Rüyada Gelen Kurban Emri

Bir zaman sonra, İbrahim Aleyhisselam aldığı İlâhî bir emir sebebiyle, Hacer anamızı ve oğlu Hz. İsmail'i Mekke'ye götürüp, bu günkü Beytullah'ın olduğu yere bıraktı. Ve onlar bundan böyle orada, Mevlâ'nın korumasında hayatlarına devam ettiler. Tabii İbrahim Aleyhisselam da her sene Mekke'ye gidip onları ziyaret ediyordu. Aradan seneler geçti ve böylece İsmail Aleyhisselam serpildi, büyüdü ve yürüme çağına geldi. İbrahim Aleyhisselam, âdet üzre onları ziyarete gitmişti. Mina'da (Mekke'de Harem bölgesine dahil olan ve bu gün Huccacı Kiramın kurban kestikleri yerde) istirahat için uyuduğu sırada, rüyasında: "Ey İbrahim! Nezrini yerine getir. Allah'ın emrine binaen oğlunu kurban et!" diye bir nida işitti. Uykudan uyanınca, bunun Rahmanî olup olmaması hususunda şüpheye düştü. Bu rüya hususunda Fahri Razi, Hazîn ve Kâdi Beydavi buyuruyorlar ki: "İbrahim Aleyhisselam bu rüyayı arefe gününden bir gün evvel gördü. Fakat bu rüya 'Rahmanî mi yoksa şeytani mi?' diye tereddüt ettiği için bu güne (Zilhicce ayının sekizinci gününe) "*Terviye günü*" denir." Terviye "şek, şüphe"mânasına gelir.

İbrahim Aleyhisselam arefe günü tekrar aynı rüyayı görüp aynı hitabı işitince, bu rüyanın Rahmanî olduğunu anladı. Bu sebeple o güne de "Bildi" manasına gelen "Arefe" dendi. Yani rüyanın Rahmanî olduğunu bildi. Mesele anlaşılmıştı. Fakat bu emir ne zaman yerine getirilecekti? Üçüncü gün yine aynı rüyayı görünce, İlâhî emrin o gün yerine getirileceği anlaşılmış oldu. Bu güne de "*Nahr*" günü (Kurban Bayramı günü) denildi.

Devreye Giren Şeytanın Vesveseleri

İşte o gün İbrahim Aleyhisselam hanımına dedi ki:

- Ben Rabbime ibâdet için evden çıkacağım, yanımda oğlumu da götürmek istiyorum. O'nu güzelce yıka, hoş kokular sür ve en güzel elbiselerini giydir!

Bunun üzerine annesi oğlunu hazırladı ve baba-oğul evden çıktılar. Yolda giderlerken şeytan bir ihtiyar suretinde İbrahim Aleyhisselam'ın yanına gelip:

- Bu konuda acele etme! Belki Allah Seni bu işten muaf tutar. Hem oğlunun şu boyuna, posuna, endamına ve güzelliğine baksana; hiç böyle bir evlada kıyılır mı? dedi. Hz. İbrahim:

- Ey mel'un, defol! Bu Bana Rabbimin emridir. Şayet yüz bin oğlum olsa hepsini Allah için seve seve kurban ederim! diyerek şeytanı kovdu.

Şeytan, İbrahim Aleyhisselam'dan ümidini kesince bu sefer İsmail Aleyhisselam'a yanaştı:

- Senin neşen yerinde ama boşuna sevinme! Çünkü baban seni kesmeye götürüyor, dedi.

İsmail Aleyhisselam ise:

- Bir baba evladını hiç keser mi, hem niçin kessin ki? diye cevap verdi.

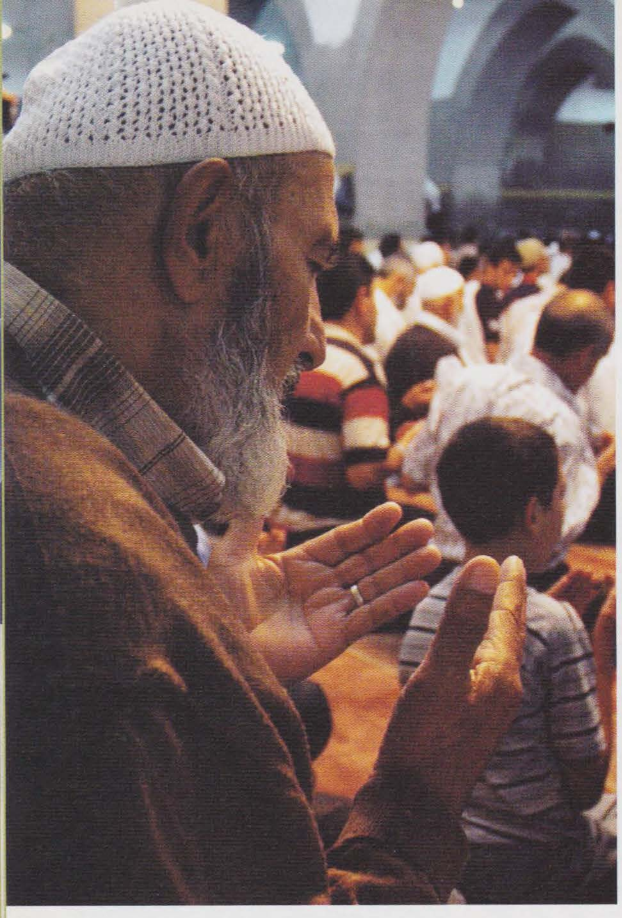
Şeytan:

- Çünkü bunu O'na Rabbi emretti...

Şeytan, henüz çocuk yaşta olan İsmail Aleyhisselam'ı kandırmak maksadıyla böyle söylemişti. Evet, o çocuktu; ama Peygamber olacak çocuk... Öyle bir cevap verdi ki; şeytan bunu dediğini de diyeceğini de pişman oldu.

- Bre melun! Eğer bu Rabbimin emriyse, o zaman sana ne oluyor?! Rabbimin emri

Arefe gününden bir gün evvelki güne "Terviye günü" denir. Terviye "Şek-Şüphe" manasına gelir. Bir sonraki güne de bildi manasına gelen arefe denir. Kurban Bayramı gününe de "nahr" günü denilmektedir.

başım üstüne, dedi ve şeytanı kovdu. Ardından da onu taşlayıp sol gözünü kör etti. Şeytan aleyhillane üzüntüyle oradan kaçtı. Sonra Hacer anamızın yanına geldi. Ve son bir gayretle onu kandırmaya uğraştı ama muvaffak olamadı.

Böylece baba-oğul beraberce yollarına devam ettiler… Biraz sonra yeryüzü, insanlık tarihinde eşi ve benzeri görülmemiş çapta büyük ve muazzam bir olaya şahit olacaktı. Mevlâ Tealâ bu ibret tablosunu, bir imtisâl örneği olarak bizlere şöyle sunuyor:

"*Vaktâ ki çocuk babasıyla beraber yürüyüp gezecek çağa erişince: (Hz. İbrahim) 'Yavrucuğum! Rüyamda seni boğazladığımı görüyorum, bir düşün ne dersin?' dedi. O da cevaben: 'Ey Babacığım! Emrolunduğun şeyi yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın' dedi.*" (Saffat:102)

Ayet-i Kerimeyi tahlil edecek olursak, bu iki büyük insanın ruh hallerini çok iyi anlamış oluruz. Demek ki, İbrahim Aleyhisselam bu zor emrin ağırlığı sebebiyle, acı içinde dehşete düşmemiş veya bu işten bir an önce kurtulmak telaşıyla infiale kapılmamış. Ya da bir punduna getirip, oğlunu kandırarak emri bir an önce infaz etmeye de çalışmamış. Oğluna seslenişinden bu açıkça anlaşılıyor. Söze "Ya Büneyye!" (Ey Oğulcuğum) diye başlıyor ve İlâhî emri kendisine bildiriyor. Öyle panik ve dehşet havası içinde değil, sükûnetle ve sevgiyle…

Evet, bu emri yerine getirmek gerçekten çok zor. Hatta evladının hayatına son vermesini istemekten daha zor. Veya oğlunu, geri dönmeyeceğini bildiğin bir savaşa gönderirsin; bu iş böyle de değil… Çünkü oğlunu boğazlama işini bizzat kendisi yapacak; sırf Allah emretti diye! Hiç itiraz etmeden "neden, niçin?" demeden, Allah'a mutlak bir itaat ve teslimiyet gösteriyor İbrahim Aleyhisselam. İşte İman! İşte itaat! İşte teslimiyet! Ve Halilullah makamı…

Hz. İsmail'in Teslimiyeti

Gelelim henüz çocuk yaştaki İsmail Aleyhisselam'a. Hakkındaki İlâhî emri duyunca acaba ne diyecek? Hangi ruh haline bürünüp babasına nasıl tepki gösterecek?..

Şimdi O da babasının daha önce yükseldiği ufuklara yükseliyor ve diyor ki: "Ey Babacığım! Ne ile emrolunduysan yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın." (Saffat:102) sözüne "Ey Babacığım!" diyerek, sevgi ve hürmet dolu bir ifadeyle başlıyor. Hakkında verilen boğazlanma kararını duymak, hem de bu işin babası tarafından yapılacak olması demek onu üzmemiş, babasına olan sevgisini azaltmamış. Çünkü insan ister istemez ürperebilir, hatta o anda insanın akli muvazenesi dahi bozulabilir. Ama böyle bir durumda bile babasına karşı edep ve terbiyesini bozmuyor. Sadece babasına karşı değil, Mevlâ'ya karşı da edebini muhafaza ediyor ve: "*Allah dilerse, beni sabredenlerden bulacaksın.*" diyor. Bu sözde büyük incelikler var. Öncelikle kendi tahammül gücünün sınır ve hududunu bilmek var öyle kuru bir kahramanlık taslamıyor. Kendi nefsine pay ayırıp "Ben şöyleyim, ben böyleyim. Allah yolunda can veririm, kan dökerim!" şeklinde, pehlivan edasıyla şecaat arz etmiyor. Hâlbuki Allah için boğazlanmayı gönül rızasıyla kabul etmiş, bundan ötesi var mı? Ama buna rağmen, bütün keremi ve üstünlüğü Allah'a havale ederek "Allah dilerse, beni sabredenlerden bulacaksın." diyor.

Karşılıklı konuşma faslı bitince sıra geliyor tatbikâta… Az sonra, cihan tarihinin bu eşsiz imtihan tablosu,

İbrahim (a.s.) "Allah dilerse beni sabredenlerden bulacaksın" diyor. Bu sözde öncelikle kendi tahammül gücünün hududunu bilmek var. Öyle kuru bir kahramanlık yok. Kendi nefsine pay ayırıp "Ben şöyleyim, ben böyleyim" şeklinde pehlivan edasıyla şecaaat arz etmiyor. Halbuki Allah için boğazlanmayı gönül rızası ile kabul etmiş, bundan ötesi var mı?

insanoğlunun alıştığının dışında zuhur edecek. "Böylece ikisi de Allah'a teslimiyet gösterip, babası oğlunu alnı üzerine yatırınca" (Saffat: 103).
Rıza, itaat ve teslimiyet...

Böyle İmtihan Görülmedi

Yeryüzü, tarih boyunca böyle bir imtihan tablosu görmemiş. Melekler bile hayrete düşüyor. Babası ilâhî emri yerine getirmek için yavrusunu yatırmış, çocuk ise kendisini tamamen teslim etmiş. Burada yapılan şey bir cesaret gösterisi filan, kahramanlık ve bahadırlık hiç değil! Bir mücahit meydana atılır, vurur veya vurulur. Bir asker cepheye gider, sağ dönmeyeceği ihtimalini de göz önüne alarak savaşır. Fakat bunlarla o iki dev şahsiyetin yaptığı şey çok farklı.
Ve İbrahim Aleyhisselam bıçağı oğlunun boğazına sürdü, fakat bıçak kesmedi. Tekrar denedi yine olmadı. Bunun üzerine elindeki bıçağı hemen yanı başındaki kayaya sürünce, o koskocaman kaya ikiye bölündü. Kayayı kesen bıçak, yumuşacık bir teni kesmemişti. İbrahim Aleyhisselam bıçağa sitem etti:
- Ey bıçak! Beni Rabbime asi mi edeceksin, niçin kesmiyorsun? Bıçak dile geldi:
- Halil diyor kes! Celil diyor kesme! Ben de Celil olan Allah'ı dinliyorum.
İbrahim Aleyhisselam bu sırada alnında biriken terleri silerken, yıllarca önce ateşin kendisini yakmadığını hatırladı. O zaman ateşe "Yakma!" emrini veren Allah-u Tealâ, bugün de bıçağa: "Kesme!" emrini vermişti.
Böylece Emir yerine gelmiş ve imtihan kazanılmıştı. Bu iki büyük insan, Allah'a olan teslimiyetlerini apaçık bir şekilde ispatlamış oldular.
Geriye ne kaldı? Bedenin elemlenmesi ve cismin boğazlanıp kanın akıtılması...
Bunu da bir hayvanın boğazlanışı telâfi ederdi. İşte o esnada Cebrail Aleyhisselam elinde büyük bir koçla göründü. "Doğrusu bu apaçık ve kat'i bir imtihandı. O'na fidye olarak büyük bir kurbanlık verdik" (Saffat:106-107).

Ve ibrahim aleyhisselam bıçağı oğlunun boğazına sürdü fakat bıçak kesmedi. Sonra bıçağı yanı başındaki kayaya sürtünce, koskocaman kaya ikiye bölünde. İbrahim (a.s.) bıçağa sitem etti.
- Niçin kesmiyorsun
Bıçak dile geldi
- Halil diyor kes, Celil diyor kesme!
Ben de Celil olan Allah'ı dinliyorum.

Kurban Bayramı'ndaki Tekbirlerin Sebebi

Cebrail Aleyhisselam gökten inerken yüksek sesle:"*Âllâhü Ekber! Âllâhü Ekber!*" diyerek tekbir getirdi. İbrahim Aleyhisselam başını kaldırıp bu manzarayı görünce: "*Lâ ilâhe illallâhü vellâhü ekber!*"diyerek karşılık verdi. Boynuna bıçağın inmesini bekleyen İsmail Aleyhisselam, tekbir ve tehlili duyunca meseleyi anladı. Demek imtihan kazanılmış ve Mevla Teâla canını bağışlamıştı. O da: "*Âllâhü Ekber velillâhil hamd!*" diyerek, Mevlâya hamd etti.
İşte tekbir budur. Bu sebeple, Kurban Bayramı günlerinde farz namazlarından sonra yirmi üç vakit "Tekbir" getirilir.
Aslında burada asıl maksat Hz. İsmail'in kesilmesi değil, Hz. İbrahim'in kalbindeki Allah sevgisine ortak olan, ilâhî sevgiye karışan evlat sevgisini kesmekti. İbrahim Aleyhisselam bıçağı oğlunun boğazına sürünce, gönlündeki evlat sevgisini kesmiş ve orada yalnızca Allah sevgisi olduğunu ispatlamıştı.
Mevla Teâla kullarından, kulluk ve teslimiyetten başka bir şey istemiyor. Bunun ispatı için de bizleri imtihan ediyor. Yoksa Allahu Teâla kullarını cezalandırmak için imtihan etmez. Kanların boşuna akmasına, canların heder edilmesine asla rıza göstermez. Fakat kulundan da öyle bir teslimiyet ve itaat istiyor ki; gerektiğinde malını, gerektiğinde evladını, hatta canını bile Kendi yolunda fedâ edip, kurban edebilmeli...
Bizler de inşallah kurbanlarımızı keserken şöyle niyet edelim; "Ya Rabbi! Şayet bizlere 'Evladını kes' diye emretseydin keserdik. 'Canını ver' deseydin onu da verirdik. Fakat 'Kurban kes' buyurdun. İşte kesiyoruz kabul eyle..."
Bu vesileyle bütün okurlarımızın Kurban Bayramını şimdiden tebrik eder, keseceğimiz kurbanların Kendisine yaklaşmamıza vesile olmasını Yüce Rabbimden niyaz ederim.
Fi Emanillah!..

Doğumunun 800. Yılı Kutlanan

Hangi Mevlâna?

Kültür Bakanı'nın verdiği bilgiye göre doğumunun 800. yılı kutlanan Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî ile ilgili olarak 100'e yakın etkinlik gerçekleştirilmiş ve yenileri de yapılmaya devam ediyor. Ancak Hz. Mevlâna'dan istifâde edebilmek için, O'nu doğru bir şekilde tanımak lâzım. Çünkü İngiliz edibi William Dalrymple'ın da ifade ettiği gibi, "Türk Devleti'nin gözünde Mevlevîler, sadece turist çekmek için kullanılabilecek müze kültüründen başka bir şey değildir" anlayışıyla yapılan tanıtımların uzun vadede kimseye bir faydası olmayacağı ortadadır.

Ali KEMAL
bilgi@arifandergisi.com

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO), 1996 yılından bu yana Genel Konferanslarında ülkeler tarafından teklif edilen ve kabul edilen yıldönümü etkinliklerine iştirak etmektedir. 3-21 Ekim 2005 tarihleri arasında Paris'te düzenlenen 33. UNESCO Genel Konferansı sırasında da UNESCO'nun 2007 yılında kutlamalarına iştirak edeceği yıldönümleri listesine Türkiye, Mısır ve Afganistan'ın talebiyle Mevlâna'nın 800. doğum yıldönümü kutlamalarının dâhil edilmesi karara bağlanmıştır.

100'e Yakın Etkinlik

30 Eylül 2007 tarihinde Konya'da gerçekleştirilen 800. yıl kutlamalarının açılışında konuşan Kültür Bakanı Ertuğrul Günay, "Bütün dünyada -ve elbette Türkiye'de - Hz. Mevlâna'nın Hakka yürüdüğü Şeb-i Arus'a kadar yüze yakın tören, yüksek düzeyde fikir toplantıları, gösteriler ve semâ âyini gerçekleşti, gerçekleşecek" diyerek en kapsamlı ve görkemli etkinliğin Konya'daki olduğu bilgisini verdi. Kültür Bakanlığı'nın organizasyonuyla gerçekleştirilen görkemli törende, dünyada ilk defa 10 bin sis bombası patlatılarak yapay bulut elde edildi. Programın sonunda ise değişik mevlevihanelerden gelen 300 semazen aynı anda semâ yaptı. Büyük beklentilerle yapılan organizasyonda akıllarda kalan iki şeydi: 10 bin sis bombası ve kadın-erkek karışık 300 semâzenli gösteri... Hz. Mevlâna'nın hayat tarzı, düsturları ise es geçilmişti. Zaten ona riayet edilseydi, kadın - erkek karışık semâ yapılmazdı. Neden böyle yapıldığını İngiliz edibi William Dalrymple'ın 5.X.2005 tarihinde İngiliz The Guardian Gazetesi'nde

çıkan yazısının satır aralarında bulmak mümkün. M. Şevket Eygi'nin katkısıyla Bedir Yayınevi tarafından, "Kendi yurdunda garip ve yasaklı MEVLÂNA" ismi verilerek broşür halinde basılan ve ücretsiz dağıtılan yazıda William Dalrymple, "Türk Devleti'nin gözünde Mevlevîler, sadece turist çekmek için kullanılabilecek müze kültüründen başka bir şey değildir" diyor. Bir yabancının bile farkına vardığı gibi konuya sadece 'Folklorik' gösteri açısından yaklaşılıyor, işin muhtevasına inilmiyor. İnilenler de eksik veya yanlışlarla dolu. Kültür Bakanlığı tarafından bu yılki kutlamalar kapsamında oluşturulan web sitesinde buna örnek verilebilir. Hiçbir derinliği ve toplumla etkileşimi olmayan sitenin "Mevlâna ve Mevlevîlik" ana başlığı altında, "...Deniz nasıl testiye kabın genişliği kadar sığarsa Mevlâna da kelime kalıplarına ve bizim idrakimize, istidadımız nisbetinde sığar. Zaten Mevlâna en kuvvetli, en üstün idrakin de ötesindedir. ...Mevlâna cihana sığmayan hudutsuz bir varlıktır" gibi bize göre abartılı ve yanlış ifadelerden sonra, "Mevlâna, aziz ve yüce bir üstattır. Tek başına bir sistemdir, bir hayat ve düzendir" cümlesi kullanılmış. "Tek başına bir sistemdir, bir hayat ve düzendir" ne demek? İslâm'dan ayrı bir sistem ve düzen mi? Böyle derinliği olan mübarek bir zatı sadece reklam ajanslarının organizasyonlarıyla tanıtmak mümkün mü?

Doğru Bilinen Yanlışlar

Hz. Mevlâna ile ilgili tanıtımın yetersizliği, yapılanların da yanlışlarla dolu olması, kendisi ile ilgili doğru bilgileri burada tekrar etmemizi gerektiriyor. 26 Ekim 2007 tarihli Türkiye Gazetesi'nde Ahmet Doğrusöz'lünün, "Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî'yi tanımak" başlığı ile kaleme aldığı makaleyi bu açıdan dikkate değer bulduk. Doğru bilinen yanlışları da dile getiren makale şöyle; "Hemen makalemizin başında şunu belirtelim ki, Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî'den istifâde edebilmek için, onu doğru bir şekilde tanımak lâzım. Bu konuda, Hazret-i Mevlâna'nın şu sözü çok önemlidir: 'Herkes, bana kendi zannına göre dost oldu; hiç kimse benim derûnumdan, esrârımdan sormadı.'
Doğrusu, 'Büyük âlim ve velîler'i lâyıkı vechile tanıyabilmek ve anlatabilmek kolay bir iş değildir. Hazret-i Mevlâna'yı yalnız bir mütefekkir, şâir, hümanist gibi düşünmek, en azından Mevlâna'yı çok eksik ve yarım anlamak, hattâ hiç anlamamak demektir. Nitekim aşağıdaki sözü, onu, sözlerini ve yolunu anlamanın anahtarıdır. Bunu da bizzat kendisi dile getirmiştir: Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî, bir dörtlüğünde, çok açık bir şekilde kendisini şöyle tanıtmıştır: "Ben hayatta olduğum müddetçe, Kur'ân'ın kölesiyim; Muhammed muhtârın [Mustafâ'nın] yolunun [ayağının] tozuyum. Kim benden, bundan başka bir söz naklederse, ben hem o sözden, hem de o sözü söyleyen kimseden bîzârım (rahatsızım)."
... O'nun, çeşitli din, mezhep, meşrep sâhibi kimseleri kendisine hayran bırakan merhameti, insan sevgisi, tevâzuu, gönül okşayıcılığı gibi üstün vasıfları, aslında mensûp olduğu İslâm dîninin yüksek ahlâk telakkîsinden bazı örneklerdir. O'nda, bunlardan başka, İslâm ahlâkının diğer hususları da kemâl derecede mevcuttur. Bunların hepsini saymak, İslâmiyet'i tam olarak anlamak ve anlatmakla mümkün olur.

Kısaca Biyografisi

Şimdi bu girişten sonra, onun kısa bir biyografisini verelim:
Adı "Muhammed", lakabı

M. Şevket Eygi'nin yazılarını sürekli takip edenler hatırlarlar; kendisinin, "Faydalı, değerli, kalıcı broşürler" projesi var. Önemli konularda binlerce broşür basılıp dağıtılmasını öngören bu projeyi kendisi hayata geçirdi. Şimdiye kadar 10 küçük fakat faydalı ve değerli broşür basıp dağıtan Eygi, İngiliz edibi William Dalrymple'ın 5.X.2005 tarihinde İngiliz The Guardian Gazetesi'nde çıkmış yazısının Türkçe çevirisini de "Kendi yurdunda garip ve yasaklı MEVLÂNA" ismiyle yayınladı.

M. Şevket Eygi'nin bastırdığı Mevlâna Broşürü

"Celâleddîn" olup, Anadolu'ya gelip yerleştiği için "Rûmî" diye anılmış; "Efendimiz" demek olan "Mevlâna" sıfatıyla meşhûr olmuştur. 1207 yılında Belh şehrinde doğdu; 1273 yılında Konya'da vefat etti.
'Nefehâtü'l-Üns min Hadarâti'l-Kuds' kitabında belirtildiğine göre, babası Sultânül-Ulemâ Muhammed Bahâuddîn Veled büyük bir âlim ve velî idi. Hazret-i Mevlâna, daha çocuk iken, babasının kalbindeki feyizlere kavuştu. Henüz beş yaşında iken, 'Kirâmen kâtibîn' denilen melekleri, evliyânın rûhlarını ve sokaktaki cinnîleri görürdü. Soyu, baba tarafından Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk'a, anne tarafından da İbrâhîm bin Edhem hazretleri'ne ulaşmaktadır.
Farsça olan 'Mesnevî'sinde ve 'Dîvân'ında, toplam olarak 70.000 (yetmiş bin)'den fazla beyit vardır. Daha birçok kıymetli eseri de bulunmaktadır.
Dünyaya nûr saçan Mesnevî'sine, her ülkede, birçok dillerde şerhler yapılmıştır. En kıymetlisi Mevlâna Câmî'nin kitâbı olup, bunun da şerhleri vardır. Türkçe şerhlerinden, Ankara Valisi Âbidîn Paşa'nın şerhi çok kıymetlidir.
Hazret-i Mevlâna, tasavvuf deryâsına dalmış bir Hak âşığıdır. Kâdirî idi. İlmi, teşbihleri, sözleri ve nasihatleri bu deryâdan saçılan hikmet damlalarıdır. O, bir tarîkat kurucusu değildir. Yeni usûller ve ibâdet şekilleri ihdâs etmemiştir.
Ney, dümbelek, tambur gibi çeşitli çalgı âletleri çalınarak yapılan törenler ve âyinler, Hazret-i Mevlâna'nın vefâtından 3-4 asır sonra meydana çıkmıştır. Mevlevîlik, câhillerin eline düştüğünden, bunlar "ney"i çalgı sanarak, ney, dümbelek gibi şeyler çalmaya, dönmeye başlamışlar; ibâdete, İslâm dîninin yasak ettiği çirkin şeyler karıştırmışlardır. Hele bunların câmî ve mescidlerde yapılması çok büyük günahtır...
Hâlbuki o, ney ve dümbelek çalmadı. Raks etmedi, dönmedi. Bunları sonradan gelenler uydurmuşlardır. Hazret-i Mevlâna, bırakın ney çalmayı, dans etmeyi, oynayıp dönmeyi, yüksek sesle zikir bile yapmamıştır..."

Tanıtım İçin Kim Ne Yaptı?

Birçok kuruluş, kısmî faaliyetler yaptı/yapıyor, fakat Hz. Mevlâna ile ilgili tanıtım etkinliklerinin odağında Kültür Bakanlığı ile Konya Büyükşehir Belediyesi bulunuyor. Esasında Milli Eğitim Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı'nın da bu süreçte etkin rol alması beklenirdi. Adı geçen iki önemli kurumun Hz. Mevlâna ile ilgili neler yaptığını araştırdık:

• **Diyanet İşleri Başkanlığı:** Telefon ve e-posta ile bilgi almak mümkün olmayınca, kurumun sitesinde araştırmalar yaptık. 2007 yılındaki (Ekim ayına kadar) hutbe konularını, basın açıklamalarını, mesajları, tebliğ ve konuşmaları taradık, maalesef konuyla ilgili bir faaliyet bilgisi bulamadık. Yalnızca, 'Tebliğ ve Konuşmalar' bölümünde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakoğlu'nun semâvi kaynaklı diğer inanç temsilcileriyle birlikte açıkladığı, 'Mevlâna'da Buluşmak' başlıklı bildiriyi görebildik. Ancak o da 25.12.2004 tarihine âit. Yani 2007'de bir çalışmayı biz öğrenemedik, onun bilgisine ulaşamadık. Hz. Mevlâna'nın geniş kitlelere, doğru tanıtımı için en azından bir hutbe okunamaz mıydı?

• **Milli Eğitim Bakanlığı:** Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2007 yılı MEB İş Takvimi'ni dikkatlice inceledik, gündemdeki 82 proje arasında maalesef Hz. Mevlâna ile ilgili olanı yoktu. 2007 Etkinlikler programında ise 'Mevlâna Haftası'nın düzenleneceğini görünce 'Buna da şükür' dedik. Bakanlığın sitesinde yer alan bilgiye göre 02-09 Aralık tarihleri arası 'Mevlâna Haftası'olarak kutlanacakmış. Dergimiz Kasım sonunda baskıya girdiği için uygulama detaylarını göremedik.

Yasak Olan Tanıtılır mı?

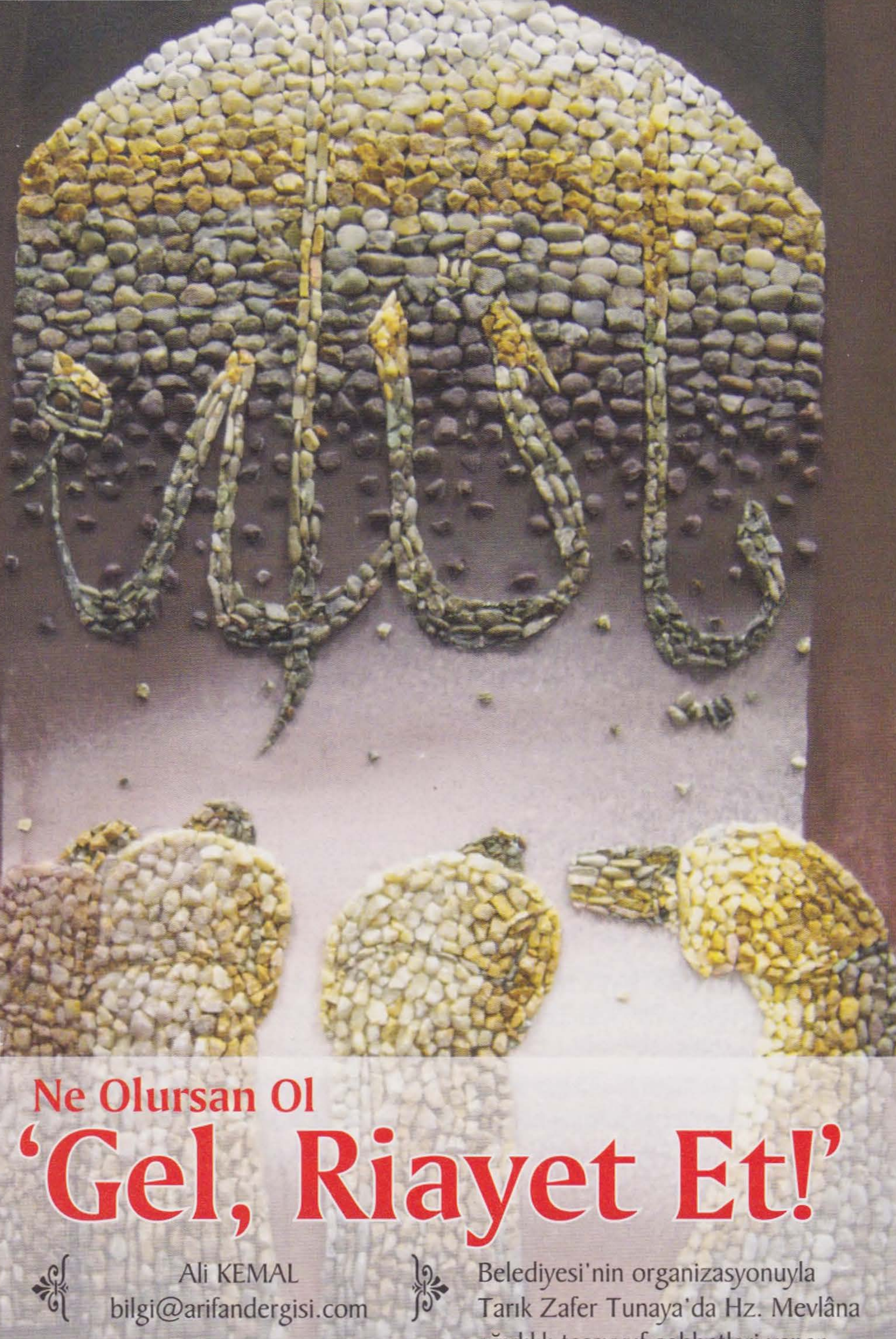

Mehmet Şevket Eygi

21.06.2007 tarihli Milli Gazete'deki köşesinde, "Mevlevîlik Yasak, Biz Mevlâna Faaliyetleri Yapıyoruz!.." diye başlık atan Mehmet Şevket Eygi, birilerinin Hz. Mevlâna üzerinden başka hedefler peşinde olduğunu belirterek şöyle devam ediyor; "Mevlâna'nın doğumunun 800'üncü yıldönümündeyiz, bu münasebetle yurtiçinde ve dışında çeşitli faaliyetler yapılıyor. Hattâ Vatikan'da tennureli dervişler döndü, rivayete göre zünnarlı papazlar hayran kalmışlar.
Ne garip tecelli, bizde Mevlâna ve tarikatı hâlâ yasak, hâlâ garip, hâlâ zincirli...
Mason tekkeleri açık, Mevlevî tekkeleri kapalı.
Bazıları Mevlâna'yı kullanmak istiyor. Masonlar bile Mevlânacı, Onlara göre o, "Büyük Türk düşünürü ve ozanıdır."
Mevlâna'yı anlamayan, anlamak istemeyen nice kişiler koyu Mevlanacı.
Onu Şamanist bile yapanlar var.
Mevlâna kimdir? Bu sorunun cevaplarını vermek istiyorum:

1. O, bir İslâm büyüğüdür.
2. O, bir velîdir.
3. O, Resulullah'ın vekili, vârisi, halifesidir.
4. O, Kur'an'ın bendesidir "Men bende-i Kur'anem..." demiştir.
5. O, bir Şeriat Müslümanıdır. Başta beş vakit namaz olmak üzere kutsal Şeriat'ın bütün emirlerini yerine getirmiştir. Gündüzleri sâim, geceleri kâim olmuştur.
6. O, bir tarikat güneşidir.
7. O, kâmil bir mürşittir.
8. O, itikatta ehl-i sünnet ve cemaat yolundadır.
9. O, son derece yüksek bir ahlâka sâhip erdemli bir kişidir.
10. O, dünyaya, paraya, servete, mala-mülke hiçbir değer vermeyen zâhid bir kişidir. Bir gün evinin işlerine bakan kişiye sormuş: "Bugün evde ne var?" "Hiçbir şey yok efendim..." cevabını alınca "Oh yâ Rabbi, çok şükür, evim Peygamber evine benzedi..." buyurmuşlardır.
11. Mevlâna, Yüce Allah'ın Anadolu halkına büyük bir lütuf ve ihsanıdır.
12. Mevlana'nın eteğine yapışan, öğütlerini tutan -biiznillah- kurtulur, ebedî saadete nâil olur.
13. Mevlevîliğin temel kurallarından birincisi devamlı taharet üzere olmak ve beş vakit namazı dosdoğru kılmaktır. Bunda en ufak bir şüphe yoktur.
14. Çilesiz Mevlevîlik olmaz.
15. Masonluk, materyalizm, rasyonalizm, dine aykırı ideolojiler ve ...izmler kesinlikle Mevlâna ve Mevlevîlik ile bağdaşmaz, uyuşmaz.
16. Gerçek ve olgun Mevlevî iyi insan, iyi Müslüman, iyi vatandaş demektir.
17. Türkiye'yi bugün içinde bulunduğu çıkmazdan, derin buhrandan, kopukluktan Hazret-i Mevlâna ve Mevlevîlik kurtarabilir. Yazık ki, Hazret-i Pîr yasaklıdır.
18. Çile çıkarmamış olan, namaz kılmayan, Şeriâta uymayan kimseler kendilerini bedavadan Mevlevî sanmasınlar. Onlar olsa olsa "Mevlâna muhibbi" olabilirler.
19. Bundan sonra yeniden Mevlevî tekkeleri açılabilir mi? Bu soruya cevap vermek çok zordur. Çünkü altı yüz küsur senelik bir devamlılık tahrip edilmiştir. Gerçek Mevlevî Şeyhi olmadan Mevlevi tekkesi açmanın mânâsı olmaz. Bina yapılabilir ama Şeyh bulunamaz. Bu konuda çareler, çözümler, çıkışlar aranmalıdır. Acaba bir Şazeli şeyhi, Mevlevî olabilmek için gereken şartları yerine getirirse Mevlevî şeyhi olabilir mi? Olur veya olsun demiyorum, olabilir mi diye soruyorum...
20. Birkaç büyük Avrupa ve Amerika başkentinde birer Mevlevî tekkesi veya merkezi açılması gereklidir.
21. Kırsal kesim, taşra, varoş, gecekondu zihniyet ve kültürü ile Mevlevîlik olmaz. Mevlevîlik yüksek bir medeniyet, yüksek bir kültürdür.
22. Para karşılığında semâ gösterisi (!) yapanlar Mevlevî midir?
23. Kadın - Erkek karışık sema hokkabazlıkları yapanlar Mevlevî olabilir mi?
24. Ne din var, ne iman, "Ah Mevlâna, vah Mevlâna!.."
25. Mesnevî, roman veya hikâye kitabı gibi okunup anlaşılacak ve yararlanılacak bir kitap değildir. Mutlaka bir ehlinden, bir Mesnevîhandan ders alarak okunmalı, iyice anlaşılmalı ve öğrenilenler hayata geçirilmelidir.
26. Mevlevilik ile fâsıklık, fâcirlik, münâfıklık, isyan tuğyan birlikte olmaz. Böyleleri Mevlevî değil, yol kesicidir.

Molla-yı Rum Mevlâna Celalüddin Rumî kaddesallahu sirrehüssami hazretleri; hangi meşrepten olurlarsa olsunlar, bu ülkede yaşayan bütün Müslümanların veliyyünimetidir. Yüce Allah, sırrını takdis buyursun. Kendilerine dualar ediyor, rahmet diliyoruz. Rûhaniyetleri üzerimize sâyeban olsun. Âmin..."

Hazret-i Mevlâna'nın yanlış tanıtılmasından yakınan Marmara Üniversitesi İlâhîyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç, "Kendisi için 'Çok büyük bir aşk rehberi' deniliyor, güzel ama Hz. Mevlâna yolgeçen hanı değildir. 'Ne olursan ol gel' değil, 'Gel, ama riayet et' doğru olanıdır" dedi. 2007'nin Mevlâna yılı ilan edilmesinin bir fırsat olduğunu, ancak bunun gerektiği gibi değerlendirilemediğini anlatan Prof. Mahmut Erol Kılıç, "2007'nin Mevlâna Yılı olduğunu Diyanet İşleri Başkanlığı biliyor mu? ... İnanıyorum ki, Mevlâna'ya başka bir gezegenin insanı gibi bakıyorlar" diye konuştu.

Ne Olursan Ol

'Gel, Riayet Et!'

Ali KEMAL
bilgi@arifandergisi.com

UNESCO tarafından Hazret-i Mevlâna'nın doğumunun 800. yılı ilan edilen 2007'nin son ayındayız. Konuyla ilgili birçok etkinlik izledik, haber okuduk. Gelinen noktada bir sonuç değerlendirmesi yapalım istedik. Yani Hz. Mevlâna gerektiği gibi ve doğru olarak gündeme geldi mi, tanıtılabildi mi? Bunun için Marmara Üniversitesi İlâhîyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç'ın değerlendirmesini almaya karar verdik. Bu amaçla İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin organizasyonuyla Tarık Zafer Tunaya'da Hz. Mevlâna ağırlıklı tasavvuf sohbetleri yapan Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç'ı dinlemeye gittik. Programımız hocayı dinlemek, ondan sonra da 2007'nin bir değerlendirmesini almaktı. Fakat hocayı dinleyince soruya gerek kalmadı, çünkü hoca sohbetinin akışında genel değerlendirmeyi yaptı.

Büyük Fırsat Kaçarken...

Bütün dünyada Hz. Mevlâna'ya gösterilen ilgiyi Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç'ın sohbetine katılımdan da anlamak mümkündü. Akşamın geç saatine rağmen salonu dolduran her yaştan ve cinsiyetten insan, yaklaşık

1,5 saat pür dikkat sohbeti dinledi. Vakit olsaydı bir o kadar daha dinleyebilirlerdi. 2007'nin büyük bir fırsat olmasına rağmen gerektiği gibi değerlendirilemediğinden yakınan Prof. Kılıç, şöyle devam etti: "Elimizden geldiği kadar bir şeyler yapıyoruz, ancak mutlu muyuz? Hayır... Kendimizi kandırıyoruz. Hiç olmamasından iyidir. Mutlak tenkit ediyor değilim. Çok kötü şeyler yapılıyor diyenlerden de değilim. Hiç yoktan iyidir. Fakat gönül isterdi ki, o kadar güzel şeyler yapılabilirdi ki... Neler yapılmazdı neler... Hazret-i Mevlâna yılı ilan edilmesi büyük bir fırsat, büyük bir imkân... Buna kim vesile olduysa Allah razı olsun. Bu açılan bir kapı, bu kapıdan neler yapılmaz ki? Yeter ki anlayış ve niyet olsa... Niyetler belki var ama anlamak önemli. Çok affedersiniz bizim güzel, 'Hoşaf Hikâyemiz' var. Hoşaftan anlamak gerekir. Çünkü bu bir tatlıdır, hoşaftır. Anlayana belki ağır bir benzetme oldu, ancak neler yaşadığımı tek tek size anlatsam zaman alır."

Diyanet, Hz. Mevlâna'yı Tanımıyor!

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın konuya gerektiği gibi sahip çıkmamasına bir anlam veremediğini vurgulayan Kılıç, açıklamasını şöyle sürdürdü, "Mesnevî'nin girişinde, 'Din Metodolojisi' yapıldığına dikkat çekiliyor; anlayana... Bu açıdan Mevlâna'nın yönetimini bir İslâm ilmi olarak ele almalıyız. Fakat bugün bazı ilâhiyatçılar Mevlâna'yı tanımıyorlar bile. Bazı hocalar adını dahi bilmiyorlar. 2007'nin Mevlâna Yılı olduğunu Diyanet İşleri Başkanlığı biliyor mu? Mevlâna'dan daha iyi bir ilâhiyatçı bulabilir miyiz? Bunlar Mevlâna'yı ne sanıyorlar? İnanıyorum ki, Mevlâna'ya başka bir gezegenin insanı gibi bakıyorlar. Bunlar sadece kendilerini medrese âlimi sanıyorlar. Bu açıdan kabul edilemez bir durum. Eğer dînî ilimlere Hz. Mevlâna nefesi, genel anlamıyla tasavvuf neşvesi katılmazsa o dini öğrenmek ve yaşamak aşksız ve zevksiz bir hale gelir. Geleneğimiz böyle değil miydi? Bizim 800 yıllık din geleneğimiz böyle değildi. Hz. Mevlâna'yı dînî ilimlerin içinden çıkarıp attılar. Şimdi medreseler, camiler soğuk!"

Hz. Mevlâna 'Yol Geçen Hanı mı?'

Hz. Mevlâna'yı tanıdığını sananların

Prof. Dr. M. Erol KILIÇ

Hz. Mevlana, 'Ne Olursan Ol Gel' Demedi

Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç, Hz. Mevlâna konusunda ezberi bozacak önemli bir konuyu da gündeme getiriyor. "Ne olursan ol gel, çağrısı aslında ona değil bir başka sûfiye ait" diyen Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç, "Bu çok bilinen bir sözdür. Mevlâna denince akla gelir. Ancak Mevlâna'nın eserlerinde bu söze rastlanmaz. Elbette o da bu çağrıya karşı çıkmaz ama sözün sahibi Ebu Sait Ebûl Hayr'dır" açıklamasını yapıyor (http://arsiv.sabah.com.tr/2004/12/12/cp/gnc103-20041212-102.html).

Hz. Mevlâna'nın Divân-ı Kebir isimli eserindeki beyit sayısının tartışmalı olduğuna dikkat çeken Prof. Kılıç, "Ne olursan ol gel" sözünün de bu kapsamda olabileceğine dair şu açıklamayı yapıyor; "Mesnevî'de böyle bir problem yoktur, Mesnevî'de beyit sayısı belli. Fakat kütüphaneye gittiğinizde Divân-ı Kebir'in 10 bin beyitlik nüshasını da, 20 bin, 40 bin hatta 80 bin beyite kadar çıkan nüshasını da görebilirsiniz. Dolayısıyla sağlıklı bir Hz. Mevlâna görüntüsü elde edebilmemiz için Divan-ı Kebir'in en eski ve orijinal nüshalarından bir çalışma yapmak kaçınılmaz olmuştur. Çünkü Hz. Mevlâna'nın Divan-ı Kebir'ine çok fazla sokuşturmalar olmuştur. Bazen iyi, bazen kötü niyetle yapılan bu sokuşturmalarla herkes kendine göre bir Mevlâna oluşturmaya çalışmıştır. 'herkesin bir Mevlâna'sı var' tabiri buradan gelmektedir. Bir beyit okuyorsunuz, bir bakıyorsunuz Hz. Mevlâna İsmailî oluyor, bir başka beyit okuyorsunuz Caferî oluyor... Bugün kendisine izafe edilen bazı şiirler var ki, ona ait değil. Kötü şiirler de değil, ama sağlıklı bir Hz. Mevlâna görüntüsü elde edebilmek için Divân-ı Kebir'in güzel bir neşrine ihtiyacımız var. Sonra onun tercümelerine geçilecektir."

Hz. Mevlâna'nın izlediği özel bir yol var şüphesiz. Ancak onların reklamını yapan birisi değil izlediği yolun özünü aktaran birisi. Fakat günümüzde ya suret lehine, mana aleyhine ya da bunun tersine bir durum var. Hz. Mevlâna'nın bütün dinlere saygısı vardı fakat; "Ben sağ olduğum müddetçe Kur'ân'ın bendesiyim, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in yolunun tozuyum" diyerek yolunu belirlemişti.

da yanlış bildiğine dikkat çeken Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç, konuşmasını şöyle sürdürdü; "Hz. Mevlâna'dan herkes bakabildiği kadarını görür ve alır. Şüphesiz Mevlâna'nın dinde bir yeri var. Dinde bir tercihi var. Hazret-i Mevlâna, çok af buyurun, 'yolgeçen hanı' değil. Hazret-i Mevlâna'nın kendi hayatında izlediği bir İslâm hukuk mektebi var. İzlediği özel bir yol, tarik var şüphesiz. Ancak onların reklâmını yapan birisi değil. İzlediği yolun özünü aktaran birisi. Fakat günümüzde suret ve mânâ irtibatı kopmuş durumda. Ya suret lehine, mânâ aleyhine ya da bunun tersine bir durum var. Mevlâna'yı bu eksik bakış açısıyla ele alıyorlar, dolayısıyla yanlış anlıyorlar, değerlendiriyorlar. Bu bakış açısıyla hareket edenler, 'Hz. Mevlâna o kadar üniversal, o kadar evrenseldir ki, ayakları hiçbir yere basmaz' demek suretiyle onun ait olduğu düşünce ve irfan mektebini, hatta Hazret-i Muhammed'e (s.a.v.) indirilmiş olan hususi maneviyatı da inkâr etmiş oluyorlar. Bütün dinlere saygısı vardı, fakat;
'Ben sağ olduğum müddetçe Kur'an'ın bendesiyim, Hz. Muhammed'in yolunun tozuyum' diyerek yolunu belirlemişti. Bu nokta çok önemlidir. Çünkü özellikle ABD'deki bir grup Mevlâna muhibbi arkadaş, 'Hz. Mevlâna o kadar evrensel ki, O, bütün din bağlarından kopmuştur. Gençliğinde Müslümanmış (Bunu aynen birisi bana söyledi), sonra bütün din bağlarından, kayıtlarından kurtulup evrensel bir düşünür haline gelmiştir' diyorlar ki, bu da bir başka miyopluğu beraberinde getiriyor. Hattâ asıl ismi olan, 'Muhammed'i bile ABD'de söylememeye çalışıyorlar, 'Rumî' olarak tanıtıyorlar. 'Rumî' değil O'nun gerçek adı... 'Rumî' ve 'Belhî' gibi isimler O'nun arızi sıfatları olup, nereli olduğunu ve nerede oturduğunu ifade eder. Asıl adı Muhammed'dir. Peygamberinin adı verilmiştir O'na... Celaleddin ise (Muhammed Celaleddin) hocasının O'na verdiği bir unvandır. Çünkü tarikatlarda, maneviyat okullarında, 'Bu yolun kılıcı, bu yolun aslanı, bu yolun yenileyicisi' gibi mizaca uygun payelendirmek vardır. Bu bakımdan hocasının Hz. Mevlâna'ya verdiği, 'Celalüddin' payesi önemlidir. 'Celal' aynı zamanda Hakk Tealâ'nın sıfatlarındandır ve argo tabirle, 'Kim ona dokunmuşsa yemiştir tokadı.' Kendisi için 'Çok büyük bir aşk rehberi' deniliyor, güzel ama Hz. Mevlâna yolgeçen hanı değildir. 'Ne olursan ol gel' değil, 'Gel, ama riayet et' anlamı doğru olandır. Hz. Mevlâna'nın yolu, yöntemi vardır. Şiirlerini, beyitlerini okuyan bazıları, O'nu kuralı olmayan ve kural tanımayan birisi olarak görürler, görmeye çalışırlar. O'nun 'Celal'li olduğunu unutmamak gerekir."

Sema Yapılır, İzlenmez!

Semâ ile ilgili olarak Sabah Gazetesi'nden Halime Sürek Kahveci'ye açıklamalar yapan Prof. Dr. Kılıç, "Semânın intizamlı bir tören hâline gelmesi 17. yüzyılda olmuştur" diyor ve ekliyor: "Oysaki Mevlâna'nın hayatında semâ çok daha kendiliğindendi, yapılırken pencereler kapatılırdı. Çünkü semâ ya yapılır ya yapılmaz; gösterilmez ve izlenmez. Semâzenleri kırmak istemem. Ama semanın ruhu açısından bunların bilinmesi gerekiyor." Tasavvufa yönelik ilginin doğal bir süreç olduğunu belirten ve konuya gösterilen ilginin bazıları için "kullanılabilir" hâle gelebileceğini ifade eden Kılıç, meditasyon, yoga ve tasavvuf eğitiminin bir arada verilmesini şöyle değerlendiriyor: "150 gr. Sufizm, 500 gr. Yunus Emre, Madonna, karıştırıyorsunuz... Bu çok güzel uyuşturma ilacı da olabilir. Tasavvufun doktrinini mi anlatıyorlar, meditasyon mu yaptırıyorlar bilmiyorum. Ama şu konuda uyarırım. Bu pazarda tasavvuf satanlar çoğalacaktır (http://arsiv.sabah.com.tr/2004/12/12/cp/gnc103-20041212-102.html). Restoran ve Cafe gibi olur olmaz yerde Semâ yaptıranlara duyurulur.

**"Düşünce odur ki bir yol aça
Yol odur ki hakikate
götüre..."**

Hz. Mevlâna

Hz. Mevlâna'yı Doğru Anlamak ve Anlatmak için;

'Mevlâna Enstitüsü' Kurulmalı

Konya'da yaşayan Abdullah Büyük, yazarlık yanında yaygın eğitim faaliyetlerinde de bulunan bir hizmet insanı. Hz. Mevlâna ile ilgili merak edilenleri kendisine sorduk, konuyla ilgili tavsiyelerini aldık. Hz. Mevlâna'nın tanıtılması konusunda, "Daha yapılacak çok şey olduğuna inanıyoruz" açıklamasını yapan Abdullah Büyük'ün yapılmasını önerdikleri de dikkate değer. İşte sorular ve ilgi çekici cevapları:

Dünyada Mevlâna'ya yönelişin sebebi nedir?

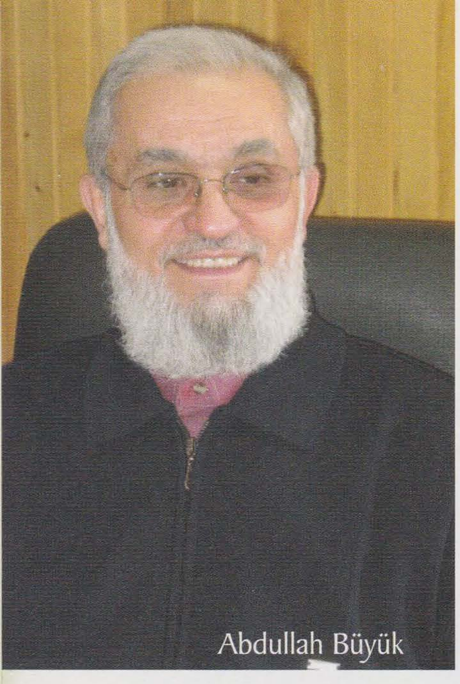
Mevlâna'ya olan ilginin, yönelişin bir sebebi; Dünya'da küreselleşme ve adına post modernleşme dediğimiz hızlı kültürel yozlaşmanın meydana getirdiği dini, manevî, psikolojik boşluklar; dolayısıyla insanın yalnızlaşması, huzursuzlaşması ve tatmin olmayışıdır. Sekülarizmin, dünyevileşmenin neticesinde sevgi küme düşmüş, şefkat ve merhamet belirsiz adreslere göçmüş, insanın değeri maddeyle, tükettikleriyle ölçülür olmuştur. Bencilleşen, egoistleşen yalnızca kendini düşünen ve her şeye sahip olma hırsıyla daima daha fazlasını isteyen insanları insafsızlaşmış, vicdansızlaşmış, madde hırsıyla sarhoşlaşmış ve ruhunu yitirmiştir. İç ve dış arasındaki denge bozulmuş, bu bozulma ve kavga, topluma yansımış, iç dengeleri tepetaklak olan insanlar dış dünyayı da tahrip etmiş, kan, kin, düşmanlık insanlığı bunaltmıştır. İşte bütün bu ve benzeri sebepler insanları bir arayışa sevk etmektedir. Aslında insanlık, girdiği bunalımdan çıkmak için çabalıyor, Mevlâna'yı buluyor. Dolayısıyla Mevlâna'da kendini buluyor.

UNESCO'nun 2007'yi "Mevlâna Yılı" ilan etmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

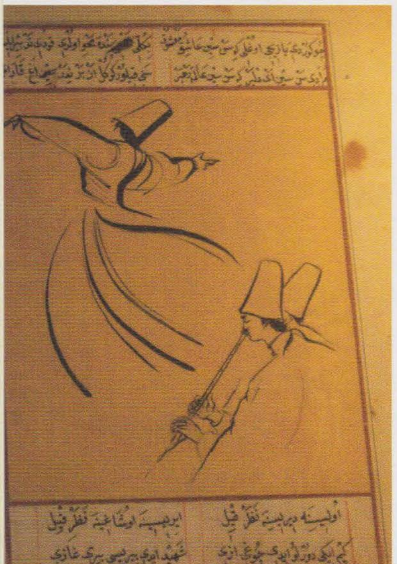
Öncelikli olan başkalarının ne yapıp yapmadığından ziyade, bizim neler yapıp yapmadığımızdır. Acaba biz gereğince Hz. Mevlâna'yı tanıyor, tanıtabiliyor muyuz?

3-21 Ekim 2005 tarihleri arasında

Hz. Mevlâna'yı yılda bir defa yapılan törenlerin konusu olmaktan çıkarmak gerektiğini belirten Abdullah Büyük, "Mevlâna'yı turistik bir unsur olmaktan çıkarıp, özü ve ruhuyla ortaya koymalıyız. Bu sebeple O'nu sadece yeniden anmaya değil, anlamaya ihtiyacımız var" açıklamasını yaptı. Hz. Mevlâna'yı tanıtmak için, O'nu doğru anlamanın şart olduğunu vurgulayan Abdullah Büyük, bu amaçla 'Mevlâna Enstitüsü'nün kurulmasını önerdi.

Abdullah Büyük

Paris'te gerçekleştirilen 33. UNESCO konferansında, 2007 yılında UNESCO'nun kutlamalarına iştirak edeceği yıldönümleri listesi tespit edilmiştir.

Bu listede Türkiye, Mısır ve Afganistan'ın müşterek talebiyle Mevlâna Celaleddin-î Rumî'nin 800. Doğum Yıldönümü Kutlamaları da yer almıştır. Ayrıca 25 Kasım 2005 tarihinde Mevlevî Semâ Seremonisi de UNESCO tarafından "İnsanlığın Sözlü Ve Somut Olmayan Kültürel Mirası Başyapıtları" listesine eklenmiştir.

Ayrıca Konya Belediyeleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve bazı Sivil Toplum Kurumlarının Mevlâna'nın 800. Doğum Yıldönümü kapsamında faaliyetleri sürmektedir.

UNESCO'nun ilanını Dinler Arası Diyalog çalışmalarının devamı olarak değerlendirenler, hümanistlerin bir tuzağı olarak görenler de vardır. Tekrar edelim; önemli olan bizim neler yapıp yapmadığımız, yapamadığımızdır. Her fırsatı değerlendirmeliyiz.

Mevlâna'yı "Filozof" olarak tanımlayanlar, tanıtanlar da var. Bu doğru mu?

Mevlâna, Tasavvufa intisap etmeden önceki döneminde medresede okutulan ilimleri tahsil etmiş ve bu ilimlerden icazet almış bir âlimdir. Daha sonra Tasavvufa intisap etmiş, zamanımıza kadar gelmiş olan yazılı bilinen eserleri Tasavvufîdir ama bu eserlere baktığımız zaman; Tasavvufî fikirler geniş ölçüde döneminde geçerli olan şer-i ilimlere, medrese ilimlerine istinbad ettiğini görürüz. Çünkü kavramların birçoğunu o ilimlerden alıyor. Bundan anlaşılıyor ki Mevlâna; döneminin tüm ilimlerini, Tasavvufun dışındaki ilimleri de hazmetmiş bir âlimdir. Zaten Mevlâna'ya özellik kazandıran da budur. Eğer bu ilimleri tahsil etmemiş olsaydı, belki fikirleri, düşünceleri bu kadar etkili, bu kadar kapsamlı ve bu kadar içerikli olmayabilirdi. Mevlâna İslâm açısından bir İslâm düşünürüdür, bir İslâm şairidir. Dolayısıyla bir filozof değildir. Mevlâna, eğitim tarihimizin iki temel kurumu olan medrese ve tekke hayatının içinde yetişmiş, içinde faaliyet göstermiş ve bunları da çok iyi bilmiş, tanımış çift kanatlı bir âlimdir. Hz. Mevlâna, bazılarının sandığı gibi dinlerin ve mezheplerin dışına çıkmak isteyen bir filozof değildir. Hanefî mezhebine mensup, Müslümanlığı tahkik derecesine yükselmiş bir zattır.

Mevlâna'nın mesajının özü nedir?

İyi yetişmiş çok yönlü bir İslâm mütefekkiri olan Hz. Mevlâna, İnsan merkezli düşünen ve insan yetiştirmek için didinen bir usta, bir bilge ve bir gönül adamıdır. Mesnevî başta olmak üzere onun ölümsüz eserleri, insanlık için bugün de derman olmaya, çareler sunmaya devam etmektedir.

Maddenin yoğunluğu altında ezilmiş insanoğlu, ruhuna nefes aldırmak için Mevlâna'lara muhtaçtır. Çünkü onlar bozulan manevî havamızı sürekli temizleyerek, içimizi daim aydınlatacak yolu göstermektedirler.

İnsan, ruh ve beden olmak üzere iki unsurdan meydana gelir. O, beden sağlığı ve eğitimi ile ruh sağlığı ve ruh eğitimini mükemmel yaptığı sürece mesut olacaktır. Bunlardan biri ihmal edilirse sağlıklı, mutlu olmak mümkün değildir. Mevlâna, insanın ruh sağlığı ve ruh eğitimi için çırpınan bir gönül insanıdır.

Ayrıca toplumu kurtarmak için çalışırken, asla kendini ihmal etmemiştir. Önce sağlam bir alt yapı aldıktan sonra, Tasavvufî eğitimini de tamamlamış, ibadet ve taatini asla ihmal etmemiş bir âlim, zahid, âbid ve fâzıl bir kişidir Mevlâna.

Mevlâna kulluk bilincini, "Ben kul oldum, ben kul oldum." ifadesiyle cihana duyurmuş, ancak bu beyanın boş bir slogan olmadığını, bunu gerçekleştirme yolunun ise; "Can bu tende olduğu müddetçe ben Kur'an'ın kölesiyim, ben Allah'ın seçilmiş elçisi Muhammed (sav)'in yolunun tozu, toprağıyım.

Benden bu sözden başkasını nakleden kimse benden uzak ben de ondan uzağım" diyerek ifade etmiştir. Onun

çağrısının özünü sevgi, barış ve kardeşlik oluşturmaktadır.

"Mevlâna Yılı" kapsamında organize edilen etkinlikler Mevlâna'yı gerektiği gibi tanıtabildi mi?

Hz. Mevlâna gibi bir insanı, tabiî ki bütün boyutlarıyla anlamak, tanımak, tanıtmak mümkün değildir. Günümüzün gelişen teknoloji ve iletişim imkânları da göz önünde bulundurulursa yapılacak çok şeyin olduğunu görürüz. Kültür ve Turizm bakanlığının çeşitli tanıtım çalışmalarının yanında Konya Belediyelerinin de Mevlâna'yla ilgili eserler neşrederek, belgeseller hazırlayarak, konferans, panel, seminer, semâ gösterileri gibi çalışmalarına şahit oluyoruz. Daha yapılacak çok şey olduğuna inanıyoruz.

Türkiye'de ve Dünyada Mevlâna'nın doğru anlaşılması için neler yapılmalı?

Bize düşen, O'nun inancını, ahlâkını ve aşkını daha çok yaşamaktır. Mevlâna'yı turistik bir unsur olmaktan çıkarıp, özü ve ruhuyla ortaya koymaktır.

Bu sebeple O'nu sadece yeniden anmaya değil, anlamaya ihtiyacımız vardır. Bu görev, herkesten önce bizim, yani topyekûn Anadolu insanınındır. Çünkü onun manevî mirasçıları herkesten önce bizleriz.

Bundan dolayı, yeniden bütün insanlığı sevgiyle kucaklayacak erleri yetiştirmeliyiz.

Biz, Mevlâna ahlâkını önce iç dünyamızda hâkim kılarak, kendimizle barışmalıyız, sonra da tüm insanlığa takdim etmek üzere, toplumumuzu Mevlâna yürekli insanların dünyası haline getirmeliyiz. Böylece Mevlâna'yı yılda bir defa yapılan törenlerin konusu olmaktan çıkarmış oluruz.

Mevlâna'yı seveceğiz, sevdireceğiz. Zira onu sevenlerin çoğalması, toplumumuzun "sevgi toplumu" hâline gelmesi demektir.

Araştırmacıların tespitine göre günümüzde çok sayıdaki Türkçe, Arapça ve Farsça eserin yanında, iki yüzü aşkın İngilizce, elliye yakın Almanca, yirmiyi aşkın Fransızca eser başta olmak üzere, İspanyolca, İtalyanca, İsveççe, Norveççe, Danca, İskoçça, Çekçe, Boşnakça, Arnavutça, Urduca, Hintçe, Peştuca, Azerice, Endonezya'ca, Tacikçe, Özbekçe, Rusça, Yunanca, İbranice, Çince ve Japonca yazılmış eserlerle Mevlâna, eserleri ve Mesnevîlik tüm dünyada tanıtılmaktadır. Ama Hz. Mevlâna'nın Mesnevîsinde dediği gibi "Herkes kendi görüşüne göre onun dostu olup; içindeki sırları kimse aramamaktadır."

Hz. Mevlâna'yı anlamak ve tanıtmak için; doğru anlamak ve doğru tanıtabilmek için, onun düşünce sisteminin de iyi bilinmesi gerekir. O'nu mütefekkir, mutasavvıf bir din âlimi olarak tanıtmalıdır.

Abdullah Büyük, Mevlana ile ilgili olarak yapılabilecek olanları şöyle sıralıyor:

1- Mevlâna ve eserleriyle ilgili ilmî çalışmalara ağırlık verilmelidir.
2 - Okullarda (İlk, Orta ve Yüksek Öğretim) Mevlana ve eserlerini tanıtıcı çalışmalar yapılmalı, ayrıca şiir, makale ve resim yarışmaları yapılmalıdır. Zira bunlar araştırmaya, çalışmaya vesile olur ve orijinal eserlerin meydana gelmesini sağlar.
3 - Hz. Mevlâna'nın tanıtımı sadece belirli resmi kurumlardan beklenilmemeli, Sivil Toplum Kuruluşları da gereken çalışmaları yaparak katkıda bulunmalıdırlar.
4 - "Mevlâna Enstitüsü" kurulmalıdır.
5 - Mevlâna ve eserleriyle ilgili radyo, televizyon ve internet aracılığıyla da tanıtım çalışmaları yapılmalı, sadece Konya'da değil, uygun her yerde ehil kişilerce gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
6 - Mevlâna gibi gönül erleri yetiştirecek müesseseler kurulmalı ve sahiplenilmelidir.

Sözün özü: Biz bize düşeni yapmadıktan sonra, başkalarından neler bekleyebiliriz?

Osmanlıların Amerika'daki 'Sahte Semâzen' Operasyonu

Kahire'de yaşayan İlyas Maluf adında bir açıkgöz, 1892'de "İslâm'ı Amerika'da tanıtacağı" iddiasıyla New York'ta semâ edecek 30 derviş aradığını duyurdu ve buldu da... Maluf, bazısı Hıristiyan olan sahte dervişlerle Amerika'ya gitti ama işler umduğu gibi yürümeyince hepsini yüzüstü bıraktı. Hâdise, Osmanlı Devleti ile Amerika arasında kısa süreli bir diplomatik krize sebep oldu ama mesele Babıâli'nin istediği şekilde çözüldü. Sonuçta ABD'de, 'Paralı Semâ' gösterisi yasaklandı.

Ahmet BOZDOĞANLI
bilgi@arifandergisi.com

Amerika'nın Filipinler Büyükelçisi Alexander Webb, 29 Haziran 1892'de Sultan İkinci Abdülhamid'e bir mektup yazmıştı. "İslâmiyet'i benimsiyorum, size de bağlılığımı sunmak üzere İstanbul'a gelmek istiyorum" cümlelerinin yer aldığı mektup, İslâm dünyasında büyük bir sevinç ve ilgiyle karşılanmıştı. Gençliğinde bir misyoner olarak yetiştirilen ve Amerika'nın çıkarlarını savunmak üzere ABD'nin en önemli sömürgelerinden Filipinler'in Başkenti Manila'ya gayr-ı resmi sömürge valisi olarak gönderilen Webb, Hindistan Müslümanları ile yaptığı görüşmeler sonrasında Müslüman olmuş, Muhammed Webb adını almış, ardından da büyükelçilikten istifa edip New York'ta "İslâm'ı yayma" projesini yürütmeye başlamıştı.

Bu projeye başlangıçta tereddütle bakan İkinci Abdülhamid, daha sonra çeşitli raporlarla onun samimi olduğu kanâati ile Webb'e maddi ve fikrî yardımlarda bulunmuştu. Webb'in Müslüman olup ABD'de İslâmiyet'i yayma çabaları Hindistan, Mısır ve Osmanlı ülkesi başta olmak üzere İslâm dünyasındaki basın organlarında geniş yankılar bulmuş, gazetelerde bu ihtida ile ilgili günlerce abartılı haberler çıkmıştı.

Anlatacağımız "sahte derviş" olayı da; işte tam bu sırada ortaya çıkmış ve Osmanlı Dışişleri Bakanlığını aylarca uğraştırdıktan sonra mutlu bir şekilde sona ermişti. Olayın başkahramanı, Mısır'ın başkenti Kahire'ye yerleşmiş Suriye asıllı Hıristiyan bir Arap tüccar olan İlyas Maluf'tu. Arşiv vesikalarında kendisinden zaman zaman "Malik" ve "Molla" gibi takma isimlerle de söz edilen bu açıkgöz tüccar, Webb'le ilgili abartılı haberleri büyük bir iştahla okuduktan sonra hemen tezgâhını kurmuş ve harekete geçmişti.

İlyas Maluf, ilk iş olarak Kahire'de Müslümanların yayımladığı gazetelere, "Amerika'da iki lordun Müslüman

olduğu, bunların büyük bir cami ve tekke yaptırmaya başladıkları, ayrıca bunların faaliyetleri sonucu birçok kişinin de Müslümanlığı kabul ettiği; İslâm'ı yaymak ve bu İslâmî faaliyetlere yardımda bulunmak için çok sayıda gönüllü Müslüman'a ihtiyaç duyulduğu" haberini uçurmuştu.

İşsizler Semâzen Oldu

Bu yalan haber, Kahire'de kısa sürede etkisini göstermiş, birçok nüfuzlu kimse Amerika'ya gönderilecek din âlimleri aramaya başlamıştı. İlyas Maluf bu fırsat ortaya çıkınca yeniden devreye girmiş ve kurduğu bir şirket aracılığıyla, Amerika'da semâ ederek İslâmiyeti tanıtmak ve bu işten çok para kazanmak için 30 kadar kiralık "Mevlevî dervişi" aradığı haberini yaymıştı. Haber, çeşitli sebeplerle Anadolu'dan Mısır'a giden işsiz Türklerin ve Mısırlı Arapların da ilgisini çekmekte gecikmemişti. Semâ etmek için kiralanan 30 derviş, sözde İslâmiyeti anlatmak; gerçekte ise Amerikalılara "Bahtsız Doğu'nun eksantrik yönlerini göstererek" büyük paralar kazanmak için Amerika'ya yollanmıştı. Doğrusu hem gönderenler; hem de gidenler bu işin sadece "para için" olduğunun farkındaydı. Ancak giden dervişlerden bir kısmı sevap da kazanacaklarına inanıyordu.

İlyas Maluf grubun tüm organizasyon ve finansmanını üstlenmiş, 17'si Türk, 13'ü Arap 30 sahte semâzen adına lider olarak belirlenen Kasımpaşalı Ali Hasan ile de bir sözleşme imzalamıştı. Maluf, sahte dervişlerin yeme-içme ve diğer masraflarını karşılayacağını, ayrıca günlük 10 İngiliz sterlini ücret ödeyeceğini söylemiş, gruptakilerden buna karşılık Ali Hasan'a itaat edeceklerine dair birer taahhütname alınmıştı. Sahte dervişler, Çerkez Hacı Mustafa Dede'den biraz semâ öğrendikten sonra pasaportsuz ve hiçbir resmî belgeleri olmadan kaçak olarak Amerika'ya doğru yola çıkmışlardı.

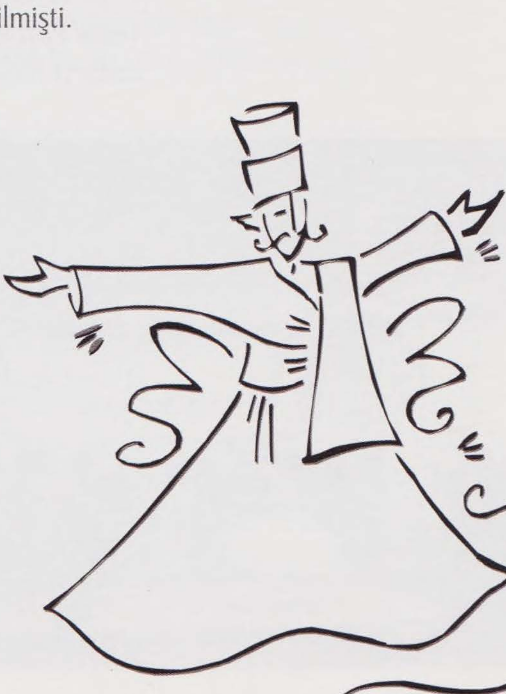
İskenderiye'den gemiye bindikleri sırada Mısır resmî makamlarından kurtulmaları pek de zor olmamıştı. Çünkü İlyas Maluf, kendisinin de Amerika'daki bu olaydan etkilenerek Hıristiyanlığı bırakıp "Müslüman olduğunu" ilan ettiği için Mısır'da herkesten büyük bir saygı görüyordu. Bu yüzden de; sözde dervişler için Trablusgarp'a, yani bugünkü "Libya'ya" gitmek üzere Mısır makamlarından kolaylıkla izin almıştı. Cebelitarık'ta 20 gün bekletilen ve Amerika'ya büyük sıkıntılar içerisinde ulaşan sahte dervişlerin bu ülkeye girmeleri de zor olmamıştı. Amerikalılar, Ortadoğu'dan gelen Ermeni ve Hıristiyan Araplara, misyonerlerin de etkisiyle kolaylıkla kucak açıyorlardı. Maluf bu durumu çok iyi biliyordu. Bu yüzden de kafile Amerika'ya kolaylıkla kapağı atmıştı.

New York'a 1892 Ağustos'unda ulaşan sahte dervişler şehrin güzelliği karşısında büyülenmişlerdi. Ancak şehrin bu büyüsüne karşılık yapacakları işle ilgili büyük bir hayal kırıklığına uğramışlardı. Şehrin muhteşem tiyatro salonlarında binlerce kişinin alkışlayacağı büyük gösteriler hayal eden Maluf ve ekibi; burada beklediğini bulamamış, sadece New York'un kenar semtlerinde iki sokak tiyatrosunda gösteri yapabilmişti. Manevî iklimlerden tamamen uzak, istismara ve para kazanmaya yönelik bu "semâ" gösterisi ilgi ve alkışlardan ziyade, sık sık alay dolu kahkahalarla kesilmiş, Amerikalılar onları göstericilerin kendi ifadesi ile "sirk maymunu" seyreder gibi seyretmişlerdi.

Beş Parasız Kaldılar

Başarısızlıklar ve hayal kırıklıkları ile dolu

Maluf ve ekibi, burada beklediğini bulamamış, sadece New York'un kenar semtlerinde iki sokak tiyatrosunda gösteri yapabilmişti. Manevî iklimlerden tamamen uzak, istismara ve para kazanmaya yönelik bu "semâ" gösterisi ilgi ve alkışlardan ziyade, sık sık alay dolu kahkahalarla kesilmiş, Amerikalılar onları göstericilerin kendi ifadesi ile "sirk maymunu" seyreder gibi seyretmişlerdi.

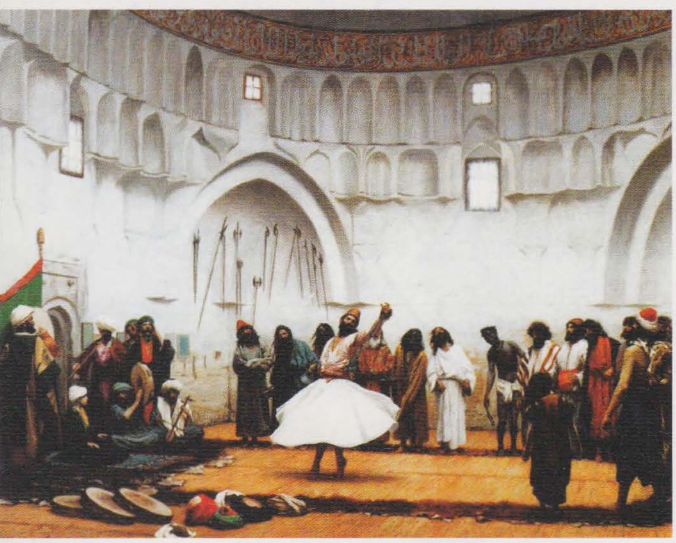
Ferhat İzzet de misyonerlerce "Protestanların Osmanlı ülkesinde can ve mal güvenliğinin kalmadığı" tezini güçlendirmek için kullanılmıştı. Osmanlı tebaasından olan Müslümanları zengin olma vaadi ile Amerika'ya çağırıyor, nadiren gelen Müslümanlar ile yakından ilgilenerek; onları Hıristiyan yapmaya çalışıyordu.

olan bu gösterilerden sonra Maluf, dervişleri yüzüstü bırakarak ortadan kaybolmuştu. Bunun sonucu sahte dervişler birbirlerine düşmüş, işe para için katılmakla beraber "biraz da İslâm'a hizmet ederiz" safiyane düşüncesiyle bu işe başlayanlar, bu durumdan kurtulmanın yollarını aramaya başlamışlardı.

Çaresizlik içinde kıvranan sahte dervişler, bu sefer de bir başka istismarcının kucağına düşeceklerdi. Ferhat İzzet sahte isimli bu yeni istismarcı Hıristiyan, sahte dervişleri; baskısından bunaldığı New York Osmanlı Başkonsolosu'nun aleyhinde kullanmak için büyük bir fırsat olarak görmüştü. İzzet, Washington'daki Osmanlı Büyükelçiliği'ne bir telgraf çekerek "New York'a İslâm'ı yaymak gibi mukaddes bir amaçla gelen Osmanlı tebaası dervişlerin, buradaki Osmanlı Başkonsolosluğu'nun ilgisizliği yüzünden perişan olduklarını, İstanbul'a dönmek için paraya ve yardıma ihtiyaç duyduklarını, durumdan İstanbul'un da bir an önce haberdar edilmesi gerektiğini" bildirmişti.

Büyükelçilik Devrede

Washington'daki Osmanlı Büyükelçisi Alexander Mavroyani, 31 Ağustos 1892'de Osmanlı Dışişleri Bakanı Tevfik Paşa'ya uzunca bir rapor yazıp hadiseyi bütün ayrıntıları ile anlatmıştı.

Önce Ferhat İzzet'in şikâyetinden bahseden Mavroyani, "İzzet, güvenilir bir kişi değildir. Amacı bir yandan Sultan Abdülhamid'den ihsan ve inayet koparmak, diğer yandan da mensup olduğu misyoner örgütünün maksadı doğrultusunda Müslümanların Amerika'ya yerleşerek güç kazanmalarını engellemekten ibarettir" diyordu.

Elçi, raporuna New York Başkonsolosluğu'muzun yazmış olduğu 29 Ağustos 1892 tarihli bir başka raporu da eklemişti. Konsolosluğun raporunda ise şöyle deniyordu: "Buraya gelen dervişler parasız olmadıkları için hiçbiri bize başvurmadı. Sadece Ferhat İzzet adlı kişi yüzünden zorluk çektiler. Ferhat İzzet, vaktiyle İstanbul'da Tersane-i Amire'den kovulmuş, birkaç sene önce de New York'a gelmiş bir kaçaktır. Burada Protestan misyonerlerle işbirliği yaparak geçinmektedir. New York'a Osmanlı ülkesinden gelen herkese, güya şefkat ve merhamet göstererek iş bulmaktadır. Araştırmama göre New York'taki dervişlerin sayısı 30 kadardır. Bunlardan dört-beşi Müslüman, geri kalanları Hıristiyan'dır. Dervişlerin oynadıkları oyuna Amerikalılar pek ilgi göstermemişlerdir. Konsolosluğun yolunu biliyorlar, başvururlarsa memleketlerine gönderebilirim."

Ferhat İzzet Misyonermiş

Osmanlı Büyükelçisi Mavroyani'nin 3 Eylül 1892'de İstanbul'a gönderdiği rapora göre, Amerika'ya 1883 Mart'ı ile 1886 Aralık tarihleri arasında, Tevfik Paşa'nın Washington Büyükelçiliği döneminde gelmiş olan Ferhat İzzet, hem Hıristiyanlığı hem de Amerikan vatandaşlığını kabul etmişti. Ayrıca; New York'ta bir Protestan misyoner örgütün hizmetine girmişti. Bu konumu da sık sık misyonerlerce kullanılarak, Ferhat İzzet de misyonerlerce "Protestanların Osmanlı ülkesinde can ve mal güvenliğinin kalmadığı" tezini güçlendirmek için kullanılmıştı. Osmanlı tebaasından olan Müslümanları zengin olma vaadi ile Amerika'ya çağırıyor, nadiren gelen Müslümanlar ile yakından ilgilenerek; onları Hıristiyan yapmaya çalışıyordu. Ferhat İzzet aslında ikili oynuyordu. Bir yandan misyonerlik faaliyetlerinde

bulunurken diğer yandan da misyonerlerin kendisine gönderdiği mektupları New York'taki Osmanlı Başkonsolosu Baltacı Efendi'ye okutarak Osmanlı Devleti'nin güvenini kazanmaya çalışıyordu.

İslâm'ın Onurunu Kırma Korkusu

New York Başkonsolosumuz Baltacı Efendi, 1 Eylül 1892'de Washington Büyükelçimiz Mavroyani Paşa'ya, "sahte dervişlerle" ilgili yeni bir rapor göndermişti: "Dervişler, New York'un Maderburn semtinde bir tiyatroda semâ gösterisi yaptıktan sonra Lesdepardo'ya gitmişlerdir... Suriyeli Maluf ile Kasımpaşalı Ali Hasan arasında daha Mısır'da iken Arapça bir sözleşme yapılmış ve Maluf, anlaşmayı bozduğu takdirde sahte dervişlerin üç aylık maaşını ödemeyi ve isteyen dervişleri Mısır'a geri göndermeyi taahhüt etmişti. Ali Hasan da Maluf ile diğer dervişlerle aynı şartlar doğrultusunda bir anlaşma yapmıştı. Dervişleri ziyaretten sonra konsolosluğa döndüm. Ferhat İzzet, bir süre sonra yanında sahte dervişlerden Ahmed Saffet ve Mehmed Ali olduğu halde yanıma geldi. Memlekete dönmek için Ahmed Saffet 11 sterlin 7 şilin, Mehmed Ali de 6 sterlin istedi. Dönmelerini sağlayacağımı söyledim fakat İslâm'ın onurunu kırdıkları için dönüşlerinde öldürülme korkusuyla Mısır'a gitmekten vazgeçtiler. Teminat verdim, masraflarını tamamen karşılayacağımı söyledim ve her ikisini

Paralı Semâ Gösterisi Yasaklandı

Büyükelçi Mavroyani, İkinci Abdülhamid ve Osmanlı Hariciyesi tarafından verilen direktif doğrultusunda paralı semâ gösterilerinin yasaklanması ve sahte dervişlerin ABD dışına çıkarılması için Amerika hariciyesine arka arkaya üç nota verdi. 31 Ağustos 1892'de verilen ilk notada şunlar yazılıydı: "New York Konsolosluğumuzdan aldığım bilgiye göre, kendilerine "Müslüman derviş" sıfatı veren birtakım şahıslar, aralarında Hıristiyanlar da olduğu hâlde burada semâ etmektedirler, ancak bu işin dinî bir samimiyetle ve ibadet olarak yapılmadığı âşikârdır. New York gibi Müslümanların yaşamadığı bir şehirde böyle bir oyunun gösterilmesi Osmanlı yönetimini rahatsız etmektedir. Söz konusu gösteriler Amerikalıları hiç ilgilendirmediği gibi, İslâmiyet'e karşı da büyük bir hakarettir. Bu tür oyunlara ABD'de izin verilmesini protesto eder ve yasaklanmalarını talep ederim". İlk notanın sonuçsuz kalması üzerine Osmanlı Büyükelçisi Mavroyani, 3 Eylül 1892'de ABD Dışişleri'ne yeniden başvurdu ve "ABD tüm dinlere eşit davrandığını söylediği halde; neden İslâmiyet'e saygı göstermiyor? Sahte dervişlerin Osmanlı vatandaşı olması bir cevap değildir" diyerek bir kez daha ABD yönetiminin müdahalesini istedi, ama Washington bu notayı da dikkate almadı. Kendisi de bir Hıristiyan olan Büyükelçi Mavroyani'nin 7 Eylül 1892 tarihli üçüncü ve bu konudaki son notası oldukça sert ve etkileyiciydi: "Osmanlı vatandaşı bile olsalar, sahte dervişlerin İslâm'ı aşağılamalarının, New York'ta Amerikalılara gösteri yapıp İslâm'ı rencide etmelerinin din özgürlüğü açısından izahı yoktur... Gerekli müdahalenin bir an önce yapılması, Türk-Amerikan dostluğu için çok önemlidir ve şarttır. Meselenin aciliyeti bakımından, işin bir an önce neticelenmesini bekliyorum."

Mavroyani'nin bu son notası çok etkili olmuş ve ABD yönetimi, Osmanlı Büyükelçiliği ile işbirliği yaparak sahte dervişleri sınır dışı etmişti. Sahte dervişlerin 22'si 14 Eylül 1892 sabahı Redostarlen Kumpanyası'nın Waysland vapuruyla Mısır'ın İskenderiye limanına doğru yola çıkarıldı.

Osmanlı yönetimi, sahte organizasyonu yapan Suriyeli Maluf'u mahkemeye vermemiş, ancak antlaşmanın şartlarına uygun olarak 1015 dolar vapur ücreti, aylık 35'er dolar maaş ve masraflar için de 87'şer İngiliz sterlini almış ve sahte dervişlere hakları oranında dağıtmıştı.

Hz. Mevlâna'dan Çaldığı İle Övünen Şeyh

1757-1799 yılları arasında yaşayan ve 26 yaşlarında Türk Edebiyatında mesnevî türünün en başarılı örneklerinden biri sayılan 'Hüsn ü Aşk'ı yazan Şeyh Galib, eserin Hz. Mevlâna'nın Mesnevî'sinden alıntı olduğuna dair çıkan söylentiler üzerine sinirlenmiş ve, 'Esrarını Mesnevî'den aldım, çaldımsa da miri malı çaldım' diyerek kendisinden önceki eserle müthiş bir bağ kurmuştur. Tasavvuf edebiyatının önemli eserlerinden kabul edilen Hüsn ü Aşk, 2101 beyittir. Şeyh Galib bu eseri, 1782'de girdiği bir iddia üzerine 6 ayda yazmıştır.

Uğur KAYABAŞI
www@ugurkayabasi.net

Divan Edebiyatının son büyük ustası Şeyh Galib, 1757 yılında İstanbul'da doğdu. Küçük yaşına rağmen kendisinde beliren başarı ve yetenekleri, ilköğrenim derslerini babasından alması ve dönemin önemli şairlerinden Farsça dilinin inceliklerini öğrenmesi, Şeyh Galib'i ileriki yıllarda muazzam eserler ortaya koymak için yola hazırlamıştı bile. Hümayûn kâtiplerinden olan şair baba Mustafa Reşid Efendi ve anne Emine Hâtun'un etkisiyle, Konya'da bulunan Mevlâna Dergâh'ında çileye girmişse de, sonradan İstanbul'a dönerek çilesini Yenikapı Mevlevîhânesi'nde tamamlamıştır. Ansızın, 3 Ocak 1799'da, İstanbul'da ölmüştür; ölümünün nedeni bilinmemektedir. Türbesi, bir dönem Şeyhliğini yaptığı Galata Mevlevîhânesi'nin bahçesindedir. Babası tarafından kendisine uygun gördüğü Esad ve Galib mahlaslarıyla birçok şiir yazmış; henüz 24 yaşındayken ilk divanını hazırlamıştı. Yazmış olduğu şiirlerin bugün Batı'da bile beğeni toplamasının sebebi, betimleme ve manzumlarla birlikte Divan Edebiyatı'na katkı sağlamış olmasına rağmen döneme âit geleneklere de bağlı kalmasından gelir. Hüsn ü Aşk (Güzellik ve Aşk) adlı mesnevî Şeyh Galib'in (1757-1799) en önemli eseridir. 2101 beyittir. Aruzu "mefulü-mefailün-feülün" kalıbı ile kaleme alınmıştır. Kendisi bu eseri, 1782'de girdiği bir iddia üzerine 6 ayda yazmıştır. Son dönem Divan Edebiyatının en önemli örneklerinden biri olmasının yanı sıra, tasavvufi alt yapısı ve sembolizmi ile genel olarak edebiyat ve spiritualizm açısından çok önemli bir eserdir. Eserin kahramanları (Hüsn güzellik) ve güzelliğe yönelişin sonucu olan Aşk'tır. Eserin her bir satırında tasavvufî simgeler bulunur; kişi isimlerinden, yer isimlerine ve benzetmelere kadar... Sebk-i Hindî (Hint üslûbu) ile kaleme alınmıştır.
Eserin Hz. Mevlâna'nın Mesnevî'sinden alıntı olduğuna dair çıkan söylentiler üzerine sinirlenen Şeyh Galib, 'Esrarını Mesnevî'den aldım, çaldımsa da miri malı çaldım' diyerek kendisinden önceki eserle müthiş bir bağ kurmuştur.
Peygamber Efendimiz'in sevgisine ve şefaatine nâil olmak için yazılan naatlar içerisinde, şüphesiz en ünlü olanlardan birini de 'Efendim' ismiyle Şeyh Galib kaleme almıştır:

Efendim

Sultân-ı Rüsûl, şâh-ı mümeccedsin Efendim!
Bîçârelere devlet-i sermedsin Efendim!
Dîvân-ı İlâhîde ser-âmedsin Efendim!
Menşûr-ı le'amrüke mü'eyyedsin Efendim!
Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!

Tâbiş-geh-i ervâh-ı mücerred güherindir...
Mâlişgeh-i ruhsâr-ı melik hâk-i derindir...
Ayîne-i dîdâr-ı tecellî nazarındır...
Bû Bekr Ömer, Osmân ü Ali yârlarındır...

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!

Hutben okunur minber-i iklîm-i bekâda...
Hükmün tutulur mahkeme-i rûz-i cezâda...
Gülbâng-i kudûmun çekilir Arş-ı Hudâ'da...
Esmâ-i Şerîfin anılır arz u semâda...

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!

Ol dem ki velîlerle nebîler kala hayrân...
'Nefsî' deyü dehşetle kopa cümleden efgân.
Ye's ile usâtın ola ahvâli perîşân.
Düstûr-ı şefâ'atle senindir yine meydan...

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!

Bir gün ki dalıp bahr-ı gama-ı firkate gittim.
İlden yitirip kendimi, bîhodluğa yitdim.
İsyânım anıp, âkıbetimden hazer itdim:
Bu matlâ'ı yâd eyledi bir seyyid işitdim.

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!

Ümmîddeyiz ye's ile âh eylemeyiz biz!
Sermâye-i îmânı tebâh eylemeyiz biz.
Bâbun koyup ağyâre penâh eylemeyiz biz.
Bir kimseye sâyende nigâh eylemeyiz biz.

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!

Bî-çâredir ümmetlerin isyânına bakma...
Dest-i red urup, hasret ile Dûzâha kakma...
Rahm eyle amân, âteş-i hicrânına yakma...
Ez-cümle kulun Gâlib-i pür-cürmü bırakma.

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim!
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim!

Naattaki Osmanlıca Kelimeler:

Devlet-i sermet: Sürekli, değişmez, daimî devlet
Güher: Elmas, cevher
Hâk-i derindir: Kapı eşiğinin toprağı
Mâlişgeh-i ruhsâr-ı melek: Meleklerin yüzlerini sürdüğü yer
Menşû: Neşrolunmuş, dağıtılmış, yayılmış
Minber-i iklîm-i bekâda: Ebedî devletin minberi
Mahkeme-i rûz-ı cezâda: Ceza gününün mahkemesi
Sultân-ı Rüsûl: Resullerin Sultanı
Ser-âmed: Başta bulunan, ileri gelen
Sultân-ı müeyyedsin: Doğrulanmış sultan
Şâh-ı Mümecced: Methedilmiş, övülmüş, şereflendirilmiş şah
Tâbişgeh-i ervâh-ı mücerred: Pırıltılı yerde üstün ruhlar

Cennet-ül Bakî

19. Yüzyılda Mevlevî olmayanlar için 'Dârülmesnevî' adıyla Mesnevî okutmaya yönelik müesseseler açılmış, Mevlevîhanelere gelemeyenler bu kurumlarda Mesnevî kültüründen istifade etmişlerdi. Fatih Çarşamba'da, Nakşibendî şeyhi olan Mehmet Murat Efendi tarafından kurulan Dârülmesnevî'nin açılışında devrin padişahı Sultan Abdülmecit de hazır bulunmuştu. 19. yüzyıl Nakşibendî-Mevlevî yakınlaşmasını temsil eden önemli Nakşibendî şeyhlerinden ve dönemin ünlü mesnevî hanlarından olan Mehmet Murat Efendi, tekke şeyhliğinin yanı sıra Sultan Ahmet Camii cuma vaizliği görevini de uzun yıllar sürdürmüştür.

Mesnevî Okuyan Nakşibendîler

Ayhan YILDIRIM
agaayhan@yahoo.com

Nakşî, Mevlevî, Kadirî, Bayramî, Yesevî ve daha niceleri... Daha nice tasavvuf yolunun erleri, erenleri gelip geçmedeler birer birer... İşte size tasavvufun, en önce kim tarafından söylendiği belirlenemeyen bazı tarifleri: Tasavvuf cömertliktir, zariflik ve temizliktir; uyanık olmaktır; kirlerden temizlenmek, kinlerden kurtulmaktır; şehvet ve arzuyu terk etmektir; mütevazı olmak, yedirmek, içirmek, ikramda bulunmaktır; bilmektir; sadakattir, cömertliktir, ahlâktır; Hakk ile muvafakat, halk ile gülüşmektir; cömertlik ve vefadır. Tasavvuf, incinmemek ve incitmemektir. Tasavvuf gönül bilgisidir. Tasavvuf hikmettir. Tasavvuf sevmeyi ve sevilmeyi öğrenmektir. Tasavvuf zıtları birleştirmektir. Farklı gibi görünseler de aslında bu tariflerin hepsi aynı mânâyı ifade ederler şüphesiz. Fark yalnızca tasavvuf ehlinin mizaç ve meşrebinden ileri gelir. Bütün bu tanımlar, rengini, ahengini O'ndan alırlar. O ki tasavvuf ehlinin piri Hazreti Muhammed (s.a.v.)'dir. Her velinin tasavvuf tanımı doğrudur. Çünkü bunlar, tasavvufu yaşayan ve hissedenlerin gönül âlemlerinden harf kalıplarına bürünmüş, satırlara dökülmüş tariflerdir. İşte bu yüzden kimi zaman iç içe geçmiş görürsünüz tasavvuf kollarını; diğer bir ifadeyle tarikatları... Biri diğerinden doğmuş, öteki berikinin içinde kaybetmiştir kendini... Sevgiyle kucaklamışlardır birbirlerini... Tarihimiz bu gibi manzaralara şahitlik eder asırlardır...

Mesnevîhan Nakşi Şeyhi

İşte size sadece bir örnek: Fatih ilçesi Çarşamba semtindeki Mesnevîhâne Tekkesi. Bilindiği üzere, Mesnevî, Mevlâna Celaleddin-î Rumî'nin (ö. 672/1273) altı cilt ve yaklaşık 25.700 beyitten meydana gelen ve onun tasavvuf

anlayışını içeren, İslâm kültürünün en önemli eserlerinden biridir. Farsçadır. Bu eserin, zaman içinde, okunup şerh edilmesiyle Mesnevîhanlık müessesesi ortaya çıkmıştır. Mevlâna'nın halifesi Hüsamettin Çelebi'nin, Mesnevî'yi, "Mevlâna'dan sonra bu yola intisab etmiş olanları irşad edecek kitap" olarak belirlemesi, onu, ilk mesnevîhan ve mesnevîhanlık müessesesinin kurucusu yapmıştır. Mesnevîhan, Mesnevî'yi okuyan, bazen de teganni eden ve şerh mahiyetinde birtakım açıklamalarda bulunan, bu konuda icazetli ve yetkin kişilere denir.

19. Yüzyıl sonlarından itibaren mesnevîhanlık camilere taşınınca, Mesnevî dersleri halka yönelik vaazlar hâlini almıştı. Nitekim Fatih Camii'nde Mehmet Esad Dede'den sonra Karahisarlı Ahmet Efendi, onun ölümünün ardından Tâhirülmevlevî, haftada bir gün Mesnevî okutmuşlardır.

Yine 19. yüzyılda Mevlevîlerin yanı sıra, İstanbul'da yaşayan önemli Nakşî şeyhlerinin aynı zamanda birer mesnevîhan oldukları görülmekteydi. Mesnevî-Nakşî kaynaşmasıyla birlikte, Nakşîler'den "mesnevîhan-ı şehîr" lakabıyla ün kazanan Hoca Hüsamettin Efendi, Hoca Neş'et, Fatih Çarşamba'daki Dârülmesnevî (Mesnevîhâne) Tekkesi'nin kurucusu Mehmet Murat Efendi, Nakşibendî şeyhi olmalarına rağmen Mesnevî okutmuşlar ve destarlı Mevlevî sikkesi giymişlerdi. (Sikke, üst tarafı, alt tarafına nispetle biraz daha dar olan, yünden yapılmış Mevlevî külahı da denilen bir çeşit başlık; destar ise sikkenin etrafına sarılan tülbentten sarığa verilen addır).

Mesnevîhanlık, başta Mevlevî tekkeleri olmak üzere, selâtîn camileri (bir başka deyişle Padişahların yaptırdığı camiler), dârülmesnevîler ve padişah sarayında icra edilirdi. Mesnevi okutulması için vakfiyeler düzenlenmiş; zamanla medreselerde de okutulmuştu.

19. Yüzyılda Mevlevî olmayanlar için "dârülmesnevî" (mesnevîhâne) adıyla Mesnevî okutmaya yönelik müesseseler açılmış, Mevlevîhânelere gelemeyeler bu kurumlarda Mesnevî kültüründen istifade etmişlerdi.

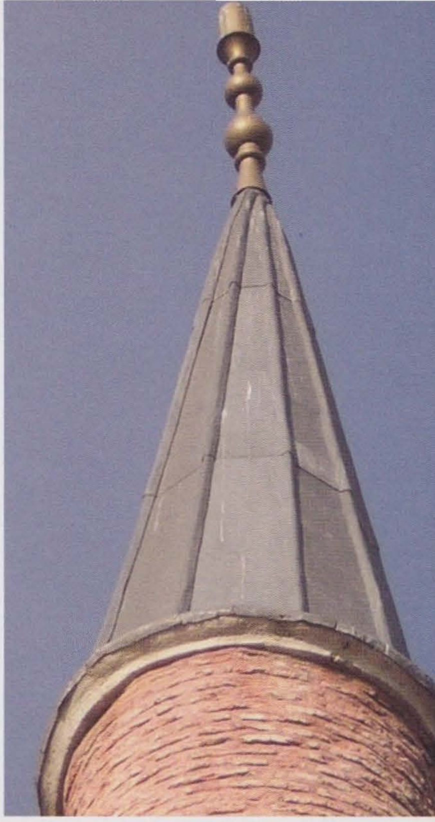
Fatih Çarşamba'da, içinde bir Nakşî tekkesinin de yer aldığı, Murat Molla Külliyesi civarında, Nakşibendî şeyhi olan Mehmet Murat Efendi tarafından kurulan Dârülmesnevî'nin (bugünkü adıyla Mevlevîhâne'nin) açılışında (18 Ocak 1845) devrin padişahı Sultan Abdülmecit de hazır bulunmuştu.

19. yüzyıl Nakşibendî-Mevlevî yakınlaşmasını temsil eden önemli Nakşibendî şeyhlerinden ve dönemin ünlü mesnevîhanlarından olan Mehmet Murat Efendi, tekke şeyhliğinin yanı sıra Sultan Ahmet Camii cuma vaizliği görevini de uzun yıllar sürdürmüştür. Kendisi 26 Eylül 1848 tarihinde vefat ettiğinde tekkesinin haziresine defnedilmiştir. Kabri halen mevcuttur.

Kaynaklarda "Dârülmesnevî Tekkesi" olarak da anılan Mesnevîhâne Tekkesi, İstanbul'un Fatih ilçesi, Çarşamba semti, Tevkiî Cafer Mahallesi'nde, çoğu bölümleri günümüze ulaşamamış olsa da hâlâ ayaktadır. İsmailağa Camii yanından Fener Rum Lisesi'ne inerken karşınıza çıkar. Kırmızı Mektep diye de bilinen Rum Lisesi'nin hemen arkasında yer almaktadır. Minaresinin alemi, Mevlevî sikkesi biçimindedir. Bu gerçekten de ilginç bir mimari detaydır. Mesnevîhâne, kuruluşunda dershane olarak kullanıldığı anlaşılan mescit, bunun yanı sıra bağımsız bir tevhidhâne, sekiz adet derviş hücresi, kütüphane, şadırvan, cümle kapısı, su haznesi, çeşme, mutfak ve selamlık dairesinden oluşmaktaydı. Ne yazık ki, günümüze bu yapıların çoğu intikal edememiştir. Çeşitli tarihlerde bakım ve onarım geçiren mescit-dershane bugün camii olarak kullanılmaktadır.

Ahmet Ceydet Paşa da Talebesiydi

Murat Molla Tekke'sinde, Şeyh Mehmet Murat Efendi'den birçok tanınmış sima Mesnevî dersleri ve mesnevîhanlık icazeti almışlardı. Türk ilim ve fikir tarihinde müstesna

Kaynaklarda "Dârülmesnevî Tekkesi" olarak da anılan Mesnevîhâne Tekkesi, İstanbul'un Fatih ilçesi, Çarşamba semti, Tevkiî Cafer Mahallesi'nde, çoğu bölümleri günümüze ulaşamamış olsa da hâlâ ayaktadır. İsmailağa Camii yanından Fener Rum Lisesi'ne inerken karşınıza çıkar. Kırmızı Mektep diye de bilinen Rum Lisesi'nin hemen arkasında yer almaktadır. Minaresinin alemi, Mevlevî sikkesi biçimindedir.

Çarşamba'daki Murad Molla tekkesi bir İslâm üniversitesi gibi çalışmaktaymış. Şeyh Efendi, hem Mesnevî okutmakta, hem başka konularda ders verebilmekteymiş. Demek ki, Şeyh Efendi İslâm kültürü, İslâm ilimleri, Şeriat konusunda da uzman ve üstadmış. Bir Nakşî dergâhında Mesnevî-i Şerif okutulurmuş...

bir yere; hemen her alanda derin bilgi ve görgüye sahip, âlim ve fâzıl bir zat olan Ahmet Cevdet Paşa da bunlardan biriydi. O, âlim, tarihçi, edebiyatçı, devlet adamı ve vezir olarak bu devlete, bu ülkeye, bu halka büyük hizmetler etmiş; sadrazam kaymakamlığı bile yapmış bir kişi olarak, tasavvuf-tarikat kapısını çalmış; çalmakla kalmayıp buralardan beslenmiş, feyizlenmişti. Günümüzden bakıldığında gerçekten de hayret ve ibret verici bir tablo olsa gerek... İşte o Paşa, meşhur eseri Tezâkir'de, konumuzla ilgili olarak, şu satırlara yer vermektedir:

"O tarihte İstanbul'da iki meşhur mesnevîhan var idi. Biri Hoca Hüsameddin Efendi olup Küçükmustafapaşa'da Mesnevî-i Şerif okuturdu. Halkın hüsn-i zannını kazanmış, mâneviyat dünyası aydınlık bir pîr idi. Seçkinlerden ve yüksek tabakadan pek çok zevat onun yüksekliğine itikad ederdi. Her taraftan ve her sınıftan nice kişiler onun derslerine katılır, söylediklerini nimet, öğütlerini ganimet bilirdi. Bazen biz de gider derslerini dinlerdik, daha sonra Eyüp Sultan semtine nakledip ömrünün sonuna kadar orada oturdu. Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi Osman Efendi, onun öğrencilerindendir. Diğeri Çarşamba civarında Murad Molla Tekkesi şeyhi Mehmed Murad Efendi olup belli günlerde Mesnevî-i Şerif okutur ve diğer günlerde sabahtan akşama kadar çeşitli dersler verirdi. Tekkesi bir üniversite gibi idi, orada her nevî ilim tahsil olunurdu. Kendisinin en kıdemli talebesi olan Hafız Tevfik Efendi dahi burada bir hücrede kalır, başvuranlara Farsça dersleri verirdi. Bu dergâha seçkinlerden ve yüksek tabakadan nice zatlar gelip gider, yakın ve uzak mahallerden pek çok şakirt gelip bilgi alır, yararlanırdı. Ben dahi boş vakitlerimi burada maarif tahsiline sarf eylerdim."

O vakitlerde Fatih civarında pek çok ulema ve fukaha olduğu gibi, Fatih'ten Sultan Selim'e ve bir taraftan Karagümrük'e kadar olan bölgede pek çok şiir ve nesir erbabı vardı. Çarşamba pazarında Papasoğlu Medresesi'nin karşısındaki konağında yaşayan Kuşadalı İbrahim Efendi, o vaktin en büyük insanlarından zâhir ve bâtını mamur bir zat idi. Büyük küçük pek çok kimseler kendisinden el alarak ona mürid olmuşlar idi.... Sufiyye mesleğine sâlik olmadığımız hâlde biz de komşuluk hasebiyle gidip görüşürdük ve en büyük Hoca Efendilerin çözemediği şüphelerimizi onun cevaplarıyla hâllederdik.... Murad Molla Şeyhinin küçüklerden ve büyüklerden pek çok müridi vardı, ancak kendisi insaflı bir zat olduğu için, müridleri içinden ciddi bir sâlik zuhur ettiğinde "Bu bizim işimiz değildir" diyerek onu Hafız Tevfik Efendi vasıtasıyla Kuşadalı'ya gönderirdi.... Velhasıl Fatih semtinde o vakit ilimlere ve maarife dair bahisler cereyan eylediği sırada zâhir ve bâtın mücadeleleri de eksik değil idi. Şimdi ne o var, ne bu var..."

Anlaşılan o ki, Çarşamba'daki Murad Molla tekkesi bir İslâm üniversitesi gibi çalışmaktaymış. Şeyh Efendi, hem Mesnevî okutmakta, hem başka konularda ders verebilmekteymiş. Demek ki, Şeyh Efendi İslâm kültürü, İslâm ilimleri, Şeriat konusunda da uzman ve üstadmış. Bir Nakşî dergâhında Mesnevî-i Şerif okutulurmuş...

Bu mesnevîhânenin İstanbul'da açılan son dârülmesnevî olduğu da kaydedilmektedir; ancak son olmamasını ve yeniden hayat bulmasını dilemekten başka bir şey yapamıyoruz şimdilerde. Hele de şu boynu bükük duran minare alemine bir kez daha dönüp bakarsanız... Neden bükmüş boynunu kim bilir? Belki gariplikten, belki küskünlükten... Belki de... Eğmiş başını îlâhî huzur'da, seyrediyordur bizleri ötelerden hayretle ve ibretle...

Aşk geldi, damarımda kan kesildi, beni kendimden aldı, sevgiliyle doldurdu. Bedenimin bütün cüz'ülerini sevgili kapladı. Benden kalan bir ad. Ondan ötesi hep O...

Mevlâna'ya göre Hakiki Aşk

Yaşamak için yemek yemek önemli, fakat onu hazmetmek daha da önemli diyen Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç, Kur'ân-ı Kerim ve Mesnevî gibi kitapların mutlaka bir bilenle okunması gerektiğine vurgu yapıyor. Çünkü 'Özdeyiş', 'Atasözü' ve 'Aforizma' olarak da değerlendirilen, 'Hikemiyyat' türü Hz. Mevlâna'nın eserlerinde yoğun olarak bulunuyor. Bunlardaki hikmetleri anlamak da ehliyet gerektiriyor. Bilen olmadan kişinin doğrudan böyle derin kitaplarla karşı karşıya gelmesinin yetersiz anlamalardan kaynaklanacak problemlere vesile olabileceğine dikkat çeken Prof. Mahmut Erol Kılıç, bilenin bulunmadığı durumlarda rehber kitaplardan istifade edilmesini tavsiye ediyor. Hz. Mevlâna'nın eserlerini sınıflandırarak açıklayan eserleri öneren Prof. Kılıç, bu noktada da titiz olunması gerektiğine işaret ediyor.

Hz. Mevlâna'yı Anlama Rehberleri

Şu anda piyasada birçok türü bulunan bu eserlere Şaban Karaköse tarafından hazırlanan, "Mevlâna'dan Düşündüren Sözler" isimli kitap da dâhil oldu. Mühendis kökenli olmasına rağmen Tasavvuf konusunda yüksek lisans yapan yazar, Mesnevî'den konulara göre derleme yaparak okuyucunun işini kolaylaştırmış. Abdüllatif Erdoğan'ın, 'Mevlâna Sözlüğü' isimli eserini de bu kapsamda değerlendirebiliriz. Bu tarza örnek olarak, "Mevlâna'dan Düşündüren Sözler" isimli eserden aşkla ilgili olanları aşağıda dikkatinize sunuyoruz. Metin sonlarında parantez içinde verilen roma rakamları Mesnevî'nin cildini, sonraki rakamlar ise kaçıncı beyit olduğunu ifade ediyor. İşte Mesnevî'de hakiki aşka dair ifadeler...

66 yaşında vefat eden Hazret-i Mevlâna, arkasında yetiştirdiği öğrenci ve müritlerinin yanı sıra pek çok eser de bırakmıştır. Mesnevî, Divân-ı Kebir, Fih-i Ma Fih, Mektubat ve Mecalis-i Seb'a ilk akla gelenlerdir. Hz. Mevlâna'nın eserlerini anlamak için ya bir bilenle okumak ya da rehber eserlerden istifade etmek tavsiye ediliyor. Sadece dış güzelliğe dayanan (mecazî) aşkların bir hevesten ibaret olduğunu ifade eden Hz. Mevlâna, gerçek aşkı şöyle tarif ediyor; "Aşk yılmaz, canını sakınmaz, utanma nedir bilmez. Değirmen taşının altına gitmiş gibi belâlara uğrar, sabreder. Öyle pek yüzlüdür ki; hiç arkasını dönmez."

Sadece dış güzelliğe dayanan (mecazî) aşklar, gerçek aşk değildir; hevesten ibarettir. Böyle aşkların sonu utanç verici olur.

(I, 205)

Hakiki mâşukun sûreti, şekli yoktur. Sevilen, onun mânâsıdır. İster bu dünyaya âit aşk olsun, ister o dünyaya, yani mânâ âlemine âit aşk olsun bu böyledir. Eğer sen, sevgilinin sadece bedenini sevsen, eğer şekle, sûrete âşıksan, bu güzelin ruhu bedeninden ayrılınca neden onu bırakıyorsun? Neden onu götürüp gömüyorsun? Bir ölünün bedeni, şekli, sûreti yerindedir. Âşık, iyice ara, senin gerçek maşukun kim?

(II, 703–705)

Hakiki Aşkın Kaynak Eserleri

66 yaşında vefat eden Hz. Mevlâna, ardında yetiştirdiği öğrenci ve müritlerinin yanı sıra pek çok eser de bırakmıştır. Mesnevî, Divân-ı Kebir, Fih-i Ma Fih, Mektubat ve Mecalis-i Seb'a ilk akla gelenlerdir.

Mesnevî: Farsça olarak aruz vezniyle yazılmıştır. İçiçe anlatılan hikayelerden ve bunların bütün insanlık âlemine hitap edecek şekilde beşeri bir anlayışla kaleme alınmış tefsirlerinden ibarettir. 25.618 beyitten oluşur. İslâm âleminde Kur'ân ve Hadisten sonra üzerinde en çok durulan eserdir. Türkçeye Tahir Olgun ve Veled Çelebi İzbudak tarafından 6 cilt hâlinde çevrilmiştir. Mesnevî Türkçeden başka birçok batı ve doğu dillerine defalarca tercüme edilmiştir. Bunların başlıcalarından biri, Nicolson'un İngilizce'ye yaptığı tercümedir.

Divân-ı Kebir: Beyit sayısı ihtilaflı olan bu eser, İslâm şiirinin en kapsamlı divanlarından biridir. Şiirler Farsça yazılmış olup Arapça, Türkçe ve Yunanca olan kısımları da bulunmaktadır. Gazel ve rubailerinde sonsuz bir lirizmle tasavvufî aşkı terennüm etmiştir.

Fih-i Ma Fih: Hz. Mevlâna'nın çeşitli nedenlerle söylediği vaaz ve nasihatlerin not edilmesiyle oluşmuş bir eserdir. Bazı bölümleri Selçuklu veziri Süleyman Pervane'nin konağında ve O'na hitaben yazılmıştır.

Mektubat: Başta Selçuklu Sultanı olmak üzere Hz. Mevlâna tarafından Selçuklu Devleti'nin ileri gelenlerine yazılmış 114 mektuptan ibarettir.

Mecalis-i Seb'a: Hz. Mevlâna'nın Arapça ve Farsça söylenmiş 7 hutbesinin not edilmesinden meydana gelmiş ve daha çok dînî içerikli bir eserdir.

Yiğidim, Hak güneşin ışığı nereye düşerse, sen ona âşık oluyorsun. Böylece, âşık olduğun her varlıktaki güzellik Allah'tan, O'nun İlâhî sıfatlarından kaynaklanıyor; yoksa o şeyin yaldızından, o şeyin zâhirî güzelliğinden değil. Gönül verdiğin o şeyin altın yaldızı aslına gidip de bakırı meydana çıkınca, yani sevdiğin güzelliğini kaybedince, tabiatın ona doyar, ondan hoşlanmaz, onu boşlayıverir. Sevgilinin seni büyüleyen, o yaldızlı sıfatlarından, o yaldızlı güzelliğinden elini ayağını çek. Bilgisizlik yüzünden kalp bir madeni altın sanıp da hoş deme. Çünkü kalp şeylerdeki o hoşluk, o güzellik eğretidir. O görünüşte süslü püslüdür, ama altında süssüzlük, çirkinlik vardır. Fâni varlıklarda görülen güzellik, ilâhî güzelliğin eğreti olarak onlara aksetmesinden ibarettir. Akseden o nûr, günün birinde aslında geri dönecektir. Bu yüzden ey sâlik, eğreti güzelliklere bakma da, sen onun aslını, yani o güzelliği vereni ara! Duvardaki ışık güneşe varır. Sen de sana lâyık olan o güneşe git.

(III, 553–559)

Allah'ın hikmeti ezelde bizi birbirimize âşık etti. O ezelî hükme göre kâinatın bütün zerreleri çift çifttir ve her cüz'ü de kendi çiftine âşıktır. Kehribar 38 nasıl saman çöpünü çekerse, âlemde cüz de muhakkak kendi çiftini, eşini isteyip çeker. Gökyüzü yeryüzüne "Merhaba!" der, "Demirle mıknatıs nasılsa ben de seninle öyleyim." Gökyüzü aklen erkektir, yeryüzü ise kadın. Gökyüzünün verdiğini yeryüzü besler, yetiştirir. Yeryüzünün sıcaklığı kalmayınca, gökyüzü güneş vasıtasıyla sıcaklık yollar; rutubeti bitti mi yağmur yağdırır rutubet verir. Gökyüzü, kadınını beslemek için kazanç peşinde koşan erkekler gibi zamanede dönüp dolaşmaktadır. Yeryüzü de hanımlıklar etmekte, doğurduğu (bitkiler, hayvanlar gibi) çocuklarını emzirip

yetiştirmektedir. Şu hâlde yeryüzünü de gökyüzünü de akıllı, şuurlu olarak bil. Çünkü akıllı insanlar gibi iş görüyorlar. Bu iki güzel (yeryüzü ile gökyüzü) birbirlerini tatmasalardı, nasıl olur da karı-koca gibi birbirlerinin dileğine uyarlardı? Yeryüzü olmasa güller, erguvanlar nasıl biterdi? Gökyüzünün suyu, sıcaklığı olmasa yeryüzünden ne hâsıl olurdu? Dişinin erkeğe meyli, ikisinin de işi tamamlansın diyedir. Allah, dünyada hayat devam etsin, insan nesli kıyamete kadar sürsün, var olsun diye, erkekle kadını birbirine sevdirmiştir. Her cüz'ün bir başka cüz'e meyli vardır. Her ikisinin birleşmesinden bir şey doğar, bir şey vücut bulur. Gece de böyle gündüzle sarmaş dolaş olmuştur. Gece ile gündüz, görünüşte birbirine aykırıdır, ama hakikatte birdirler. Gece ile gündüz görünüşte birbirine zıttır, düşman gibidir. Çünkü biri aydınlıktır, öbürü karanlık. Fakat her ikisi de bir hakikatte bir iş görürler; hayatın sürüp gitmesine hizmette bulunurlar. İşlerini güçlerini tamamlayıp başarmak için, bu iki zıt varlık, birbirini canciğer gibi isterler. Birbirlerini bağırlarına basarlar. Çünkü gece olmayınca insan dinlenemez, güç kuvvet bulamaz, gelirini sağlayamazdı. Geliri olmayınca da gündüzler neyi harcardı?

(III, 4400, 4405, 4409, 4420)

Aşk kızıştı da akın etti mi (sevgilinden başka) bütün güzeller, göze çirkin görünür. Aşk gayreti, zümrüdü bile insanın gözüne pırasa kadar âdi gösterir. İşte "Lâ"nın mânâsı budur. Ey sığınacak yer arayan, "Lâ ilâhe illâ Hû" budur. Ay bile sana kararmış çömlek gibi görünür.

(IV, 866, 868)

Göklerin dönüşünü aşktan bil. Aşk olmasaydı dünya, donar kalırdı.

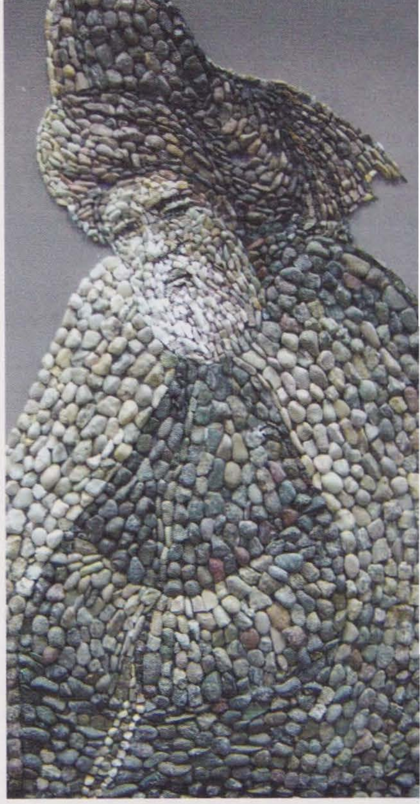
(V, 3854)

Aşk olmasaydı, her şey yerinde buz gibi donar kalırdı.

(V, 3857)

Akıl, ümitsizlik yoluna gider mi hiç? Aşk lâzım ki o tarafa koşsun! Hiçbir şeye aldırmayan aşktır; akıl değil. Akıl, faydalanacağı şeyi arar. Aşk yılmaz, canını sakınmaz, utanma nedir bilmez. Değirmen taşının altına gitmiş gibi belâlara uğrar, sabreder. Öyle pek yüzlüdür ki hiç arkasını dönmez. Bir fayda elde etmek ümidini öldürmüştür içinde. Neyi var, neyi yoksa ortaya kor, oynar, yutulur, bir ücret aramaz. Allah'ın aldığı gibi yine hepsini Allah'a verir, tertemiz olur.

(VI, 1966, 1970)

Çakıl Taşlarındaki 'Mevlâna Aşkı'

İsmail Fehim İbrahimhakkıoğlu, 'Mevlâna Aşkını' çakıl taşlarıyla tablolara yansıttı. Çakıl taşlarıyla yaptığı çalışmalarla dünyada bir ilki gerçekleştiren sanatçı, Hazret-i Mevlâna'yı büyük bir titizlikle çakıllarla resmetti. 22 parçalık, değişik ebatlardaki resimlerinden oluşan çalışmalarını da, "Çakıl Taşlarında Hoşgörü" sergisi ile sanatseverlerin beğenisine sundu. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Müdürlüğü ve Kültür A.Ş. tarafından organize edilen "2007 Mevlâna Yılı Etkinlikleri" kapsamında Taksim Metro Sergi Salonu'nda açılan sergide büyük mutasavvıf, doğal bir obje olan taş ile farklı, sade ve bir o kadar da yoğun bir biçimde dikkate sunuldu. Taşların doğal renkleri ile tuvalde ışık-gölge, derinlik oluşturan İsmail Fehim İbrahimhakkıoğlu değişik ülke liderlerinin portrelerini de çalışmış. Hz. Mevlâna ve aşkını, O'nun hoşgörüsünü çakıl taşlarının kendine özgü dünyasında nasıl renklendiği görülmeye değerdi. 20-30 Ekim tarihleri arasında sergilenen bu güzelliği kaçıranlara bir tadımlık olması niyetiyle kapak görselini İsmail Fehim İbrahimhakkıoğlu'nun sergisindeki eserlerden seçtik. Bu vesileyle kendilerine şükranlarımızı sunarız.

Manevi bakımdan
Hz. Mevlâna'nın Silsilesi

DOSYA

Silsile; tarikatlar veya ilmiye sınıfının, aldıkları ilim ve feyzin kaynağını gösteren şecereye denir. Silsile yoluyla ilim-feyiz kaynağını tescil etmek, sadece Müslümanlara ait bir özelliktir. Hz. Mevlâna ilk tasavvûfî neş'eyi babası Bahâuddîn Veled'den (ks) almış, babasının vefatından sonra ise babasının halifesi olan Seyyid Burhâneddîn Muhakkik-i Tirmizî'den (ks) yaklaşık dokuz sene tasavvufî terbiye görmüştür.

Yakup YAZICI
bilgi@arifandergisi.com

Silsile, kelime manası itibarıyla "**zincir**" demektir. Istılahta silsile, tarikatlar veya ilmiye sınıfının, aldıkları ilim ve feyzin kaynağının Resûlüllah (sav.)'e, O'ndan da Cebrail (as) vasıtasıyla Allah-u Zül-Celal Hazretlerine dayandığını ispat etmek için ortaya koydukları, şeyh ve ulema zincirine, bunu gösteren şecereye denir. Buna "**Silsile-i Sâdât**" da denir. Hadis-i şeriflerin evvelinde, hadisi rivayet edenlerin Hz. Peygamber (s.a.v.)'e kadar zincirleme zikredilmesi (isnad), bunun bir başka örneğidir

Silsile yoluyla ilim-feyiz kaynağını tescil etmek, sadece Müslümanlara ait bir özelliktir. Modern çağda çoğu öğrenciler, hayattaki öğretmenlerinin dahi isimlerini bilmez ve hatırlamazken, İslami ilimleri tahsil eden talebeler ve tasavvuf erbabı, başta hayatta olan üstadları olmak üzere, feyz aldıkları âlim ve şeyhlerin isimlerini bilirler. Altın halkalar zinciri demek olan silsile yoluyla bunu tescil ederler. Nice talebeler, öğretmenlerinin önünde düğmesini ilikleme ihtiyacı hissetmezken, onlar silsile sayesinde, İslam'ın kendilerine ulaşmasına vesile olan kimseleri daima saygıyla, hayırla yâd ederek bu zatlara dua ederler. Andıkları kimseler âlimlerden ise adlarının hemen peşinden "**Rahmetullahi aleyh**" (Allah(cc)'ın rahmeti onun üzerine olsun), evliyaullah ise "Kaddesallahu sırrahû" (Allah onun sırrını takdis eylesin), sahabe ise "**Radiyallâhu anh**" (Allah ondan razı olsun), bir peygamber ise "**Aleyhisselâm**" (Selam onun üzerine olsun) derler. Şayet adı zikredilen zât, Nebiler nebisi Nûr Muhammed Mustafa (s.a.v.) ise mutlaka, "**Sallallâhu aleyhi ve sellem**" (Allah O'na salat ve selam etsin) diyerek hürmet ve minnetlerini ifade etmeyi bir borç bilirler. Tarikatlardaki silsile ve şecereler, irşad makamındaki mürşidin yed bi

yed olduğunu, son halkasının Allah Resûlüne (s.a.v.) dayanan yetkili kimselerden el aldığını, şeyh-i kamil-i mükemmil (kendisi olgunluğa erişmiş, bir başkasını da olgunlaştırmaya yetkili) olduğunu gösterir.

Hz. Mevlânâ'nın Silsilesi

Hz. Mevlânâ'nın nesebi, anne tarafından büyük hükümdarlardan Muhammed Harzem Şah'a, baba tarafından büyük mutasavvıf Hüseyin el-Belhî'ye (ks), ondan da Hz. Ebû Bekir'e (r.a) dayandığı bildirilmektedir.

Bir İslam güneşi olan Hz. Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî, her fırsatta, feyiz ve nurunu Kur'an-ı Kerim ve Allah Resûlü'nün (s.a.v.) sünnetinden aldığını açıkça ifade etmiştir.

Hz. Mevlâna ilk tasavvûfî neş'eyi babası Bahâuddîn Veled'den (ks) almış, babasının vefatından sonra ise babasının halifesi olan Seyyid Burhâneddîn Muhakkik-i Tirmizî'den (ks) yaklaşık dokuz sene tasavvufî terbiye görmüştür. Hicrî 642 senesinde Şems-i Tebrîzî'nin (ks) Konya'ya gelmesiyle hayatında yeni bir dönem başlamış, Şems'den (ks) müthiş derecede tesirlenmiş, vefatına kadar (Hicri 672) üzerinde, kendisini derinden etkileyen bir aşk, vecd ve istiğrak hali görülmüştür.

Hz. Mevlâna'nın hayatı boyunca, nefis tezkiye ve tasfiyesi hususunda ortaya koyduğu esaslar, bir takım usûl, edeb ve erkan içinde şekillenmiş, Mevlevilik ismini alarak tarikat haline gelmiştir.

Mevlâna'dan sonra Mevlevîlik, Şemsî ve Veledî olmak üzere iki ayrı koldan varlığını devam ettirmiştir.

Mevlâna(ks)'nın silsilesi, Menâkibu'l-ârifîn'de şu şekilde zikredilmiştir:

1- Hz. Muhammed (s.a.v.)
2- Hz. Ali (r.a)
3- Hasan-ı Basrî (r.a)
4- Habib-i Acemî (ks)
5- Davud-u Tâî (ks)
6- Ma'ruf-u Kerhî (ks)
7- Seriyyi Sekatî (ks)
8- Cüneyd-i Bağdâdî (ks)
9- Ebû Bekr-i Şiblî (ks)
10- Muhemmed-i Zeccâc (ks)
11- Ebû Bekr-i Nessâc (ks)
12- Ahmed-i Gazâlî (ks)
13- Ahmed el-Hatib-i Belhî (ks)
14- Şemsü'l Eimme Abdullah-ı Serahsî (ks)
15- Bahâuddîn Veled (ks)
16- Seyyid Burhâneddin Muhakkik-i Tirmizî (ks)
17- Mevlâna Celaleddin Rumî (ks)

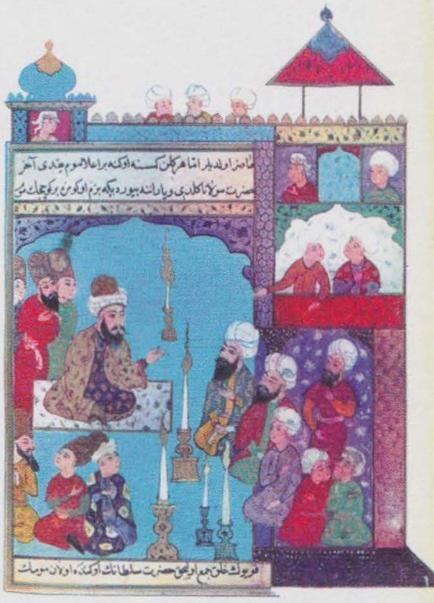
Bir başka görüşe göre ise, Hz. Mevlânâ'nın (ks) silsilesi babası Bahauddîn Veled (ks) yoluyla Necmeddîn-i Kübrâ (ks) hazretlerine dayanmaktadır ve o Kübreviyye tarikatine müntesiptir.

Şu bir gerçektir ki; büyük ilim ve hikmet deryası, aşk ve cezbe güneşi olan Hz. Mevlâna, feyzini haktan almıştır. Bu feyzi alırken, Rabbânî aynalar mesabesindeki tüm tasavvuf büyüklerinden yansıyan ilâhî nurları göğsünde dercetmiş, aldığı bu fuyûzât ışıklarını bir elmas gibi tüm âleme rengarenk yaymıştır.

O'nda Necmeddin-i Kübrâ'nın (ks) ehl-i sünnet esasına dayalı, insanı merkez alan, zühd ve takva anlayışını, Muhyiddin ibn Arabî'nin (ks) Vahdet-i Vücut düşüncesinden bir nebzeyi, Şems-i Tebrîzî'nin aşk ve cezbesini, doğru bildiği yolda kimsenin kınamasına aldırmadan yürüyen **Kalenderî** anlayışı görmek mümkündür.

Ölümsüz eseri Mesnevî'de, en derûnî duyguların ve cezbenin gümüş dizelerle şiire döküldüğünü, ibret ve hikmetin en güzel kıssalarla arz edildiğini görürüz. O'nun "**Fîhi Mâ Fîh**" isimli eserindeki sohbetlerden istifade etmeyen, mesnevisinden zevk almayan bir gönül erbabı, kıssalarını işitip ders almayan bir mürid, hikmetinden istifade etmeyen bir mutasavvıf bulamazsınız.

O'nun manâ ve hikmeti sünnet ve kitabullaha, meşayih silsilesi ise Resûlüllâh'a (s.a.v.) dayanmaktadır. Neseb, hikmet ve silsilesindeki asaletten dolayıdır ki, tesirli sözleri bedenlere nûr, gönüllere şifâ ve sürûr, ruhlara huzûr vermiştir.

Hz. Mevlâna, feyzini haktan almıştır. Bu feyzi alırken, Rabbânî aynalar mesabesindeki tüm tasavvuf büyüklerinden yansıyan ilâhî nurları göğsünde dercetmiş, aldığı bu fuyûzât ışıklarını bir elmas gibi tüm âleme rengarenk yaymıştır.

Sürekli hareket döngüsünde Mevlâna ve Fizik

Varlıklar âleminde her şey hareket ediyor. Dünyamız, gezegenler, yıldızlar, güneşler ve galaksiler... Bunların her biri hem kendi etrafında pervane gibi dönüyor, hem de meçhule doğru hızla ilerliyor. Yani kâinatımız sürekli olarak yer değiştiriyor. Bugün, dün olduğumuz yerde değiliz. Yarın da başka bir yerde olacağız. Onun için Mevlâna diyor ki: "Dün geçti cancağızım, yeni şeyler söylemek lâzım."

Kemal ÇİFTÇİ
k.ciftci@yedirenk.com

Makro âlemde olduğu gibi, mikro âlemde de sürekli bir hareket var. Hücreler, moleküller, atomlar ve atom altındaki göremediğimiz devasa varlık âlemi, âlem içindeki âlemleri... Hepsi muazzam bir hareket döngüsü içinde.

"Hareket edersem varım, durursam yokum" demişti Muhammed İkbal. Bugünkü fizik anlayışını çok güzel özetleyen bir ifade. Pakistan'ın Mevlâna'sı olarak bilinen İkbal, Mevlâna'ya hayranlığıyla biliniyor. Madde dediğimiz şey, hareketten ibaret. Hareketi çıkardığınız zaman ortada madde filan kalmıyor. Nobel ödülü sahibi olan bir başka Pakistanlı Prof. Muhammed Abdusselam'a göre aslında madde yok. Zira en somut görünen bir maddeyi parçalarına ayırın. Moleküllere, atomlara, elektronlara ulaşacaksınız. Sonra başka bir parçacık. Her parçacıktan sonra başka bir parçacık... Cüssesine göre dev boşluklar içinde hareket eden mini mini parçacıklar. Peki ya sonra? Bugün bildiğimiz en küçük parçaçığa ulaştığınızı farzedin. Öyle bir noktaya geleceksiniz ki orada parçacık da kalmayacak. Peki, nedir bizim madde olarak algıladığımız şey? Aslında hareketten başka bir şey değil. Tıpkı ışık gibi. Bir lambadan çıkan ışık ortalığı aydınlatır. Ama lambayı söndürdüğünüz zaman aslında ışık diye bir şeyin olmadığını anlarsınız. İşte maddenin varlığı da aynen böyle. Sadece hareket var. Biz hareket sayesinde maddenin varlığını algılıyoruz. Kısacası, zerreden kürreye kadar her şey hareket halinde... Hareketin olmadığı bir an yok. Çünkü böyle bir anda madde de yok.

Bir an için hareketin olmadığını düşünün, koca kâinat havası boşalan bir balon gibi sönüp büzüşecek. Mevlâna diyor ki: "Varlık her an yeniden oluşmaktadır." Yani her an Allah'ın yaratma fiili ile karşı karşıyayız ve O'nun sayesinde varız.

Mevlâna'nın Mesajı Semâ'dan İbaret Değil

Mevlevîlerin semâ hareketi, kâinattaki bu muazzam hareketliliğin bir benzeri. Adeta kâinattaki çekim kuvvetinin cezbesine kapılmış olarak hem kendi etrafında döner, hem de kâinatla birlikte dönerler. Ve kendisini pergele benzetir Mevlâna. Bir ayağı sabit, diğer ayağıyla dünyayı dolaşır. Bu ise hem yerel hem de aynı zamanda evrensel olmanın gerekliliğine işaret eder.

Mevlâna'nın bütün mesajını sadece Semâ'dan ibaret zannetmek de ona haksızlık olur. Zira Mevlâna öyle bir deryadır ki, hemen her konuda çok derin mesajlar vermektedir. Mesela namaz konusunda muzzzam bir tarifi vardır: "Kurban kestiğin vakit, "Allahu ekber" dersin. Öldürülmeye layık olan nefsin boğazlanması sırasında da öyle diyorsun. Namaz kılanın cismi İsmail, ruhu da Hz. İbrahim gibidir ki, ruh "Allahu ekber" demekle cismin boğazlanmasına tekbir getirmiş olur. "Allahu ekber" diyerek miracının kapısını açan mü'min manevî yolculuğa başlar. Manevi sarhoşluk içinde vücudu kıyamda bir sütun gibi durmaktadır. Kıyam halindeki mü'min kâinattaki bütün dağların, tepelerin kıyam sevabını işler."

Mevlâna daha sonra kıyam ve secdenin de sembolik anlamlarını nefis bir şekilde anlatır.

Büyük İslâm mütefekkiri Mevlâna, asırlar öncesinde bize, atomun parçalanabileceğini ve atomun parçacıklarının varlığını haber vermektedir. Sembolik olarak şöyle diyordu: "Bir zerreyi kesersen, içinde bir güneş ve güneş etrafında dönen gezegenler bulursun." Ayrıca Mevlâna bize atom ve parçacıklarının durağan olmadıklarını, her an hareket hâlinde bulunduklarını da bildirmiştir.

Fizik Okuyanlar Mevlâna'yı Daha İyi Anlıyor

Dünyaca tanınmış fizikçimiz Prof. Dr. Feza Gürsey, yıllar önce İstanbul Üniversitesi'nde yaptığı bir konuşmada tasavvuf ile fizik arasında bir paralellik kurmuştu.

"Derya-ı muhit cuşa geldi,
Kevn ile mekân huruşa geldi,
Sırr-ı ebed oldu aşikâre..."
(Varlığı çevreleyen deniz coşup taştı.
Kâinat ve Dünya kendinden geçti.
Ebedi sır, gizlilik meydana çıktı.)

Nesimi'nin bu mısralarını okuduktan sonra şöyle demişti: "Bugünkü Fiziğin kavramlarını ona kendi diliyle, Küllük Kahvesi'nin çınarları altında anlatabilmeyi ne kadar isterdim! Fizik'te vakum denilen en aşağı enerjili bir temel alan durumu vardır ki alanların denge durumudur. Bu vakumun boşluk olmadığını, aksine, tıpkı Nesimi'nin tarif ettiği bir deniz gibi dalgalandığını ona açıklardım. Biz bu dalga ve köpüklere kuantum flüktüasyonları adını veriyoruz. Onlar gayet kesin olarak türlü geometrik şekillere bürünürler. Bunlara da enstanton denir. Modern alan teorilerinde bu çeşit geometrik strüktürlerin sınıflandırılmasını da her geçen yıl daha iyi öğreniyoruz." Bu olayı "Tasavvufta Varlık denizinin taşması" na benzeten Feza Gürsey şöyle devam etmişti: "Fakat bu parçacıklar doğrudan doğruya gözlenemiyorlar. Sırr-ı Ebed olarak gizli kalıyorlar. Bu olayın modern adı hapis (confinement) prensibi. Maddenin yapı taşları olan Quark ve Gloon isimli kuantumlar serbest parçacık olarak yaşayamıyorlar. Gözlenebilen çekirdek parçacıkları içinde mahpus kalıyorlar. İçine yerleştirdikleri nötron, proton gibi madde parçacıkları ile laboratuarda rahat rahat deney yapılabiliyor. O halde aralarında birleşip de bildiğimiz temel parçacıkları oluşturan Quark ve Gluon'lar nötron, proton, mezon şeklinde aşikâr oluyorlar, yani gözlemcinin meydanında beliriyorlar. Buna göre tanıdığımız maddenin atom çekirdekleri arasında doğrudan doğruya gözleyemediğimiz fakat matematik yoluyla kesin olarak tanımlayabildiğimiz gizli bir âlem yatıyor, tıpkı mutasavvıfların Gayb Âlemi gibi. Onun da ardında varlığı çevreleyen deniz gibi vakum uzayıp gidiyor." Mevlâna'nın torunlarından Asaf Halet Çelebi bir zamanlar, Feza Gürsey'e "Bırak Fiziği de aşk ve Tasavvuf öğren!" demişti. Ama fiziğin bugün geldiği noktayı görseydi, herhalde öyle demezdi. Modern bilim her ne kadar materyalist bir zemin üzerinde ilerlese de, gün geçtikçe kaçınılmaz olarak metafiziğe ve tasavvufa daha çok yaklaşıyor. Ve böylece fizik okuyanlar Mevlâna'yı daha iyi anlayabiliyorlar.

'Anne! Hıristiyanlık da İyi Dinmiş

Din Kültürü ders kitaplarında çocuklarımıza, 'Doğru' diye öğretilen birçok 'Yanlışlar' bulunuyor. Tirmizî ve Ebû Dâvud gibi ana hadis kaynaklarındaki sarık ve sakal hakkındaki hadis-i şerifler yok sayılarak, "Bazı insanlar Hz. Muhammed (s.a.v.) döneminde var olan her şeyi dînî bir yükümlülük olarak değerlendirmektedirler. Sakal bırakmayı, sarık sarmayı dinin bir gereğiymiş gibi görebilmektedirler. Oysa, sakal bırakmak, sarık sarmak, o günün koşullarına özgü kültürel bir durumdur" deniliyor.

Ali EREN
alieren_vakit@mynet.com

8. sınıf, mecburî eğitimin son senesi. Birçok genç ondan sonra okumayabiliyor. Onun için, ders kitaplarını hazırlayanlar en son doğru(!) dînî bilgileri, bu sene vermeliler ki gençlerin bilgisi eksik olmasın. 8. sınıfın Din Kültürü kitabını hazırlayan Üzeyir Gündüz de talebelere KÜLTÜRÜ ANLAMADA DÎNİ DOĞRU ANLAMANIN ROLÜ başlığıyla çocuklarımıza şu bilgileri veriyor: **"Müslüman toplumlarda yanlış din anlayışından kaynaklanan ve kültüre yerleşen birçok uygulama vardır. Örneğin; bazı insanlar Hz. Muhammed (s.a.v.) döneminde var olan her şeyi dînî bir yükümlülük olarak değerlendirmektedirler. Sakal bırakmayı, sarık sarmayı dinin bir gereğiymiş gibi görebilmektedirler. Oysa, sakal bırakmak, sarık sarmak, o günün koşullarına özgü kültürel bir durumdur."** (Sa: 37)

Tirmizî, Ebû Dâvud gibi ana hadis kaynaklarındaki sarık ve sakal hakkındaki hadis-i şerifleri yok sayıp, ilimden uzak bu cümleleri kabul edecek değiliz. O zaman da zamanımızdaki gibi, kâfirin de Müslüman'ın da sakal bırakıyor olması sakalın İslâmî bir ciheti olmasını değiştirmez. Kâfirin sakalı ayrıdır, Müslüman'ın sakalı ayrı. Hadis-i şeriflerde, Müslüman'ın sakalının nasıl olacağının tarifi var... Sarığın nasıl olacağı hakkında da hadis-i şerifler vardır. Meselenin özeti şu ki, sakal olsun sarık olsun, kültürel bir durum değil sünnettir. Din Kültürü kitabındaki sözler ise tamamen yanlıştır... Kitaptaki dikkat çeken diğer bir cümle de şu: **"Müslüman olmak için dinimizde bir mezhebe bağlanma koşulu aranmaz."** (Sa: 90) Doğru... İlk Müslüman olan bir kimsenin o esnada bir mezhebi kabul mecburiyeti yoktur. Ama henüz 8. sınıfta olan çocuklara bu ince meseleden bahsetmenin zaruret ve sebebi nedir?

Müslüman olduysa ibâdet yapmayacak mı? Bir mezhebe bağlanmazsa ibâdetini nasıl yapacak? Bir mezhebi benimsemek, kişinin iman ettiği anda şart değilse de ibâdet edebilmesi için elbette şarttır...

'Anne! Hıristiyanlık da İyi Dinmiş'

Değerli okuyucular!

Yaza yaza yanlışları bitmeyen 8. sınıf Din Kültürü kitabımız, DOĞRULUK başlığı altında (Sa: 103) Müslüman yavrularının bilgilenmeleri için bakın neler yazmış:

"Bütün dinler doğruluğa büyük önem vermekte, insanlara söz ve davranışlarında dürüst olmalarını öğütlemektedirler." Böyle dedikten sonra, örnek olarak lütfedip önce İslâm diniyle ilgili iki âyet meâli veriyor. Fakat esas hata ve tahrîbat işte bundan sonra başlıyor. Önce, hak din olmaktan çıkmış olan bozuk inanç sistemleri hakkında şu yumuşak ve sevdirici cümleleri kullanılıyor:

"Musevilik ve Hıristiyanlıkta da doğruluk önemli bir ilkedir."

Arkasından, önce Allah kelamı olmaktan çıkmış olan Tevrat'tan sonra da İncil'den misaller verilip şimdiki bozuk Tevrat ve İncillerdeki bu ifadelerin değerlendirmesi de şöyle yapılıyor:

"İnsanlara doğru sözlü olmaları öğütleniyor."

Kitapta diğer dinler hakkında bilgiler vermek de unutulmuyor. Deniliyor ki:

"Hinduizm, Budizm ve Konfüçyüsçülük gibi dinlerde de doğruluk erdemli davranışlardandır."

Ve sıra geliyor değerlendirmeye:

"Gördüğünüz gibi doğruluk bütün dinlerin öğütlediği güzel bir davranıştır."

Talebelere sadece şu söylenmiyor:

"Doğruluğun sadece İslâm dininde olduğunu mu sanıyordunuz?"

Bütün dinler körpe dimağlara bu şekilde eşit birer iyilik kaynağı gibi anlatılırsa, bu körpe zihinler İslâm dininin farkını fark edebilirler mi? İslâm, kendilerine farklı anlatılmıyor ki anlayabilsinler!

Artık onların zihinlerinde İslâm da diğer dinler gibi bir din olup çıkacaktır. Din Kültürü kitabının öğüdü de o yönde olduktan sonra niye olmasın? İşte kitabın talebelere öğüdü:

"Bizler de yaşamımızda dinlerin bu öğütlerini dikkate alalım."

Dikkat! Dinimizin değil bütün dinlerin diyor. Talebeleri karma dinlere yönlendiriyor.

Hızını alamayıp bu tavsiyesini 105. sahifede de tekrarladıktan sonra bütün dinleri tekrar övüyor:

"Dinler canlıların yaşama hakkına saygılı olunmasını ister." (Sa: 112)

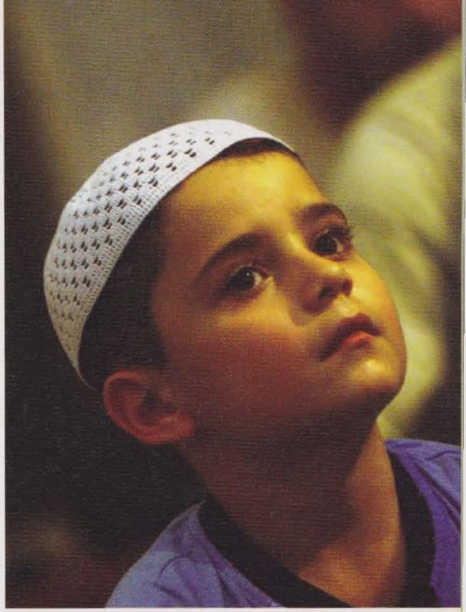
"Bütün dinler insanlara çalışarak kendi emekleriyle geçimlerini sağlamalarını öğütler." (Sa: 113)

"Musevilik ve Hıristiyanlıkta da yalancı tanıklık yasaklanır." (Sa: 115)

"İncilde ise "...Yalan yere ant etmeyeceksin..." denilerek yalancı tanıklık yasaklanmaktadır." (S:115)

Değerli okuyucu!

Hiç biri diğerinden ayrılmayarak bütün dinler aynı güzellikte anlatılırsa, hem köklü bir dini bilgiye sahip olmayan hem de yaşı müsait olmadığı için gerekli tecrübeden de mahrum olan 8. sınıftaki bir çocuk ne yapacaktır? **"Diğer dinler ne kadar iyilikten bahsederse etsin, Allah'ın gönderdiği bir din**

Bütün dinler körpe dimağlara bu şekilde eşit birer iyilik kaynağı gibi anlatılırsa, bu körpe zihinler İslâm dininin farkını fark edebilirler mi? İslâm, kendilerine farklı anlatılmıyor ki anlayabilsinler!

Bir Doğru Yanında İki Yanlış Veriliyor

7. sınıfın Din Kültürü kitabına bakıyorum. 14. sahifedeki şu doğru bilgi dikkatimi çekiyor:

Kur'ân, günümüze kadar değişmeden ulaştı.

Bu doğru bilgi güzel olmakla beraber, 6. sınıfta bunun tam tersi ve yanlış bilgi veriliyor. Zebur, Tevrat ve İncil hakkında deniliyor ki: **"Bu kitaplar günümüze kadar ulaşmıştır."**

Hâlbuki, günümüze kadar bozulmadan ulaşan sadece Kur'ân-ı Kerim'dir. Diğer mukaddes kitaplar ise insanlar tarafından değiştirildi. Zaten, diğer mukaddes kitaplar değiştirildiği içindir ki, Kur'ân hakkında **"Kur'ân değişmedi"** denilmiş... Ama ne acı ki, Turgay Yüce'nin hazırladığı 6. sınıf Din Kültürü kitabında bu hususta tamamen ters ve yanlış bilgi veriliyor. (Sahife: 98)

olmadıktan sonra ne kıymeti var. Geçerli olan Allah'ın dinidir" diyebilecek midir?
Maalesef diyemeyecektir. Nitekim diyemediğine de şahit olmaktayız. Bir hatırayla anlatayım:
2006-2007 öğretim senesinde, İstanbul/Ümraniye'de ikamet eden bir dostumun 5. sınıfta okuyan oğlu bir gün okul dönüşünde annesine, **"Anne! Hıristiyanlık da iyi dinmiş"** diyor. Hem dindar hem dini bilgiye sahip olan anne meseleyi derhal babaya anlatıyor ve gereken bilgi çocuğa usulüyle veriliyor da çocuk kurtarılıyor.
İlköğretim 4. sınıftan orta öğretim 12. sınıfa kadar okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitaplarını karıştırıp inançla ilgili konularda gözünüze takılan başlıkların altını okursanız, İslâm Ehl-i Sünnet îtikadına uymayan çok yanlış bilgilerle karşılaşırsınız. Bu durumda ister istemez üzülüp hüzünlenecek ve dertli dertli şöyle diyeceksiniz: **Bu kitaplarda ne ararsan bulunur, derde devâdan gayrı...**

Fotoğraflara Yüklenen Mesaj!

7. sınıf kitabının sahifelerini karıştırmaya devam ediyorum. Kitapta bazı insan fotoğrafları var, hepsi yabancı, hepsi sarışın, hepsi Avrupalı fotoğrafı! (Sa: 17, 23, 29, 73, 78, 79, 81, 82, 83, 84.)
10 fotoğraftan hiç biri Müslüman fotoğrafı değil. İyi ama ısrarın sebebi ne? İslâm âleminde Müslüman fotoğrafı bulunamadı da mı Din Kültürü kitaplarına sarışınların resimleri dolduruldu?!
Yanlış anlaşılmasın. Bu fotoğraflar, gayr-i Müslimlerle ilgili olup ta mecburen kullanılmış falan değil. Meselâ, **"Kur'ân, büyüklerimize sevgiyle yaklaşmamızı öğütler"** denilmiş, buna ait olmak üzere sevgi görüntülü Avrupalı bir anne-kız fotoğrafı konulmuş. **"Kur'ân, arkadaşlarımızla iyi ilişkiler içinde olmamızı öğütler"** denilmiş, Avrupalı çocukların resimleri konulmuş. **"Öğrenci, derslerini hiç aksatmadan düzenli bir biçimde çalışmalıdır"** denilmiş, ders çalışan Avrupalı bir kız fotoğrafı konulmuş. **"Allah, insanların birbirlerini sevmelerini ister"** denilmiş, yanak yanağa iki sarışın kız fotoğrafı konulmuş. **"Âile; anne, baba ve çocuklardan meydana gelir"** denilmiş, parkta görüntülenen neşeli bir Avrupalı âile fotoğrafı konulmuş. **"Âile üyeleri birbirlerine sevgiyle bağlıdırlar"** denilmiş, yine bir Avrupalı âile resmi konulmuş. **"Âilede işler yardımlaşma ile yürütülür"** denilmiş, Avrupalı tipinde iki çocuk fotoğrafı konulmuş. **"Âile üyeleri zor günlerde birbirlerine destek olurlar"** denilmiş, bu cümleye uygun Avrupalı bir âile fotoğrafı konulmuş. **"Çocukların başta gelen sorumluluğu derslerine çalışmaktır"** denilmiş, dersine çalışan sarışın bir çocuk fotoğrafı konulmuş. **"Âileler bakabilecekleri kadar çocuk sahibi olmalıdırlar"** denilmiş, iki çocuklu Avrupalı bir âile fotoğrafı konulmuş. **"Aile içi sorunlar, konuşularak karşılıklı anlayış içinde çözümlenmelidir"** denilmiş, Avrupalı bir baba-oğul fotoğrafı konulmuş.
(Bu kitabı Ahmet Ülkü Özden ve Ömer Yılmaz yazmış.)
Din Kültürü kitaplarındaki namaz fotoğraflarından da bahsedelim:
5. ve 6. sınıf Din Kültürü kitaplarında, namaz fotoğraflarındaki çocuklar Avrupalı tipinde değil. (5. sınıf, s: 47. 6. sınıf, s: 23-31) Fakat, iki kitapta erkeklere ait 13 namaz fotoğrafına yer verildiği hâlde, hepsinde başlar açık. Hâlbuki, erkekler namaz kılarken başlarının kapatılacağını namaz kılmayanlar bile bilir.
Kitaba namaz-niyazla ilgili fotoğraf konulacaksa, görüntünün düzgün olmasına dikkat edilmeli. Burada o da yok... Duâ yapılışını göstermek için bula bula sevimsiz bir fotoğraf bulup onu koymuşlar...
Oysa Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), **"Sevdiriniz, nefret ettirmeyiniz"** buyuruyorlar. Bu düşünceyle, üçü profesör 4 kişi tarafından hazırlanan 5. sınıf Din Kültürü kitabının 24. sahifesindeki duâ eden başı açık kız fotoğrafına lütfen ibretle bir bakınız!

Çocuğun eğitiminde ve gelişiminde

Oyunun Önemi

Şerife TORTOP
bilgi@arifandergisi.com

Oyun, çocuğun çalışması, işi olarak tanımlanmıştır. Çocuğun gerek bedenî, gerekse ruhî gelişmesinde zaruri bir ihtiyacı olan oyunun, çocuk eğitiminde oldukça ehemmiyetli bir yeri bulunmaktadır. Oyun, çocuk eğitiminde en güzel vasıta olduğu için çocuk eğitimini oyun, meşguliyet ve iş olarak tarif eden eğitimciler bile vardır.

Hz. Mevlâna, "Fihi Ma Fih" adlı eserinde konuyla ilgili olarak şunları söyler: "Oyun; çocuğu büyümeye ve olgunlaşmaya doğru çeken bir iç güçtür. Onu belli bir seviyeden daha olgun, daha akıllı bir seviyeye doğru çeker götürür. Birçok şey oyun heyecanı ile öğrenilir. Bedenin gelişmesi de oyun sayesinde normal seyrini izler."

Eğitimciler, çocukta potansiyel olarak mevcut olan bütün yetenek ve güçlerin fiile çıkıp gerçekleşmesinde en temel unsurun oyun olduğunu iddia etmişlerdir. Çocuğun oyuna olan ihtiyacını gıdaya ihtiyacı gibi hayatî görüp, oynayamayan çocuğun zekâ ve şahsiyetinin tam gelişemeyeceği fikrini savunmuşlardır.

Çocuklar, kendilerini en güzel oyunla ifade edebildikleri için, oyun bir yerde çocuğun lisanıdır. Bastırılmış olan duygular oyunla ortaya çıkar. Mesela annesine kızan bir çocuk, oyunda baba rolünü alarak annesini cezalandırır. Veya kardeşini kıskanan bir çocuk, elindeki oyuncak bebeği kardeşi kabul ederek dövmeye, gözünü çıkarmaya çalışır. Böylece çocuk, içindeki olumsuz duygularından kurtulup rahatlar ki, psikolojik hastalıkların çoğu bastırılmış, açığa çıkarılamayarak habisleşmiş duyguların bir neticesidir. Oyunun çocuğun ruh sağlığı için vazgeçilmez önemi bu yöndedir.

Ayrıca saldırgan ve kavgacı çocuklar özellikle boks, basketbol gibi çok enerji gerektiren oyunlara yönlendirilirse olumsuz davranışları, olumlu

Çocuklar, kendilerini en güzel oyunla ifade edebildikleri için, oyun bir yerde çocuğun lisanıdır. Bu nedenle eğitimciler, çocuğun oyuna olan ihtiyacını gıdaya ihtiyacı gibi hayatî görüp, oynayamayan çocuğun zekâ ve şahsiyetinin tam gelişemeyeceği fikrini savunmuşlardır.

Oyun çocuğun beden terbiyesini sağlayan en etkili araçtır. Oyun sayesinde yeni beceri kazanır; vücut daha sıhhatli gelişir, kan dolaşımı hızlanarak beyni besler ve sinir sisteminin daha iyi çalışmasını sağlar.

"Çocuğu, oynamayı men edip devamlı ders çalışmaya zorlamak onun kalbini öldürür, zekâsını iptal eder ve hayatının neşesini kaçırır. Sonunda çocuk dersten kurtulmak için hile düşünmeye başlar."

etkinliklerde eritilmiş olur.

Evi Dağıtırken Öğreniyorlar

"Oyun, çocuğun çocukluğunun bütün dönemlerinde en güzel öğrenme mekanizmasıdır." Faydalarına rağmen, oyunun önemini bilen, çocuğuna oyun imkânları hazırlayan, hele hele çocuklarıyla oyun oynayan annelerin sayısı çok azdır. Hâlbuki oyun aynı zamanda anne-çocuk iletişimini geliştirmede oldukça etkili bir araçtır. Annelerin en çok yakındıkları mevzu çocukların oyun için evi dağıtmalarıdır. Çocuklar biraz büyüyünce bu şikâyetler "Ders çalışacağına hâlâ oyun peşinde diye" devam eder.

Oyunun Faydalarını Kısaca Şöyle Özetleyebiliriz:

• Oyun çocuğun beden terbiyesini sağlayan en etkili araçtır. Oyun sayesinde organlar bol bol egzersiz yapar, yeni beceri kazanır; vücut daha sıhhatli gelişir, kan dolaşımı hızlanarak beyni besler ve sinir sisteminin daha iyi çalışmasını sağlar.

• Oyun zihin geliştiricidir.

• Oyun çocuğun kelime hazinesini artırır. Dil gelişiminde önemli faktörler arasındadır.

• Oyun çocuklar için boşalma, sorunlarını ifade etme ve çözme vasıtasıdır. Onun için çocuğun ruhî gelişiminde oyun en vazgeçilmez ihtiyaçtır.

• Oyun disiplindir, ahlâk eğitimidir. Zira çocuk oyun vasıtasıyla düzeni, kurallara uymayı, itaati, ihtiyacı olan yardımı, değişik cemiyetlerde davranış şekillerini öğrenir.

• Oyun çocuğun beş duyusunu geliştirir. İçinde yaşadığı dünyayı tanımasına yardım eder.

Hâlbuki İslam âleminin önde gelen eğitimcilerinden İmam-ı Gazâli (Hz.)'nin bu konuda annelere ve bütün eğitimcilere verdiği cevap oldukça dikkat çekicidir: "Çocuğu oynamayı men edip devamlı ders çalışmaya zorlamak onun kalbini öldürür, zekâsını iptal eder ve hayatının neşesini kaçırır. Sonunda çocuk dersten kurtulmak için hile düşünmeye başlar."

Oyunla Geleceğe Hazırlanıyorlar

"Çocuk için hayat oyunla güzeldir." "Oyunsuz hayat anlamını yitirir."[1] Çocuk oyunları ve oyuncaklarıyla ayrılmaz bir bütünlük içindedir. Çocuklukta oyun ile gerçek hayat arasındaki çizgi henüz çizilmediği için oyun, çocuğun gerçeğidir ve bizim gerçeklerimiz çocuğun görüşüyle gerçeklik oranı düşük birer oyundur.[2]
Çocuk tam bir enerji deposudur. Gelişme ve büyümeye harcanandan arta kalan yoğun enerjiyi çocuk, oyun etkiliği içinde kullanarak bunun oluşturduğu baskıdan kurtulur.
Bu enerji dağınık, bir amaca yönlendirilemeyen ve düzensiz olduğu için çocuk bununla ancak oyun etkinliği içinde başarı sağlayabilir. Böylece bu düzensiz enerjisini oyun faaliyeti içinde kullanmasını öğrenerek gelecekte alacağı rol ve görevlerine hazırlanmış olur.
Mesela bebeklerine annelik yapan, ninniler söyleyen bir kız çocuğu aslında gelecekteki asli görevinin hazırlığı içindedir.
Aynı şekilde okul öncesi çağda oğlan çocuklarının, araba, tren, uçak gibi ulaşım aracı oyuncakları çok sevdiklerini ve inşâ etme, üretme, malzemeyi şekillendirme gibi etkinliklere kızlardan daha fazla ilgi gösterdiklerini görüyoruz. Bunlar da geleceğin mimarları, mühendisleri, işçileri, usta başıları olarak ilk talimlerini yapmaktadırlar.
"Unutulmamalı ki çocukluğunu yaşayamayan çocuk, yetişkin olma yolunda büyük eksikliklerle beraber girmiş demektir."

Dipnotlar:
1- Altınköprü, Tuncel, Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır? Hayat Yayınları, s. 56, 48. Eğitim Dizisi, İstanbul 2000
2- Altınköprü, Tuncel, a.g.e s. .47

İstanbul, 'Hangi Kültürün' Başkenti Olacak?

> AB Komisyonu tarafından İstanbul'un 2010 yılı için 'Avrupa Kültür Başkenti' olarak seçilmesi, MÜSİAD İletişim Komisyonu ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Müdürlüğü'nün ortaklaşa düzenlediği "İstanbul'un Taşı Toprağı Kültür" konulu sempozyumda tartışıldı. "AB, Kültür Başkenti olarak İslâm şehri İstanbul'u değil, Helenik İstanbul'u görmek istemiştir" vurgusunu yapan Panelist Akif Emre, "İstanbul, hangi kültürün başkenti olacak?" sorusunun Türk kamuoyu tarafından bütün detaylarıyla tartışılması gerektiğini söyledi.

Avrupa Kültür Başkenti fikri, ilk kez 1985 yılında dönemin Yunanistan Kültür Bakanı Melina Merkuri tarafından ortaya atıldı. Aynı yıl AB Konseyi, projenin kapsamını belirledi ve uygulamaya koydu. 1985'ten 2000 yılına kadar AB'ye üye olan ülkelerin kentlerinden biri Avrupa Kültür Başkenti olarak seçildi. 2000 yılına gelindiğinde, yeni binyıl nedeniyle Avrupa Kültür Başkenti unvanı hem birden fazla kente, hem de AB adayı olan ülkelerin kentlerine de verilmeye başlandı. Daha önce bu unvanı Atina (Yunanistan), Floransa (İtalya), Amsterdam (Hollanda), Berlin (Almanya), Paris (Fransa), Madrid (İspanya), Lizbon (Portekiz), Selanik (Yunanistan), Brüksel (Belçika) gibi kentler almıştı. AB Konseyi, geçtiğimiz yıl 2010 için İstanbul'un 'Avrupa Kültür Başkenti' olması yönündeki başvuruyu onayladı. İstanbul'un tanıtımına katkı yapacağı ve turizm gelirlerini artıracağı öngörüsüyle konu Türk kamuoyu tarafından ön kabulle karşılandı ve derinlemesine tartışılamadı. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) İletişim Komisyonu ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Müdürlüğü'nün ortaklaşa düzenlediği "İstanbul'un Taşı Toprağı Kültür" konulu sempozyum, bir nebze olsun konuyu gündeme taşıdı. En azından, "İstanbul, hangi kültürün başkenti olacak?" hayatî sorusunu tekrar hatırlattı. 27 Ekim 2007 Cumartesi günü gerçekleştirilen etkinlik kapsamında iki panel vardı. Öğleden sonra düzenlenen panelin son konuşmacısı Yeni Şafak Gazetesi'nden Akif Emre'ydi.

Doğru Cevaplar İçin Doğru Sorular

Kültür Bakanı Ertuğrul Günay'ın da konuşma yaptığı günün son konuşmacısı Akif Emre'ydi, ancak bize göre meselenin bam teline de o dokundu. Çünkü onun dışındaki konuşmacılar ağırlıklı olarak konuya tarihî, turistik

Gazeteci Yazar Akif EMRE

İstanbul'un Avrupa Kültür Başkenti müracaatında Egemen Bağış'ın yaptığı bu açıklama Avrupa medeniyeti ile kurulan ilişki dolayısıyla İstanbul'un, hangi kültür ve medeniyet havzası referans alınarak anlamlandırıldığını gösterir. Var oluş imkânını Helenik gelenekle meşrulaştıran bir şehrin farklı ve özgün kültürel (şehir) özelliğinden dolayı değil Avrupa kültür/üne izafe edilmesinden dolayı kültür başkenti unvanı veriliyor.

ve ekonomik açıdan yaklaşırken Akif Emre hayatî soruyu soruyordu: "İstanbul, hangi kültürün başkenti olacak?" Esasında Akif Emre bunu ilk defa yapmıyordu. Konuyla ilgili olarak geçtiğimiz yıl iki makale yazmış ve farklı noktalara dikkat çekmişti. 2010'a doğru yol alırken daha da güncellenmesi ve tartışılması gereken konuyla ilgili doğru soruların sorulması ve doğru cevapların verilmesi için Akif Emre'nin yazılarını tekrar hatırlamakta fayda gördük. Zaten konuşması da aynı minval üzereydi. 13 Nisan 2006 tarihli Yeni Şafak Gazetesi'nde, "Kültür başkenti olan hangi İstanbul?" sorusuyla başlayan makalesinde Akif Emre şunları kaydediyordu; "AB jürisinin İstanbul'u 2010 yılı Avrupa Kültür Başkenti seçmesi üzerine yapılan açıklamalar, bu şehrin, Türkiye için olduğu kadar Avrupa için de ne anlam ifade ettiği konusunda yeniden düşünmenin bir var oluş meselesi olduğunu hatırlatıyordu adeta. Her ne kadar girişimi yürüten STK temsilcilerinden en tepedeki resmî yetkililere kadar herkes, İstanbul'un Kültür Başkenti olması durumunda tarihî mirasın korunmasına, turizme yapacağı katkılara değinseler de yüzleşmek zorunda olduğumuz husus; şehir ve medeniyet ekseninde, bizim için İstanbul'un anlamıdır.

Avrupa Birliği açısından şehir, 'Avrupa toplum modeli'nin uygulama alanı olarak temel politikaları arasındadır. Bu açıdan bakınca Avrupa toplum modeli ve bu toplum modelini besleyen uygarlık projesi olarak AB ve daha genel anlamda Avrupa'nın kültürel değerleri ile şehir ilişkisini kurmadan İstanbul'a biçilen anlam anlamlandırılamaz. Sorun, kaç turistin geleceği gibi pragmatik söyleme indirgemeden, kendimizle yüzleşmemizi gerektiren, tarihî derinlik isteyen bir duruşla İstanbul'un anlamlandırılması sorunudur.

Tarihi derinlikte kaybolmak yerine, sondan başlayarak, mesela Avrupa Kültür Başkenti olmanın Avrupa açısından ne anlam ifade ettiği sorusunu sormak bile pek çok konuyu aydınlatabilir. Bu noktada önemli sorunun, 'Kültür Başkenti' olmakla 'Avrupa Kültür Başkenti' olmak ayrımının ne olduğudur. Yani Avrupa kültürünün başkenti mi seçiliyor yoksa farklı da olsa kültürel derinliği olan bir şehir mi aranmaktadır? Bu zamana kadar Kültür Başkenti seçilen şehirlere bakıldığında, doğal olarak Avrupa kültür mirasını taşıyan, temsil eden şehirler seçildi. Avrupa toplum modelinin hayata geçirildiği mekân olarak şehirlerin seçiminde bu kültürel derinliğin aranmaması çelişki olurdu.

İşi daha da kolaylaştırmak için, İstanbul'un hangi özelliklerinden dolayı Avrupa Kültür Başkenti olmayı hak ettiği sorusuna, aday olmak için başvuran girişimin nasıl bir cevap verdiğine bakalım. "İstanbul'un 2010 AKB adaylığı çerçevesinde AB Komisyonu'na sunulan dosyada, ünlü filozof Aristo'nun evrenin dört temel unsuru olarak gösterdiği toprak, su, hava ve ateş düşüncesinden esinlendi. Dosyada kullanılan benzetmede toprağı İstanbul'un kültürel zenginliğini yansıtan tarihi eserler, suyu İstanbul Boğazı ve Haliç, havayı minareleriyle çan kuleleriyle dini zenginlik ve hoşgörü, ateşi de gençlik, teknoloji ve modern sanatlar temsil etti." İstanbul'un Avrupa Kültür Başkenti müracaatında Egemen Bağış'ın yaptığı bu açıklama Avrupa medeniyeti ile kurulan ilişki dolayısıyla İstanbul'un, hangi kültür ve medeniyet havzası referans alınarak anlamlandırıldığını gösterir. Var oluş imkânını Helenik gelenekle meşrulaştıran bir şehrin farklı ve özgün kültürel (şehir) özelliğinden dolayı değil Avrupa kültür/üne izafe edilmesinden dolayı kültür başkenti unvanı veriliyor. Zaten İstanbul adına yapılan müracaat dosyasının ayrıntılarına bir göz atanlar bir Osmanlı/İslâm şehri İstanbul'un yerine hangi

sıfatların öne çıkartıldığını görerek hükümet ve STK'ların medeniyet algısını ve bilinç kaymasının boyutlarını dehşetle göreceklerdir.
İstanbul, Osmanlı fethinden önce de vardı; pagan Roma'dan Hristiyan Bizans'a uzanan çizgide bir miras devraldık. İslâm medeniyetinin kendinden önceki tarih ve medeniyetleri dışlamayan, kuşatıcı özelliği İstanbul için de geçerlidir. Osmanlılar fetihle birlikte yeni bir İstanbul kurdular. Kendinden önceki medeniyet ve birikimi yok saymadan, imha etmeden dönüştürmesini bildiler. Köhne bir Bizans şehrinden yeni ve farklı bir medeniyet kurdular. Bugün İstanbul diye bir şehir varsa o da Osmanlı sayesindedir ve tarihin tanık olduğu bu en muhteşem şehre karakterini veren de Osmanlı medeniyeti olmuştur.
Avrupa Kültür Başkenti olmayı parmak hesabıyla turist saymaya indirgeyerek İstanbul'a, İstanbul'un tarihi mirasına sahip çıkılmaz. İstanbul'un temsil ettiği medeniyeti yok sayarak, inkâr ederek ödüllendirmek onun tarihi misyonunu inkâr etmek demektir.
AB, Kültür Başkenti olarak İslâm şehri İstanbul'u değil, Helenik İstanbul'u görmek istemiştir."

Türkiye İçin İstanbul'un Anlamı Nedir?
8 Haziran 2006 tarihli Yeni Şafak Gazetesi'nde, "İstanbul'a Nasıl Bakmalı?" başlıklı ikinci bir makale kaleme alan Akif Emre, "…Yoksa Avrupa kültürüyle ilişkisi oranında bir değer yüklenen İstanbul mu seçilmektedir? Türkiye için İstanbul'un anlamı nedir? Bizler hangi kültürün, hangi birikimin temsilcisi olarak İstanbul'u Avrupa kültür başkenti olmasını istemekteyiz?" diye soruyordu.
Fatih'in İstanbul'u fethetmesiyle başlayan dönemle birlikte Türklerin şehri yeni ve farklı bir medeniyetin merkezi haline getirdiğine dikkat çeken Akif Emre, makalesine şöyle devam ediyor, "…Bugün İstanbul'a anlam veren kültürel zenginliğini bu medeniyet eksenli kurucu misyonunda aramak zorundayız. Bir Osmanlı/İslâm şehri olarak İstanbul'un doğu-batı karşılaşmasındaki oynadığı rol tam da bu noktada yani Osmanlı medeniyetinin bir tezahürü, bir İslam şehri olmasında yatmaktadır. Döneminin Avrupa başkentleriyle karşılaştırdığımızda ötekini dışlayan tek kültürlü yapısı yerine çok kültürlü, çok etnisiteli yapısını bu Osmanlı değerler sistemine borçludur. Eğer İstanbul bir Osmanlı şehri olarak kurucu rol oynamasa, tarihe aktör olarak müdahil olmasaydı Bizans ve onun devamı pek çok unsur varlığını koruyamayacak, şehir kültürel zenginliğe sahip olamayacaktı…
Özür dilemeci bir tavırla Osmanlı ve Türk İstanbul'u yok sayarak, daha çok donmuş Bizans mirasının öne çıkarılması girişimleri bu şehir üzerindeki siyasal, kültürel, tarihsel aidiyetimizi tartışmaya açmak, anlamına gelebilir."

MÜSİAD Genel Başkanı
Dr. Ömer BOLAT

Osmanlı Eserleri Yok Sayılmasın

Medya ile kültür çevreleri arasındaki kopukluğu gidermek üzere "İstanbul'un Taşı Toprağı Kültür" konulu sempozyumu düzenlediklerini belirten MÜSİAD Genel Başkanı Dr. Ömer Bolat, 2010'un ekonomik olduğu kadar kültürel bir boyutu da bulunduğunu vurgulayarak şöyle devam etti: "Kültür ve medya çevreleri ortak idrak, ortak hassasiyet ve ortak hareket içerisinde bulunmalıdırlar. Kültür kavramına çok geniş bir perspektiften bakarken kültürün millilik şuuru gerçeğini hatırlamamız gerekir. Bizlerin kökleri çok sağlam temellere dayanan büyük bir kültür mirasımız bulunmaktadır. Elbette 2010 süreci için yapılan çalışmaları ekonomik olduğu kadar kültürel mirasımızın korunması açısından da değerlendirmek durumundayız. Bu sebeple; İstanbul'un zengin tarihi mirasının gün ışığına çıkartılması çalışmaları sadece Roma ve Bizans eserleri ile sınırlı kalmamalıdır. Dünya mirasını korumak için yapılan çalışmalarda Osmanlı eserlerinin yok sayılması, görmezden gelinmesi büyük bir yanlışa ortak olmak anlamına gelmektedir. İstanbul'a güzellik, estetik ve zenginlik katan kendi medeniyetimize ait eserleri de en az diğerleri kadar önemsemeli, aynı özeni göstermeli ve sahip olduğumuz değerleri en iyi şekilde korumalıyız."

Kâr maksimizasyonu önceleyen ve ahlâki değerleri yok sayan bir ekonomik sistemin İslâm'la uzlaşamayacağını belirten ASKON Genel Başkanı Mustafa Koca, "Kapitalizm, bir kısım gerekçeler uydurularak, belki birileri tarafından İslâmileştirilebilir. Ancak böyle düşünen şahıs olsa olsa Müslüman Kapitalist olur ki bunun da İslâm'la bir ilişkisi olmaz" uyarısında bulundu. Faiz temelli Mortgage sisteminin çökmesiyle en büyük zararı fakirlerin göreceğini kaydeden Mustafa Koca, hedeflerini, "Zenginliğe evet, ancak Haklı olarak edinilmesi şartıyla" diye açıkladı.

ASKON'un hedefi

HAKLI ZENGİNLİK

Genelde dünyada, özelde ise ülkelerde kişi başına düşen milli gelir her geçen gün artmasına rağmen yoksulluğun önüne bir türlü geçilemiyor. Çünkü 'Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler' ilkesine göre hareket eder olduktan sonra helal-haram ayrımı gözetilmez oldu. Sadece sonuca bakılır oldu, nasıl yaptıkları ve geçtikleri ise hiç dikkate alınmadı. Sonuç olarak bereket ortadan kalktı ve zenginler de fakirlikten yakınmaya başladılar. Hiçbir kurala, kaideye bağlı olmaksızın zenginleşme yarışı insani değerlerin aşınması pahasına tüm hızıyla sürerken Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON), beslendiği medeniyetten mülhem, 'Haklı Zenginlik' kavramını yeniden gündeme getirdi. "Zenginliğe evet, ancak Haklı olarak edinilmesi şartıyla" diyen ASKON Genel Başkanı Mustafa Koca'ya merak edilenleri ve 'Haklı Zenginlik' ile neyi amaçladıklarını sorduk:

İslâm Medeniyetinin yayılmasında tüccarın büyük öneme sahip olduğunu biliyoruz. 'Maddi Medeniyet-Kapitalizm' in oluşması ve gelişmesine de Burjuvazinin öncülük yaptığını görüyoruz. Bu zaviyeden baktığımız zaman medeniyetimizin yeniden ihyasında ASKON' un misyonu ve çalışmaları nelerdir?

Geçmişe baktığımızda gördüğümüz bir kısım ilginç gerçekler var. Bunların etki gücü hâlâ devam etmektedir. İslâm Mekke'de, Arabistan'da doğmuş bir dindir. Ancak kendi çevresine, Afrika'ya, kuzeye ve kuzey batıya doğru askerî seferlerin varlığını biliyoruz. Fakat bu bölgelerden çok uzaklarda olan yerler var ki, bugün hâlâ buralarda

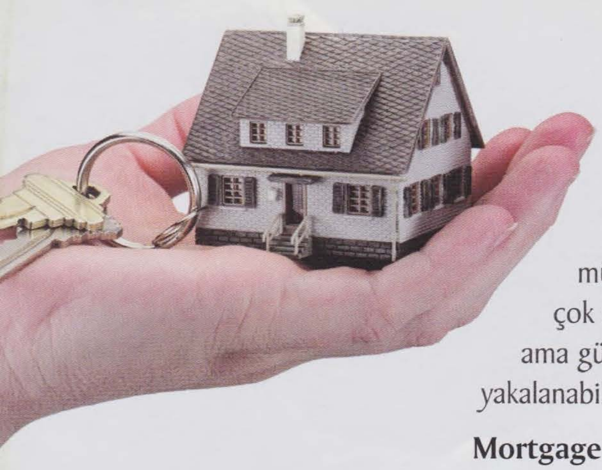
ASKON Genel Başkanı
Mustafa KOCA

milyonlarca Müslüman yaşamaktadır. Buralara ne asker gitmiştir ve ne de bir İslâm İmparatorluğu hâkimiyeti söz konusu olmuştur. Peki, öyleyse bunun sırrı nedir?
İşte bu bölgelerin başında Güney ASYA ve Orta Asya gelmektedir. Buralarda bugün var olan milyonlarca Müslüman'ın varlık sebepleri, o zamanda ticari açıdan cazip olan bu bölgelere giden Müslüman tacirlerin doğru hayat performansı böyle müthiş bir İslâmlaşma etkisi bırakmıştır. Sonuç hiç şüphesiz yüzyıllara baliğ bir bereketi ortaya çıkarmıştır.
Bu durum, bütün Müslümanlar için bir örnektir. Hem de çok güzel bir örnektir. Sade bir şekilde dinini doğru yaşayan bir Müslüman'ın en etkili tebliğcilerden daha etkili sonuçlar alması mümkündür. Bu hakikaten muhteşem bir hadisedir. 'İnanıldığı gibi yaşanıldığında' böyle sonuçlar her zaman karşımıza çıkacaktır.
Bizler ASKON olarak böyle bir heyecanı ve ideali hedefimize koymuş olmakla birlikte, o performansı gösterip gösteremediğimiz tartışılabilir. Ama kesin olan bir şey var ki, bizler de bu anlayışı kabullenen ve gerçekleştirme azmi olan insanlarız. Rabbimizden diliyoruz ki bizlere de böyle güzellikler nasip etsin.
Hiç şüphesiz ASKON mensubu arkadaşlarımız, böyle bir duygu ve prensiple ticari hayatlarını organize etmek için çaba gösteriyorlar. Hayatın farklı açılardan karışık ve olumsuz etkileyici unsurlarının geçmişe göre çok daha yüksek olduğu bir zamanı yaşıyoruz. Ancak inşallah bu karmaşadan da yine hakikat parıltıları neşvünema bulacaktır.

"Haklı Zenginlik" söyleminizin gerekçesi ve amacı nedir? Bu anlayışı hâkim kılmak için neler yapıyorsunuz?

"Haklı Zenginlik" sizin de dikkatinizi çektiği gibi kendini ifade eden bir güzel slogan haline gelmiştir. ASKON bir işadamları derneğidir. Para ile uğraşan, üreten, satan, alan ve zenginleşme hedefi olan insanların bir araya geldiği bir örgüttür. Ancak aynı alanın kapitalist felsefeyle çok yakın bir zemini bulunmaktadır. Bu yakınlık tarafımızdan tehlike olarak algılanıyor. Zira üretme biçiminizde, tüketme biçiminizde, harcamalarınızda, iş organizasyonlarında, para tasarruflarında, ya da karşılıklı ilişkilerde ortaya farklı bir tavır koyamaz, büyük ve kötü emsalleri tekrar ederseniz o zaman sizler de kapitalist olursunuz. Bu kapitalizm bir kısım gerekçeler uydurularak, belki birileri tarafından da İslâmileştirilebilir. Hatta böyle bir benzerliği, namaz oruç, zekât veya umre gibi ibadetlerle farklılaştırdığını düşünenler de olabilir. Ancak hakikat bu değildir. Böyle düşünen şahıs olsa olsa Müslüman Kapitalist olur ki bunun da İslam'la bir ilişkisi olmaz.
Aslında İslâm tezinin belki de en büyük itirazı kapitalizme karşıdır. Temelinde, kâr maksimizasyonu bir numaraya yerleşmiş ve ahlâki değerleri yok sayan bir ekonomik teraküm ve organizasyon mekanizması nasıl İslami olabilir ki? Zenginliğe evet, ancak Haklı olarak edinilmesi şartıyla. Temelinde İnsan Hakkı ihlali olmayan ve asla kimsenin (Müslim-gayri Müslim) hakkını gasp etmeyen bir sistemle oluşmuş bir zenginliktir bizim iddiamız. Bu da çok ayırıcı özellikler taşır. Bunun için uğraşıyor, mücadele ediyor ve buna

İslâm tezinin belki de en büyük itirazı kapitalizme karşıdır. Temelinde, kâr maksimizasyonu bir numaraya yerleşmiş ve ahlâki değerleri yok sayan bir ekonomik teraküm ve organizasyon mekanizması nasıl İslami olabilir ki?

inanan insanların sayısının çoğalması, inanan insanların örgütlenmesi için mücadele ediyoruz. İşimizin çok zor olduğunun farkındayız ama güzellikler ne zaman kolay yakalanabildi ki?

Mortgage krizinin global buhrana dönüşebileceği endişesi yaşanıyor. Bu krizden de hareketle faiz temelli global ekonominin sürdürülebilirliğini nasıl yorumluyorsunuz?

Hiç şüphesiz şu anda yeryüzünde hâkim olan sistem, faiz temelli bir ekonomik sistemdir. Faiz ise İslâm'ın ilginç bir şekilde, bütün modern izahlara ve kaçınılmaz iddialara rağmen, meydan okurcasına kendi iddiasını sürdürmeye devam etmektedir. Faiz paylaşımı önleyici bir mekanizmadır. Kredi olmayan bir varlıktan peşin pay talep etme düzeninin adıdır. Dolayısıyla mutlaka ezici ve sömürücü bir fonksiyon icra etmektedir. Ekonomi zannedildiği gibi kendi kuralları ile hayatta berdevam olabilse o zaman teorilerin geçerliliğini, ya da geçersizliğini görme şansımız olabilir. Ama bu sistemlerin belirli yerlerde kontrol noktaları ve sahipleri var. Düzenin devam etmesini sağlayacak tedbirleri alıyor ve devamlılığı için yeni yeni mekanizmalar, düzenler oluşturabiliyorlar. Bu yüzdendir ki, kendisini müstakil bir sürdürülebilirlik testine tabi tutamıyoruz. Çöken sistemlerle yığınla mağdur üretiliyor, adına kriz deniyor ve ardından benzer bir uygulama için tekrar devreye giriliyor. Mortgage sistemi çökse, fakir ve ödeme zorluğu yaşayan insanlar en fazla sıkıntıyı çekenler olacak. Fakat kapital sahipleri biraz zarar görse de ellerinde mülkler olabilecektir.

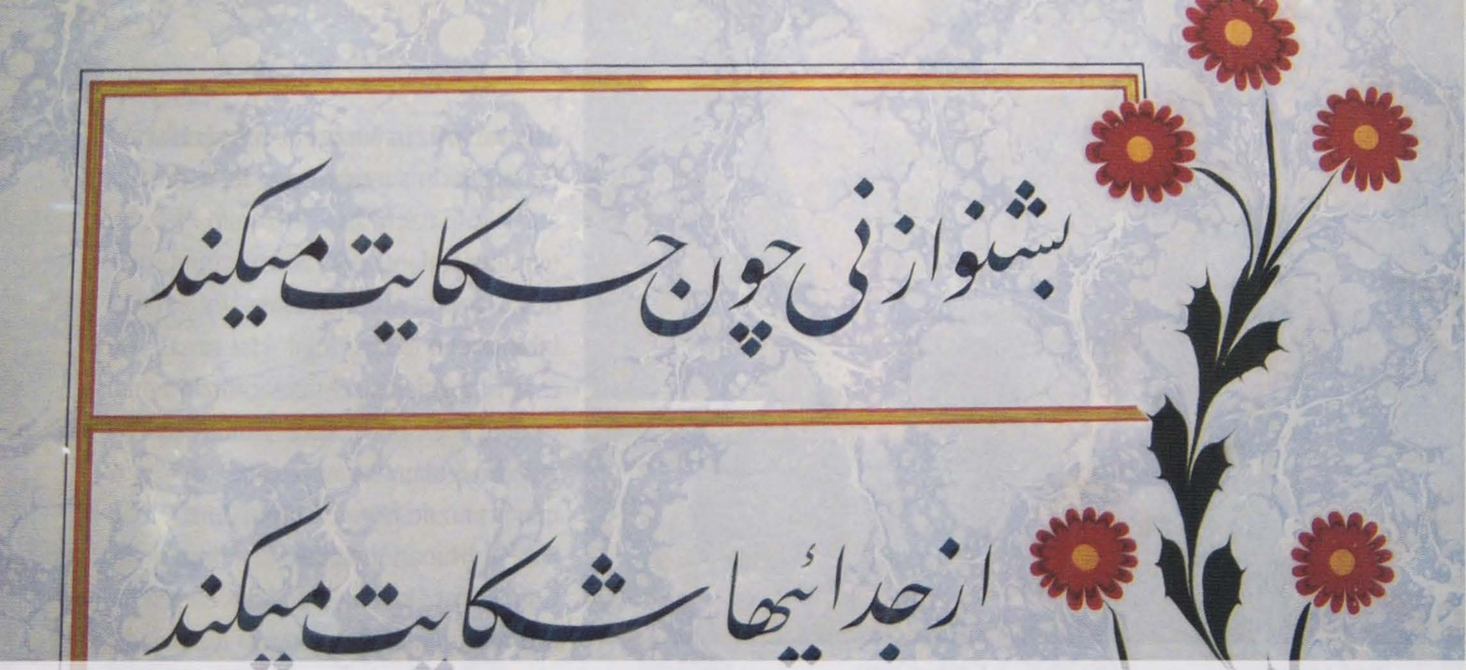
Ya da bir dönem dünyanın bir bölgesi krize girerken, bir başka dönem başka bölge krize sokuluyor ve böylece global sistem tam olarak çökmekten kurtuluyor.

Mevlâna'nın Özünde Şeriat Var

Bu sene Mevlâna yılı kutlanıyor. Mevlana'nın mesajı bir iş örgütü olarak ASKON için ne ifade ediyor?

Aslında bu fevkalâde güzel bir fırsattır. İslâm'ın doğru ve güzel temsil edilmesi ve tebliğ edilmesi için evrensel düzeyde bir fırsat. Mevlâna mesajının özünde de Şeriat fikri vardır. Semâ'daki sabit olan ayak, Kur'ân'a dayalı İslâm'ı temsil etmektedir. Dönen ve dolaşan ayak ise evrene hitabı anlatmaya çalışmaktadır. Sırtını sağlam bir şekilde İslâm'a dayayan Mevlâna korkusuz bir şekilde bütün insanlığı kendi çekim merkezine davet etme cesaretini göstermektedir. Çünkü dayanakları sağlam ve evreni okuma becerisi hakikat penceresindendir. Dolayısıyla 'Ne olursan ol yine gel' demesi de bu güvenin bir muhteşem meydan okumasıdır. Ancak bu meydan okuma öyle tatlıdır ki, asla hiçbir gönlü, egoyu, benliği incitmeyi öngörmez. Yanlış yapsa da, tövbeyi bozsa da hor görmez. Nasıl ki, her şeyi bilen Allah, bütün isyanlara rağmen, rahmetini kimse üzerinde eksik etmeden, yaşama ve idame fırsatlarını yaratmaya devam ediyor, işte öyle. Şimdilerde Semâ folklorik bir anlamla anılmış olsa bile, işin içine samimi olarak giren insanların merkeze doğru, birliğe doğru, tevhide doğru, hakikate doğru yöneldikleri kesindir. Bu büyük bir fırsattır. Sonunda ABD'de en çok okunan şair, Londra'da binlerce insanın takip ettiği Semâ temel tezi olarak işlemektedir; Tevhid tezini.

Aslında her alanın Mevlana'sı olmalı ve onun gibi İslam'ı sevdirebilmeliyiz. Mesela biz de faizsiz bir mekanizmayı farklı güzelliklerle insanlara anlatabilsek, gündem yapabilsek. Her hâlde çok güzel olurdu. Onun ötesinde ülke tanıtımı, turizme olan katkıları işin daha basit getirileridir. Çok da irdelemeye değer gözükmemektedir.

Hüsn-ü Hat Buluşması

Gelecek İçin Ümitlendirdi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Kültür Müdürlüğü tarafından Türkiye'de ilk kez düzenlenen "Hüsn-ü Hat Buluşması", hat sanatının geleceğine dair ümitleri artırdı. 28 Ekim 2007 Pazar günü yaz saati uygulamasına göre saat 11.00'de başlayacağı duyurulan organizasyonla ilgili yaşanan talihsizliklere rağmen katılımın yoğunluğu ve ilginin sürekliliği dikkate değerdi. Konuyla ilgili düzenlenen panelde hat üstatları hat sanatının ehil olmayanlar tarafından yozlaştırıldığından yakınsalar da, aynı gün Avrasya Maratonu organize edildiği için birçok yolun kapalı olmasına rağmen etkinliğe yoğun katılımın gerçekleşmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirildi. Yollar araçlara kapalı olduğu için uzun bir mesafeyi yürüyerek Cemal Reşit Rey Konser Salonu'na ulaşanları ikinci bir sürpriz bekliyordu. Trafik yüzünden katılımcılar gelemediği için etkinliğin saat 13.00'e ertelendiği bilgisi verildi. Yaz saati uygulamasına göre saatlerin geri alındığını fark etmeyenler için daha da uzun bir zaman programı beklemek gerekiyordu. Bütün bunlara rağmen insanlar etkinliği sabırla beklediler. Salonun önemli kısmı dolmuştu ki, açıkçası son zamanlarda böyle doluluğa şahit olmamıştık. Bize göre artan bu ilgide İSMEK gibi kursların etkisi yabana atılamaz. Gerçi hattatlar bu kursların sanatları yozlaştırdığından yakınıyorlar, fakat artan ilgi nedeniyle zaman içinde standartlar yükselecektir. Böylelikle yeni yeteneklerin ortaya çıkma şansı artacaktır.

'Meslek Kuruluşu' Müjdesi

Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanı Hüseyin Öztürk'ün açılış konuşmasıyla başlayan buluşma, panelle devam etti. Başkanlığını Uğur Derman'ın yaptığı panelde; Hüseyin Kutlu, Savaş Çevik, M. Hilmi Şenalp, Cahide Erel, Hüsrev Subaşı, Ali Rıza Özcan, Semih

Türkiye'de ilk kez organize edilen "Hüsn-ü Hat Buluşması", hat sanatının geleceğine dair ümitleri artırdı. Konuyla ilgili düzenlenen panelde hat üstatları hat sanatının ehil olmayanlar tarafından yozlaştırıldığından yakınsalar da, Avrasya Maratonu yapıldığı için birçok yolun kapalı olmasına rağmen etkinliğe yoğun katılımın gerçekleşmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirildi. Katılımdan cesaret alan hat üstatları, bu buluşmanın bir başlangıç olduğunu ve uygulama standartlarını yükseltmek için dernek-vakıf gibi meslekî kuruluş kurma müjdesi verdiler.

"Gümüş Lale" ödülü bu yıl Geleneksel Sanatlar Derneği tarafından en yaşlı hattat olması ve hat sanatına olan katkıları dolayısı ile Hasan Çelebi'ye verildi.

İrteş ve Fevzi Günüç tebliğler sundu. Bütün tebliğleri dikkatle takip eden dinleyiciler, ilginç sorularıyla paneli zenginleştirdiler. Hat sanatındaki yanlış uygulamaların bu sanatla ilgili mesleki bir kuruluşun bulunmamasından kaynaklandığını belirten bir dinleyicinin, "Her türlü sektörün, mesleğin derneği, vakfı var, ancak hattatların yoktur. Hattatların haklarını koruyacak, meslek standartlarını yükseltecek vakıf ve dernek gibi bir meslek kuruluşu ne zaman kurulacak?" şeklindeki sorusu üzerine panelist hattatlar zamanın geldiğini işaret ettiler. Yaklaşık 30 hattatın katılımıyla bir gün önce (27 Ekim Cumartesi) Türk hattatlarının piri olan Şeyh Hamdullah'ın Karacaahmet Kabristanında bulunan kabrini ziyaret ederek ortak hareket etmeye başlamalarının bir başlangıç olduğuna dikkat çeken katılımcılar, 'Hattatlar Meslek Kuruluşu' ile ilgili olarak önümüzdeki günlerde sürpriz gelişmelerin yaşanacağını müjdelediler.

Ustalara "Gümüş Lale"li Vefa

Panel sonundaki soru cevap kısmından sonra ilki 2006 yılında Ebru sanatının yurt içinde ve yurt dışındaki tanıtımına olan katkılarından dolayı ebru sanatçısı Hikmet Barutçugil'e verilen "Gümüş Lale" ödülü bu yıl Geleneksel Sanatlar Derneği tarafından en yaşlı hattat olması ve hat sanatına olan katkıları dolayısı ile Hasan Çelebiye verildi. Ödülü panel sonunda İBB Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanı Hüseyin Öztürk'ün elinden alan Üstad Hasan Çelebi'nin teşekkür konuşması uzun süre alkışlandı.

Mimarimizin Vazgeçilmezi: Hat

Panelistlerin sunumundan da iyice anlaşıldığı üzere hat sanatının uygulama alanı, evlerimizin duvarlarında asılı bulunan tablolardan ibaret değil. Hat sanatı, esasında geleneksel mimarimizin vazgeçilmez bir unsuru. Bunun en güzel uygulamalarını özellikle dînî mimarimizde görmek mümkün.

Hat ve Mimari ilişkisini Rüstempaşa Camii örneğini baz alarak inceleyen Murat Sülün'ün bu konuda yazdıkları okunmaya değer. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından basımı yapılan Rüstempaşa Camii isimli eserin, "Kur'ân-ı Kerim – Hat – Sanat – Mimari İlişkileri" başlıklı bölümünde Murat Sülün'ün kaydettiklerini önemine binaen aşağıda dikkatinize sunuyoruz: "Türk medeniyetinin ruhu Kur'ân-ı Kerim'dir. Türk toplumunun Kur'ân'la ilişkileri istenen düzeyde olmamasına rağmen, Kur'ân-ı Kerim yine de Türk kültürünün en güçlü sembollerinin başında gelmektedir. İslâm sanatının kökeni Kur'an'ın içerdiği hakikatlerde ve Muhammedî bereket pınarlarından akan nebevî özün manevî gerçekliğinde aranmalıdır.[1] Kur'ân-ı Kerim Müslümanların estetik ve hissî yönelişlerini etkilemiş; edebî, görsel ve sesle ilgili sanatlarına yön vermiştir. Kur'ân ayetleriyle bezenen İslâmî çalışmaları Kur'ân-î bir estetik kazanmıştır.[2]

İslâm sanatları denilen mozaik öyle bir vahdet oluşturmaktadır ki bu mozaiğin parçaları birbirleri ile organik bir bağ içindedir: Her hattat genellikle sanat hayatında bir Mushaf yazmıştır; bu elyazması, tezhip edilip ciltlendikten sonra, nihayet hafızların dilinde ve gözünde bir musikî olarak kubbelerde çınlamıştır.[3] Bu bakımdan, İslâmî

sanatların gelini olarak tanımlanan[4] hat sanatında ise Kur'ân'ın nüfuzu eşsiz ve vasf edilemeyecek bir derecededir. Türk mimarîsinde yapının gerçek karakterini, kimliğini ortaya çıkaran unsurların başında hat gelir.[5] Osmanlı mimarîsinde yazı, mimarî ile birlikte kullanımının en güzel ölçüsünü bulmuş ve gelişiminin son aşamasına varmıştır. Böylece yazı, taştan yapılara ruh ve anlam vermekle kalmamış, o olmadan yapıda eksik bir şeyler varmış hissini verdirecek kadar mimarî tasarımda önemli rol oynamış, adeta yapı ve malzeme gibi önem kazanmıştır. [6]
Hat hemen her devirde İslâm kültür ve sanatının baş tacı olmuştur; yazının sahip olduğu bu geniş imtiyazın başka hiçbir kültürde görülemeyeceğini söylemek abartı sayılmaz. İletişimi en dolaysız biçimde gerçekleştiren yazı, sözden farklı olarak aynı zamanda kalıcıdır. Üstelik sanat eserleri yazının minyatür gibi kitap sayfalarında kalmasını önlemiştir.[7]
İslâm sanatının kahramanları, binalardır. Bu sayısız binaları süslemek arzusu mücerret sanatı ilerletmiştir.[8] Mabetlerin süslenip süslenemeyeceği tartışma konusu edilmiş[9] ise de manevî bir varlık olarak insanın "doğru", "gerçek", "faydalı" ve "iyi" kadar, "güzel"in de peşinde olduğu bir gerçektir. "Allah güzeldir, güzeli (güzelliği[10]) sever."[11]; "Kur'ân-ı seslerinizle güzelleştirin."[12] vb. telkinlerde güzellik duygusunun ne kadar fıtrî ve ilahî olduğuna işaret eder. Manevî dünyamızın ayrılmaz bir parçası olan güzellik duygusundan ise sanat doğmuştur[13]. Kur'ân-ı Kerim, "Sanatkârların en güzeli"[14] olarak tanıttığı Yüce Allah'ın, başta insanoğlu[15] olmak üzere yarattığı her şeyi en güzel biçimde: sağlam ve kaliteli[16] yaptığını vurgular; Allah'ın "yaptığını en güzel bir şekilde yapma"yı (ihsan) emrettiğini, böyle yapanları (muhsinîn) sevdiğini[17] ve bunlarla birlikte olduğunu [18] belirtir. Mabetlerdeki hatların tamamen estetik ve dekoratif amaçlı olmadığı da bir gerçektir. Gazete, dergi, radyo, TV ve İnternet gibi iletişim araçlarından yoksun devir ve toplumlar açısından, sanat eserlerini yazı ile dekore etmenin ne kadar muhteşem bir uygulama olduğu açıktır. Çünkü böylece, bütün sanat eserleri medya vazifesi görmektedir: Mabetler, çeşmeler, saraylar, kütüphaneler, okullar, sancaklar, kılıçlar, kandiller, sürahiler... üzerine işlenmiş çeşitli yazılarla dile gelmekte; Allah'ın son kitabındaki direktiflerini birer Kur'ân-ı nâtık olarak kitlelere iletmektedir.

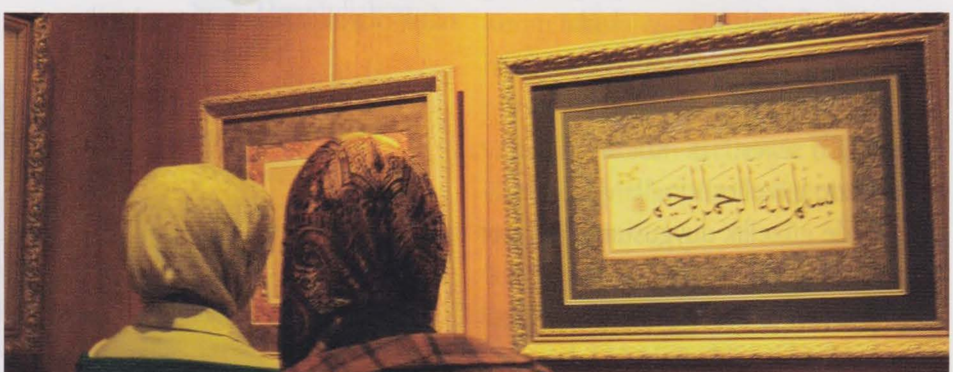
Hat hemen her devirde İslâm kültür ve sanatının baş tacı olmuştur; yazının sahip olduğu bu geniş imtiyazın başka hiçbir kültürde görülemeyeceğini söylemek abartı sayılmaz.

30'a Yakın Hattat, 120 Eser

Türkiye'de bir ilk olan, 'Hüsn-ü Hat' sergisinin açılışı İBB Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanı Hüseyin Öztürk, Kültür A.Ş. Genel Müdürü Nevzat Bayhan, Uğur Derman, Hasan Çelebi, Hüseyin Kutlu ve sanatçılar tarafından gerçekleştirildi. 120 eserin yer aldığı sergideki hat sanatçıları şöyle: Ahmet Zeki Yavaş, Ali Hüsrevoğlu, Ali Toy, Ali Rıza Özcan, Beatrice Hilal Çizmecioğlu, Davut Bektaş, Erol Dönmez, Fatih Özkafa, Ferhat Kurlu, Fevzi Günüç, Fuat Başar, Hasan Çelebi, Hüseyin Gündüz, Hüseyin Kutlu, Hüseyin Öksüz, Hüseyin Türkmen, Hüsrev Subaşı, Mehmet Memiş, Mehmet Özçay, M. Efdaluddin Kılıç, Muhittin Serin, Osman Özçay, Ömer Yıldız, Savaş Çevik, Selim Türkoğlu, Tahsin Kurt, Turan Sevgili ve Yasin Kurt.

Zaten, insanları yetiştirmek, yönlendirmek ve yetkinleştirmek sanatın sosyolojik açıdan başlıca işlevleri arasındadır. Sanatla yaşam iç içedir. Her sanat eserinde öyle ya da böyle yaşamın belli yönleri yansıtılır. En güçlü sanat eseri toplumsal yaşamı en doğru biçimde, zaman ve mekân boyutlarına yansıtabilen eserdir[19]. Sanat eserlerinin din, tarih, ekonomi, iklim gibi saiklerle biçimlenen kubbe, kapı, kürsü, avlu, kolon, kemer, tonoz, pandantif, avlu, mihrap, minber, mahfil vb. elemanları başlı başına birer iletişim aracıdır. Yalnız, mimarî ve sanatın dildeki kelimeler yerine biçim, renk, ışık-gölge, doku, ölçü, oran vb.'lerini kullanan kendine özgü bir dili vardır. Böylece konuşma dilinde olduğu gibi, göstergeler arasında ilişkiler oluşturulmakta ve bu göstergelere anlam yüklenmektedir. Bu yolla mimarî ve sanat, dil gibi birer iletişim aracı olmuş ve çağlar boyunca kavram, fikir ve duyguları iletmiştir[20]. Mimarîde Kur'ân iktibas örnekleri camilerde yoğunlaşmıştır. Avlu ve harim girişlerinden pencerelere, mihraplardan kubbelere, sütunlardan mahfillere kadar caminin hemen her yerine ayet yazılabilmiştir. Ancak Türk mabetleri iç mimarî itibarı ile hem ibadet edenler hem de ziyaretçiler için mânâsı değişmeyen açık birtakım fikirler ifade eder; anlaşılmasında problem görülen mahrem ve esrarengiz tarafları yoktur[21]. Toplumun ve tarihin fotoğrafını çeken sanat eserlerinde âyet, hadis ve kelâm-ı kibar iktibas edilirken, bu cümlelerin yapıda bir mücevher gibi parladığı, yapıya sanatkârane bir nitelik kazandırıp değer kattığı düşünülmektedir.

İktibas edilen ayet ve surelerin temaları, her şeyden önce, yazıldıkları mekânla bir şekilde irtibatlı olmakla birlikte, bu iş için seçilen âyetlerin temel özelliği; -kuşak yazıları bir yana- kısa, özlü ve net olmaları, Yüce Allah'ı veciz ve sahih bir şekilde tasvir etmenin ötesinde Kur'ân-ı Kerim'in özeti oluşları ve İslâm'ın temel inançlarını özlü biçimde yansıtmalarıdır. Ayet tercihinde etkili olan bir başka faktör de yazı yazılacak mahallin darlığı-genişliğidir.

Dipnotlar:

1- Nasr, Seyyid Hüseyin, Islamicart and spirituality, Cambridge s. 6,13.
2- Faruki,İ.Râcî el-Faruki, Lâmia, İslam Kültür Atlası, çeviren M. Okan Kibaroğlu – Z. Kibaroğlu İstanbul 1999 shf: 198
3- Boydaş, Nihat, Ta'lik yazıya plastik değer açısından bir yaklaşım, MEB. İstanbul 1994 shf.71.
4- Faruki,İ.Râcî el-Faruki, Lâmia, İslam Kültür Atlası, çeviren M. Okan Kibaroğlu – Z. Kibaroğlu İstanbul 1999 shf. 202
5- Taşkıran, H. İlber, Yazı ve mimari, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997 shf.77, 87.
6- Taşkıran, H. İlber, Yazı ve mimari, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997 shf.90,91
7- Boydaş, Nihat, Ta'lik yazıya plastik değer açısından bir yaklaşım, MEB. İstanbul 1994 shf.67-69
8- Esin, Emel, Türkistan Seyahatnamesi, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1997 shf.12
9- Zebîdî, Sahîh-i Buhârî muhtasarı Tecrîd-i Sarîh tercemesi ve şerhi, çev. Ahmed Naim, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara 1985 II, 389.
10- Tirmizî, "Birr" 61.
11- Müslim, "İman" 147; İbn Mâce, "Du'a" 10.
12- Buhari, "Tevhid" 52; Ebu Davud, "Vitr" 20.
13- Çam, Nusret, Türkistan Seyahathanesi, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1997 shf 17.
14- Mü'minün 23/14.
15- Teğabün 64/3; Tin 95/4-5
16- Neml 27/88; Secde 32/7
17- Nahl 16/90; Bakara 2/195; Âl-i İmran 3/139
18- Ankebut 29/69; Nahl 16/128
19- Armağan, İbrahim, Toplumsal yapı, bilimve sanat –sanatın toplumbilimsel temelleri üzerine bir inceleme-, Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, İzmir 1982 shf 189,190.
20- Taşkıran, H. İlter, Yazı ve mimari, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997 shf.14-15,31,32,61.
21- Akok, Mahmut,"XIII – XVII. Yüzyıllarda yapılmış Türk Camilerinin iç mimarisi", Milletlerarası Birinci Türk Sanatları Kongresi (Ankara 19-24 Ekim 1959), Türk Tarih Kurumu, 1962 shf 16.

Kâtip Çelebi'nin En önemli Eseri 'Cihannüma'

300 Yıl Sonra Basılıyor

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Kültür Müdürlüğü ile Kültür A.Ş tarafından düzenlenen "Vefatının 350. Yılında Katip Çelebi Sempozyumu", 19-20 Ekim 2007 tarihleri arasında Cemal Reşit Rey Konser Salonu'nda gerçekleştirildi. Ünlü Türk bilgini Kâtip Çelebi vefatının 350. yılında uluslararası bir etkinlikle anıldı. Türkiye ve yurtdışından çok sayıda akademisyenin katıldığı sempozyumda, genç kuşaklar tarihimizin değerli bir simasını keşfetme imkânı buldu. Bu arada Cihannüma ile ilgili bir de müjde verildi. Kültür A.Ş., Kâtip Çelebi'nin en önemli eserleri olan ve Coğrafya konusunda Osmanlı Devleti'nde çığır açan kitabı Cihannümâ'yı 300 yıl aradan sonra tekrar basacak. 1732'de İbrahim Müteferrika tarafından 500 adet basılan Cihannüma'nın ilk önce orijinal metnin basımı, ardından da oluşturulacak 10 kişilik bilim heyeti tarafından günümüz Türkçesine çevrilen nüshası yayınlanacak. Osmanlı coğrafyacılığında yeni bir çığır açan Cihannüma, dünyanın yuvarlak olduğunu da ispatlamaya çalışan, fiziki coğrafya ağırlıklı bir giriş bölümünden sonra Kristof Kolomb ve Macellanın keşif gezilerinden de söz ediyor. Ardından Japonya'dan başlayarak Asya ülkelerini tanıtıyor. Bunların tarihleri, yönetim biçemleri, ekonomileri, inançları konusunda bilgiler veriyor. Cihannüma, özünde tüm İslam ve Hıristiyan coğrafyacılığının da temeli olan Batlamyus (Ptolemaios) kuramına dayanmakla birlikte, o güne dek hemen hemen hiç faydalanılmayan Batı kaynaklarını Osmanlı coğrafyacılığına tanıtması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Kâtip Çelebi Kimdir?

Şubat 1609'da İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Babası Abdullah Enderun'da yetişmiş, silahtarlık göreviyle saraydan ayrılmıştı. 14 yaşına kadar özel eğitim gören Kâtib Çelebi, 1623'te Anadolu Muhasebesi Kalemi'ne girdi. IV. Murad Dönemi'nde (1624-1640) girişilen Doğu Seferlerine kâtib olarak katıldı. 1635'te İstanbul'a dönerek kendisini tümüyle okuyup yazmaya verdi. Dönemin ünlü bilginlerinin derslerine katılarak medrese öğrenimindeki eksikliklerini giderdi. Tarihten tıpa, coğrafyadan astronomiye kadar geniş bir ilgi alanı olan Kâtib Çelebi'nin aynı zamanda zengin bir kitaplığı da vardı. 1645'te sırası geldiği halde yükselemediği için kalemdeki görevinden ayrıldı. Ancak 1648'de Takvimü't-Tevarih adlı eseri dolayısıyla Şeyhülislam Abdürrahim Efendi aracılığıyla kalemde ikinci halifeliğe getirildi. Bundan sonra da öğrenme ve öğretme yolundaki çabalarını sürdüren Kâtib Çelebi peş peşe eserler vermeye başladı. Telif ve çeviri olarak yirmiyi aşkın kitap yazdı. En önemlileri tarih, coğrafya ve bibliyografya alanındadır.

Başlıca Eserleri

Tuhfetü'l-Kibar fi Esfari'l-Bihar, Cihannüma, Takvimü't-Teravih, Düsturü'l-Amelli-İslahi'l-Halel, Nizanü'l-Hakk fi İhtiyari'l-Ahakk, Fezleke, Keşfü'z-Zünun an Esamii'l-Kütübi ve'l-Fünun, İlhamü'l-Mukaddes fi Feyzi'l-Akdas.

Bitkilerle tedaviye yönelik ilgi her geçen gün artıyor. Ancak sağlığımız üzerindeki faydaları görülen şifalı bitkileri de bilinçli ve doğal olarak kullanmamız şart! Fitoterapi'de de kullanım süresi ve doz çok önemli. Mesela kuşburnu içinde yüksek miktarda potasyum var. Bu nedenle potasyum dengesini bozacağı için, böbrek hastalarının kuşburnu çayı içmemelerinde fayda var. Siz siz olun, bitkileri kulaktan dolma değil, mutlaka uzmanların önerileri doğrultusunda kullanın... Ve sizin için hazırladığımız "şifalı bitkilerin yan etkileri" tablosuna da göz atmayı ihmal etmeyin!

Kullanım ölçüsü aşıldığında

Bitkilerin de 'Yan Etkisi' Var!

Yüzyıllardır kullanılan doğal reçetelerin hâlen birçok hastalığa çare olması, özellikle sentetik ilaçların birtakım yan etkilerinin ortaya çıkması, Fitoterapi'ye (Bitkilerle tedavi) olan ilgiyi artırdı. Ancak sağlığımız üzerindeki faydaları görülen şifalı bitkileri de bilinçli ve doğal olarak kullanmamız şart! Fitoterapi'de de kullanım süresi ve doz çok önemli. Bitkilerle tedavi konusunda uzman olan Dr. Ender SARAÇ, bitkilerin şifalılarından yararlanmak için öncelikle metabolizmanızı tanımanızın şart olduğuna dikkat çekerek şunları söylüyor. "Örneğin, kuşburnu içinde yüksek miktarda potasyum var. Bu nedenle potasyum dengesini bozacağı için, böbrek hastalarının kuşburnu çayı içmemelerinde yarar var. Veya kekik yağı kullanımında aşırılığa kaçılması, tiroit bezinin işlevi artırılabiliyor. Bu nedenle guatr hastalarının kekik yağını kullanmamasını öneriyoruz." Şifalı bitkilerde dikkat etmeniz gereken bir başka nokta ise tüketim zamanları. Örneğin, rezene çayını sabah ya da öğle saatlerinde içerseniz gün boyu esneyerek iş veriminizin azalmasına yol açabilirsiniz. Tıpkı sentetik ilaçlar gibi şifalı bitkileri tüketirken de açlık durumuna dikkat etmelisiniz. Örneğin sinameki ve funda yaprağı gibi bazı bitkiler boşaltıcı özellik taşıdıklarından aç karnına tükettiğinizde sisteminiz olumsuz yönde etkilenebiliyor. Evet, şifalı bitkiler, çok ender olsa da yan etki yapabiliyor... Siz siz olun, bu bitkileri kulaktan dolma değil, mutlaka uzmanların önerileri doğrultusunda kullanın... Ve sizin için hazırladığımız "şifalı bitkilerin yan etkileri" tablosuna da göz atmayı ihmal etmeyin!

Şifalı Bitkilerin Faydaları ve Yan Etkileri

Bitki	Faydaları	Yan Etkisi
Melisa 	Tansiyon düşürücü, sinir sistemini dengeleyici, gaz söktürücü, terletici, ödem sökücü ve antiseptik etkilere sahiptir. Hazımsızlık ve baş ağrısı ve uykusuzluğa karşı iyi geliyor. Organizmayı dengeliyor, gücünü arttırıyor. Strese bağlı olarak ortaya çıkan saç ve cilt problemlerine karşı da oldukça etkili. Uykuya yardımcı oluyor.	Tansiyon düşürücü etkisi olduğu için, düşük tansiyonluların kullanmaması gerekir. Gevşetici etkisi nedeniyle aşırı uyku hâllerinde tüketilmemeli.
Papatya 	Özellikle sakinleştirici etkisiyle biliniyor. Aynı zamanda terletici ve kramp çözücü etkilere sahip, her tür iltihaplarda, özellikle mukazo iltihaplarında dezenfeksiyon ve iltihap kurutucu olarak kullanılıyor.	Aşırı tüketimi uyuşukluk hissi veriyor.
Kuşburnu 	İçerdiği C vitaminiyle soğuk algınlığına karşı koruyor. İdrar söktürüyor, sivilce ve egzamanın iyileşmesine yardımcı oluyor. Hemeroid, enfeksiyon, yüksek kolesterol, Varis, dolaşım bozukluklarına ve yorgunluğa karşı oldukça yararlı. Egzamalı ve alerjik ciltleri de sakinleştiriyor.	Mide asidini artırdığı için aç karnına tüketilmemeli. Açık içilmesi öneriliyor. Yüksek orandaki potasyum böbrek hastalarına zarar verebiliyor.
Isırgan Otu 	Kan yapıcı, idrar söktürücü ve iştah açıcı olarak önemli bir güce sahip. Bedenle temas ettirildiğinde romatizma ağrılarını gideriyor. Damarları güçlendirerek varis oluşumunu önlüyor. Hafif kanamaları durduruyor, ağız mukozası ve diş eti iltihaplarını gideriyor. Ergenlik sivilcelerini yok ediyor ve saç dökülmesini önlüyor.	Tansiyon düşürür. Genelde 40 gün kür yapıp kesilmeli. Çok ender olarak alerjik reaksiyonlar oluşturabiliyor. Vücut ısısını artırtığı için, çok sıcak günlerde içilmemeli.
Ihlamur 	Sinir sistemini yatıştırıcı etkiye sahip. Vücudu terleterek toksinlerin atılmasını sağlıyor, cildi nemlendiriyor. Göğsü yumuşatıyor, balgam söktürüyor. Bronşit ve solunum yolu problemlerinde oldukça önemli işlev üstleniyor.	Aşırı terlemede, çok sıcak günlerde vücut ısısını ve salgıları daha da arttırabiliyor. Aç karnına, koyu demli içilirse iştah azaltıyor.
Rezene 	Gaz söktürücü, süt üretimini çoğaltıcı ve sakinleştirici etkisiyle tanınıyor. Her türlü bağırsak parazitlerine karşı oldukça etkili. Öksürük, boğmaca ve astım krizlerini yatıştırıyor. Güçlendirici, iştah açıcı ve uyarıcı etkisi de vardır.	Verdiği gevşeklik hissi nedeniyle gün içinde tüketilmesi tavsiye edilmiyor. Gece yatmadan önce içmek en ideal zamanı.
Kekik 	Geçici olarak tansiyonu yükseltiyor, salgı bezlerini düzenli çalışmasını sağlıyor. Uyarıcı etkisiyle kan dolaşımını ve âdet kanamalarını düzenliyor. Bağırsak iltihabına karşı etkili. Böbrek ve mesânedeki mikropların ölmesine yardımcı oluyor. Kandaki şeker oranını azaltıyor, romatizma ağrılarını dindiriyor.	Düşükleri kolaylaştırdığı için hamilelerin kullanmaması tavsiye ediliyor. Kekik yağının aşırı kullanımında tiroit bezinin işlevini arttırabiliyor. Bu nedenle guatr hastalarına tavsiye edilmiyor.